

DE

št. 42

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 30. septembra 1993, št. 42, letnik 52, cena 140 SIT

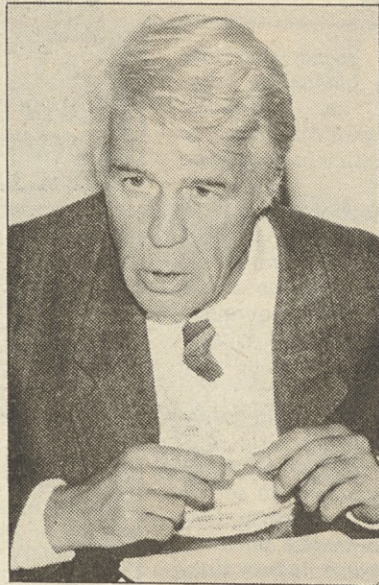
VLADA LAŽE!

Dušan Thaler, SKEI, jeseniška železarna:

»Vlada dokazano zavaja in operira z lažnimi podatki. Izgube napihne za trikrat, iz dobička pričara izgubo, pelje nekakšno spolitizirano sanacijo brez ekonomske osnove...

Nam pa proizvodnja raste, prodaja je vse boljša, vse stroške plačujemo redno, zaposlenost smo že prepolovili, naše plače pa dosegajo komaj nekaj več kot polovico zneska po določbah v kolektivni pogodbi.

Levji delež sanacijskega denarja požre banka, vso ceno uspeha pa smo plačali le delavci!«

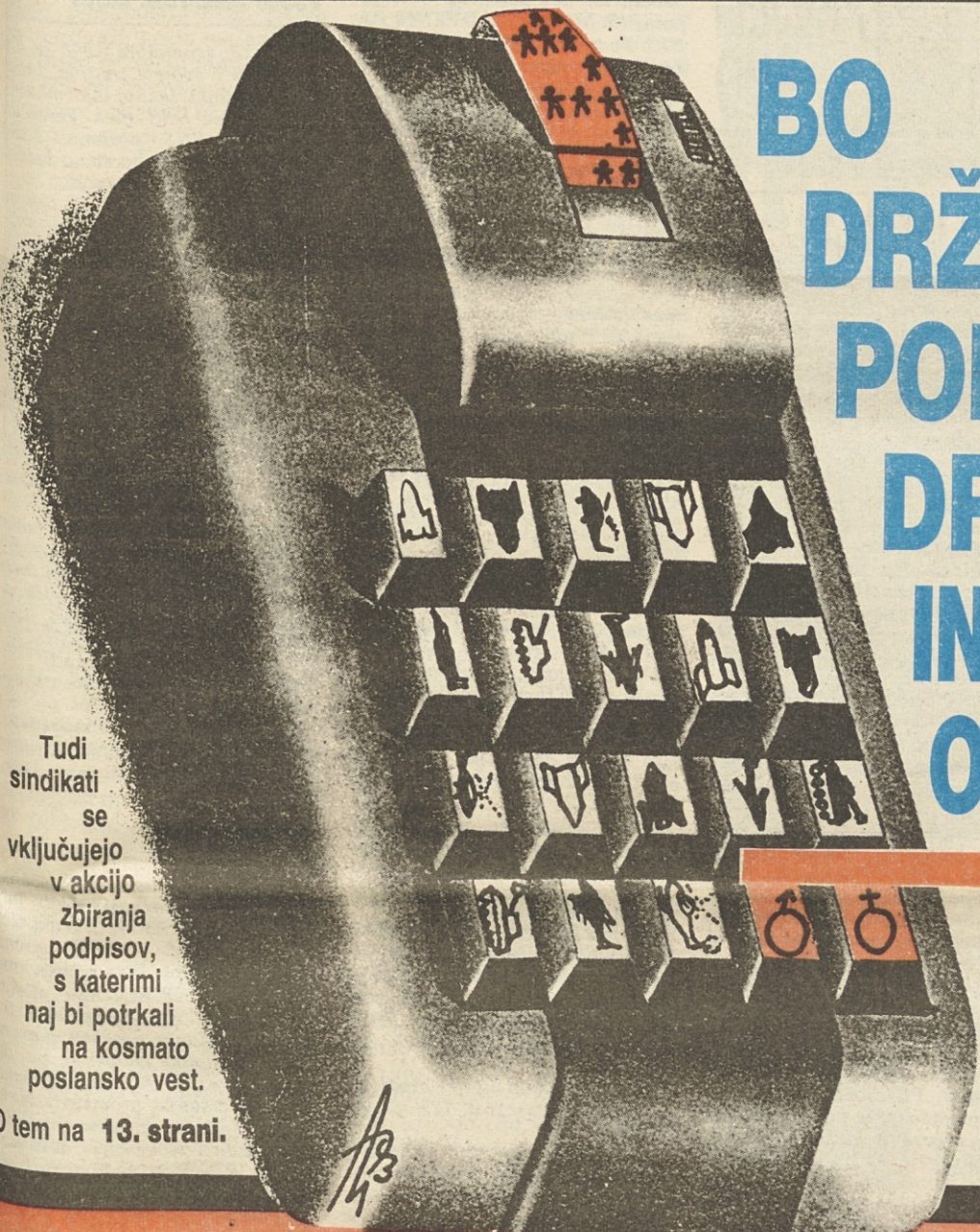
Podprla sta ga kolega Janko Dežman iz ravenske železarne in Tone Motoh iz štorske železarne:

Prvi je državo obtožil, da nima pojma, kaj bi sploh rada, in s političnimi spletkami ves kompleks pelje v socialni polom, sindikate pa prebrsano postavlja v vlogo grešnega kozla.

Drugi je državi poodčital strankarske umazane kupčije, ki bodo od preostalih 1900 zaposlenih na cesto vrgle kar 1700 delavcev.

Te obsodbe umazane vladne politike so padle na ponedeljki tiskovni konferenci, o kateri pišemo na 4. strani.

BO DRŽAVA POMAGALA DRUŽINAM IN OTROKOM?

Tudi sindikati se vključujejo v akcijo zbiranja podpisov, s katerimi naj bi potrkali na kosmato poslansko vest.

O tem na 13. strani.

Poslansko vprašanje: Kaj lahko stori vlada v zvezi z Metelkovo?

Po informacijah, objavljenih v javnih medijih, ni povsem jasno, čigava lastnina je pravzaprav nekdanja vojašnica JLA na Metelkovi. Ne glede na to sprašujemo vlado, zakaj ničesar ne ukrene zoper samovoljo mestnih oblastnikov, ki so se odločili za onemogočanje Mreže za Metelkovo z najbolj nehumanimi in drastičnimi metodami, kjer manjkajo samo še pendreki in pištole?

Pričakujemo takojšen odgovor na vprašanje, kaj lahko stori vlada, da se ob sporu, v katerem so civilno-družbene skupine dejansko preprečile nadaljnji vandalizem na Metelkovi, uveljavi spoštovanje minimalnih civilizacijskih norm.

DE, sreda 14⁰⁰

Ukrepi mestnih oblastnikov, s katerimi so se lotili Mreže za Metelkovo, odklop elektrike in predvsem odvzem vode, so ukrepi, ki jih je v skrajni sili zoper oborožene sovražnike dopustno uporabiti v vojnih razmerah, v miru pa pomenijo teror oblastnikov nad miroljubnimi državljankami in državljani.

Spričo težavnega položaja, ki je nastal ob sporu za prostore na Metelkovi, pričakujemo odgovor vlade še na tem zasedanju državnega zbora.

dr. Ciril Ribičič
Breda Pečan
Miloš Pavlica
dr. Mateja Kožuh-Novak

EKSKLUZIVNI INTERVJU Z J. J.

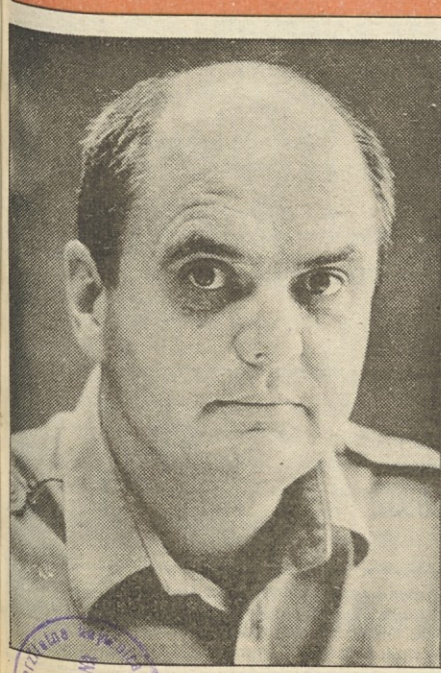
Na 3. strani se je z njim potrudil X 25

NE IŠČITE DEVICE V KUPLERAJU

Bo vlada lahko kdaj pojasnila, da je kar pet ministrstev porabilo več denarja, kot jim ga je odmeril proračun? So naša ministrstva zaslužkarska podjetja?

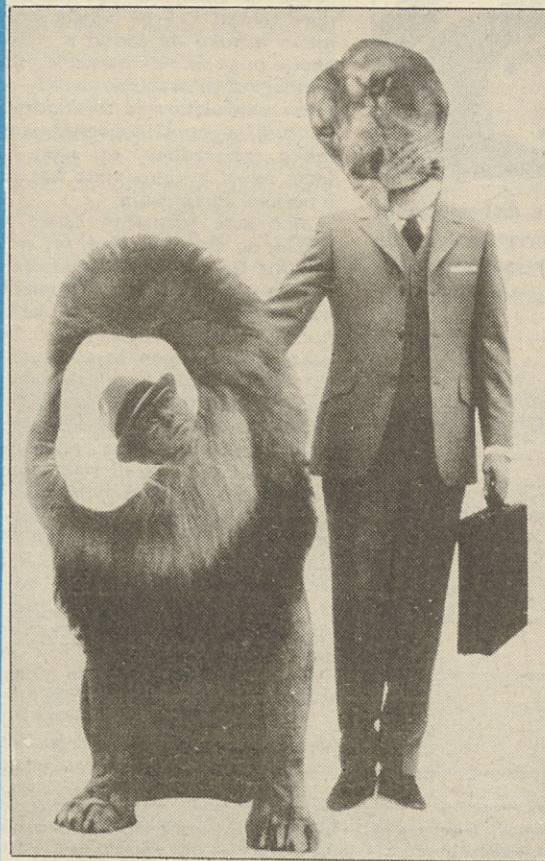
To boste kar verjeli, ko boste na 3. strani DE prebrali o razkroju integralnega proračuna, o v molk zavitem premieru med politiki, ki so lažnivci po definiciji in jih naš sodelavec dolži najmanj malopridnosti, če ne kar narodnega izdajstva.

V ŠVAJNCERJEVE GRADNJE

Kamničani, ne rušite! Če je Švajncer za svojo črno gradnjo odštel 190.000 mark, davkoplačevalci že trepečejo, koliko bi jih lahko stalo rušenje.

Stran 16

SPOSOBNI, HUMANI, PRIJAZNI MENEDŽERJI

Ne ironiziramo! Tako so se predstavili na podelitvi priznanj »Manager leta« na Bledu.

Stran 10

Desnica zmagovita

Piše: Ciril Brajer

Spomenkina krika groze »ustavite desnico!« in »ustavite Janšo« sta odjeknili pravočasno in gromko, a v prazno. Socialdemokrat Janez je postal zastavonoša desnice in vodi jo do končne zmage.

»Predčasne državnozborovske volitve so neizbežne, saj nendaravna rdeča črna koalicija poka po vseh šivih. Od njihovih predvolilnih obljub so ostale samo iluzije. Torej, gospa Spomenka, prihaja DESNICA, poizkusite jo zavstaviti!« nam v imenu Slovenske des-

nice kliče Danijel Malenšek.

Pridružuje se mu kamerad z okopov, Saša Lap: »Slovenska desnica ne bo nasedla na isto prevaro, kot je nasedel DEMOS. V vlado bo stopila tedaj, ko bo na volitvah zagotovljena podpora volivcev za uveljavitev alternativnega socialnega in gospodarskega programa, ki ga desnica pripravlja.«

Pretrseni, če že ne prestrašeni razčlenjevalci politične scene si pred desnim plazom postavljajo branik lažnih iluzij – češ, desnica nima šans, saj si bodo njeni potencialni liderji skočili v lase za oblast, narcisoidni in oblastizeljni, kakršni pač so.

Varljivi upi? Kaj pa, če Janša, Podobnik in Peterle vržejo zreb, kdo bo vodil vlado, kdo parlament in kdo bo zasedel Kučanov prestol? Potem boste, levičarji, sredinci in kar vas je še iz enoumnega gnezda, že videli svojega vruga.

No, če smo odpihnili udbomafijaške upe, da se desnica ne bo mogla zediniti o najvišji oblasti, naj izničimo še pogost pomislek, da je Slovenija (tudi) kadrovska premajhna, da bi si lahko privoščila sektašenje. Lari fari!

Na poslanskih klopek se je znašlo »novo besedilo predloga Zakona o organizaciji ministrstev«. Poskusimo mu slediti po desni poti:

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve vodi Vito-mir Gros – variantna kadrovska rešitev je Ervin Schwartzbartl. Ekonomskim odnosom in razvoju ministruje Maks Bastl, Marjan Starc pa financam. Na čelu ministrstva za gospodarske dejavnosti je Andrej Capuder po svoji znani paroli Ora et labora. Minister za kmetijstvo in gozdarstvo je Alojzij Šuštar, za kulturo minister Janez Lesar. Minister za notranje zadeve Marjan Vidmar, ministrstvo za obrambo vodi Lojze Marinček. Jože Strgar postane minister za okolje in prostor, za pravosodje skrbi Jože Pučnik. Tu bo konkurenca najhujša, saj sta protikandidata oba Danijela, Malenšek in Starman. No, zanju še vedno ostaneta ministrstvi za šolstvo in šport oziroma za zdravstvo. Zunanje zadeve bo urejal Adolf Štorman, amnestiran takojci po zmagi desnice.

Aha, še ministrstvo za znanost in tehnologijo. Tudi tu bo odločitev težka in bo zanihala med Marjanom Poljšakom in Sašom Lapom.

Še tolažba kakšnemu morebitnemu kvazihumanistu, ki bi ga znalo zaskrbeti za usodo zdajšnjih oblastnikov – v primeru uresničene zgornje vizije bi si prav vsi zaslužili invalidsko upokojitev.

Vlada republike Slovenije
Servis skupnih služb

Izjava za javnost

V zvezi z očitki ministra Janše, izrečenimi predsedniku Republike Slovenije v TV Zarišču dne 21. 9. 1993, češ da je kupil protokolarno hišo, ponovno poudarjamo, da stanovanjska hiša v Murglah, ki jo je gospod Kučan kupil 11. 11. 1991, nikoli ni bila protokolarni objekt. Hiša je bila odkupljena iz stanovanjskega fonda republiških upravnih organov po pogojih, ki jih določa stanovanjski zakon za vse stanovanjske enote, na katerih je po prejšnjih predpisih obstajala stanovanjska pravica. O tem vprašanju je javnost že bila obveščena v sredstvih obveščanja v aprilu, vlada pa je o tem seznanila tudi državni zbor Republike Slovenije v odgovoru na poslansko vprašanje.

Valentin Gerkmán, direktor

Doktor Stane Uhan in kolektivna pogodba za negospodarske dejavnosti

DE št. 41, 23. 9. 1993

V prejšnji številki DE je dr. Stane Uhan objavil korekten članek o problematiki plač oz. kolektivne pogodbe za negospodarstvo. Tu ga je potrebno samo dopolniti, da razlike v izhodiščni plači niso 47-odstotne, ampak 100-odstotne, ker so si poslanci določili izhodiščno plačo v višini 52.000 tolarjev. Poleg tega imajo poslanci, ministri in sodniki sistem, po katerem se njihove plače povečujejo skladno s porastom plač v gospodarstvu, medtem ko so plače drugih delavcev v negospodarstvu praktično zamrznjene, ker je možno njihovo povečanje v skladu z eskalacijsko lestvico šele, ko je mesečna stopnja inflacija več kot 3-odstotna.

Iz članka g. Uhana izhaja, da je možno pritrčiti nekaterim ugovoritvenim predlogom in in poročila vlade oz. Ministrstva za delo o sistemu plač, in naprej, da vlada meni, da je nujno vpeljati spremembo, po kateri bi bila na socialni ravni dogovorjena fiksna in ne minimalna plača, kot je v kolektivni pogodbi za negospodarstvo, povsod tam, kjer je značilno proračunsko financiranje. Dr. Uhan zaključuje, da predloge vlade lahko samo podpremo.

Ugotoviti je potrebno, da vlada takih predlogov, kot jih predlaga dr. Uhan, ni podprla, kajti sindikati, podpisniki KP za negospodarstvo, so vladi že 26. 3. 1993 predlagali spremembo kolektivne pogodbe za negospodarstvo, v katerem so konkretno predložili pomenjenje sistema plač v javnem sektorju, s tem da se določijo konkretna višina izhodiščne plače, ne minimalne plače v okviru devetih tarifnih razredov z razponom 1:3, in možnost tarifiranja največ 1:6. Na žalost vlada tega ni sprejela in je vztrajala samo pri podaljšanju kolektivne pogodbe. Prvi osnutki zakona o relativnih razmerjih plač v javnem sektorju so pesek v oči, saj ne določajo enake izhodiščne plače za vse uporabnike proračuna, enake eskalacijske lestvice. To seveda pomeni, da se bo nekemu koeficient množil kot sedaj s 26.000 tolarji, drugemu pa z 52.000 tolarji. Tako ne gre za razmerje plač 1:7,4, ampak 1:15, če pa seštejemo vse mogoče dodatke in stimulacije, pa gre za razmerje v praksi tudi do 1:25!!!

Vinko Kastelic

Pohvala

Slovenske investicije po novem

Časopis Delavsko enotnost bi rad javno pohvalil, ker je na predzadnji strani uvedla privlačno rubriko SLOVENSKE INVESTICIJE PO NOVEM, v kateri objavljate fotografije novih in dela na obnovljenih cerkvah. Vsekakor so mi bolj pri srcu stare cerkve, kapelice in znamenja kot povsem nove cerkve, ki – po mojem mnenju – nekako ne sodijo v vaško okolje in ga na neki način kazijo. Vendar pa, če zaupamo stroki – se pravi urbanistom in arhitektom, se tudi s temi novogradnjami lahko sprijaznimo, saj nam bo lažje živeti z zaupanjem kot pa v večnem sumničanju.

Sam sem prepričan ateist in vendar so mi mnogo bolj pri srcu gradnje kot naprimer podiranje cerkva na Hrvaškem ali muslimanskih džamij po BiH, ali če že hočete, cerkva na Kočevskem, sicer v nekem drugem času, čeravno so vse te gradnje (in jih še počno) počeli pripadniki, ki so še ne dolgo tega hodili pod isto zastavo.

Tudi na posvetnem področju bodo Slovencem, predvsem delavcem in povsem običajnim državljanom, nekatere politične investicije iz bližnje preteklosti še dolgo časa delale sive lase. Bolj kot zidanje cerkvic nas bodo v nočnih morah preganjale gradnje jedrske elektrarne, rudnika urana Žirovski vrh, Jeklarne Javornik, tovarne glinice in aluminija Kidričevo... in tako naprej.

Če boste še objavljali fotografije cerkva, vam tudi sam rad pošljem kako sličico iz domačega kraja.

V Sori pri Medvodah, kjer bodo letos svečano praznovali 700-letnico cerkve in koder sta službovala znamenita Slovenca Valentin Vodnik in F. S. Finžgar, so nedavno tega obnovili stopnišča do cerkve, od koder je čudovit razgled na samostan in preko sorskega polja na Karavanke in Kamniške Alpe. Oglejte si to, fotografirajte in objavite!

Všeč bo vam in nam.

Jože Praprotnik
Medvoška 12
Medvode

Pripis uredništva

Hvala. Ko bomo fotografijo dobili, si jo bomo z veseljem ogledali in kajpak tudi objavili.

Kaj se dogaja v Kočni

Včeraj, 10. 9. 1993 smo s posredovanjem predsednika IS občine Kamnik in v prisotnosti družbenega pravobranilca samoupravljanja za občino Kamnik nadaljevali pogajanja s predsednikom sindikata Neodvisnost – KNSS g. Tomšičem o prenehanju stavke oz. razrešitvi delovnopravne spora s šestimi delavci PE Novotehna Kočne Kamnik.

Upeštevaje 14-dnevna pogajanja je predsednik IS občine Kamnik in pisni obliki predlagal naslednje rešitve spora:

- vzpostavitev stanja zaposlenih stavkajočih pred pričetkom stavke delavcev (16. 8. 1993) v PE Novotehna z dnem 11. 9. 1993 ob 7.00 uri, s tem da se na delovno mesto poslovođa PE Novotehna razporedi drug delavec,

- umik disciplinskih in drugih postopkov do stavkajočih delavcev s strani vodstva podjetja in obožnih predlogov s strani pravne službe Neodvisnosti – KNSS,

- prenehanje stavke in gladovne stavke najkasneje v štirih urah po podpisu sporazuma,
- vzpostavitev pravnega stanja v skladu z revizijskim poročilom o lastniškem preoblikovanju in odločbo SDK.

S predlogom sporazuma sem se strinjal, stavkovni odbor sindikata Neodvisnost – KNSS Kočne Kamnik in nastajanje pa je predlog sporazuma žal zavrnil.

Delavci PE Novotehne vztrajajo, da vodenje te prodajalne ponovno prevzame bišni poslovođa g. Emil Uršič, ki pa mu je disciplinska komisija 10. 5. 1993 zaradi storitve hujših kršitev delovnih obveznosti izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja, in ta ukrep je 21. 6. 1993 potrdila tudi komisija za varstvo pravic delavcev Kočne Kamnik.

Zahteva delavcev PE Novotehne po vrnitvi izključenega poslovođa je neupravičena. Upeštevaje določila zakona o stavki, bi bile s predlaganim sporazumom delavcem PE Novotehne zagotovljene vse materialne pravice in pravice iz dela, ob dejstvu, da v Kočni ni bilo nikdar vprašljivo redno izplačevanje plač, povprečni izplačani neto OD za mesec julij pa je znašal 672 DEM. V podjetju je dela dovolj za vse delavce Kočne, tudi za delavce PE Novotehne, če bi le hoteli delati. V razvoj podjetja smo v zadnjih dveh letih vložili 2,7 milijona DEM in letos iz vrst nezaposlenih zagotovili delo 11 delavcem.

Zato ponovno trdim, da to ni stavka, ampak upor proti urejevanju organizacijskih, materialnih in kadrovskih razmer v podjetju. Brez reda, delovne discipline in poštenega dela pa v tržnih pogojih gospodarjenja ne more preživeti nobeno podjetje.

Kot direktor podjetja ne morem sprejeti odgovornosti, da bi šest delavcev PE Novotehne do takšne mere destabiliziralo podjetja, da bi postal vprašljiv njegov obstoj, nadaljnji razvoj, 330 delovnih mest, 500 milijonov družbenega in 70 milijonov privatnega kapitala delavcev – delničarjev Kočne. Zato bom, ker so pogajalske možnosti izčrpane, ukrepal v skladu s sklepi organov upravljanja, delovnopravno zakonodajo, poslovnimi interesi podjetja in zahtevami večine delavcev – delničarjev Kočne Kamnik.

Jože Kopušar, direktor podjetja
Kočna Kamnik, d.d.

Ropajo nas, ROPAJO!

Ste si morda kdaj v življenju ogledali film ali slike, ki prikazuje množični pomor Židov v II. svetovni vojni? Ste opazili, kako pohlevno so šli v ZANESLJIVO SMRT v spremstvu peščice strazarjev, pa nihče niti pomislil ni, da bi vsaj enega zadavil ali vsaj poskušal?

Prenešeno v sedanjem času, ali vidite v čem primerjavo? Jaz jo vidim! Če primerjam sedanje obnašanje Slovencev oz. državljanov Slovenije s takratnimi Židi.

Oblastniki nam vedno bolj zategujejo zanko okrog vratu, a Slovenci se jim klanjajo. Pristvajajo si premoženja bajnih vrednosti za smešno ceno! SLOVENCIM PA NIČ!

Lažejo nam v obraz, obljubljajo nebesa ter nas potiskajo v vlogo ponižnih hlapcev! SLOVENCIM PA NIČ. Po smešnih cenah »PODARJAJO« stanovanja (glej Mladino št. 28 z dne 20. 7. 93) našim »LJUBLJENIM« voditeljem, istočasno od črnograditeljev zahtevajo 2.600 SIT na m² za zrak in kos papirja! SLOVENCIM PA NIČ!

Izposojajo si po svetu milijone dolarjev za proračun, kar bomo vračali mi z zategovanjem pasu (javni dolg) ter nas preko medijev prepričujejo, kolikšnega zaupanja smo deležni v svetu. SLOVENCIM PA NIČ! Pridne, sposobne delavce mečejo na cesto despoti, ki so nas že doobra okradli! SLOVENCIM PA NIČ! Torej, državljanji Slovenije, ali nismo podobni medvojnimi Židom?

Čeprav mi gre ob izjavah sedanjih politikov na bruhanje, jih vseeno poslušam (zaenkrat še brez tablet). V njih je veliko »DOBROT« v korist slovenskega naroda. Vsi, ki ste jih prej poznali, gotovo veste, kje so prej živeli, s čim so se vozili itd. Vsi tudi veste, kako smo mi »PRITLIKAVCI« živeli prej. Primerjajte eno in drugo in se vprašajte (če ne prej, vsaj pred VOLITVAMI), v čigavo korist in za čigav blagor delajo sedanji oblastniki; v SVOJO ali v korist državljanov SLOVENCIM PA NIČ!

Pred nekaj časa sem prebral v nekem časopisu, da je japonski minister za promet odstopil, ker sta se zaletela vlaka, čeprav ni bil nič kriv, niti posredno.

Pri nas se vrstijo aferi za afero, kjer so VIDNI »prstni odtisi« naših ministrov. Toda ministri so še vedno na svojih stolčkih in verjetno tudi bodo, saj letijo v PEN-ZIJO le majhne ribe. Volk sit, koza cela!

Poglejmo samo afero z orožjem! Vrhovna oblast trdi, da nima pri tem nič.

Le kakšna je suverenost države, če oblast ne ve, kaj ji frči po zraku in se vala čez njene mejne prehode. Kdo bi to moral vedeti? Vsaj štirje so, in sicer:

1. direktor carine,
2. notranji minister,
3. minister za promet,
4. obrambni minister.

To so štiri TITULE, ki bi morale pospraviti kovčke. Toda stoličke še vedno grejejo z vsemi privilegiji. SLOVENCIM PA NIČ! Omenjeni gospodje so krivi, ker niso vedeli, PA BI MORALI, ali pa, ker so vedeli in NISO UKREPALI! Tako se naša demokracija spreminja in ANARHIJO, ki vodi le v eno smer – DIKTATURO. SLOVENCIM PA NIČ!

Ne morem mimo dejstva, da se dogaja ROP teljta, saj so država in posamezniki okradli svoj lasten DELAVSKI RAZRED. Nemalo zaslug ima pri tem vlada in parlament, saj so nas okradli z blagoslovom teh državnih ustanov (le kje v razvitem svetu, kamor na vse kriptlje želimo, kupiš 10%, preostalo ti podarijo).

V srbskem mestu Valjevo stoji spomenik narodnemu heroju Stevanu Filipoviću. Preden so ga Nemci obesili, so ga vprašali za zadnjo željo. Odgovoril jim je: »MOJA ŽELJA JE, DA BI OD TOD DO BERLINA VISELI SAMI NEMCI!«

Moja sedanja želja je, da bi Slovenci spregledali, kam nas vodijo tisti, ki so nam obljubljali »ne levo, ne desno« in podobne TRAPARIJE ter se združili. Ko pa bo prišel čas obračuna, ki je neizbežen (KO BO DOVOLJ LAČNIH), da bi ob cestnem križu Slovenije viseli VSI, ki so za to bedo krivi. Čeprav sem v svojem življenju ljudem le pomagal, se je v meni prebudila želja »RAD BI OBESIL VSAJ ENEGA«?

Pa se vrnimo k medvojnimi Židom in jih primerjamo s sedanji vojniki države IZRAEL, ki držijo v SAHU kar nekaj arabskih držav, ali smo sposobni premagati našo strahopetnost in hlapčevstvo ter pokazati oblastnikom, da smo na tem prostoru tudi mi.

Le še nasvet tistim, ki so zadolženi za tiskanje lastniških certifikatov. Priporočam papir »PALOMA«. Bo vsaj za enkratno uporabo!

Ivo Leban,
Ozeljan

P. S. Morda bo sodu izbila dno najnovejša afera z Zavodom za zdravstveno zavarovanje. Njegov direktor se še vedno DRŽI! SLOVENCIM, DO KDAJ ŠE?

Vsem odborem SNS!

Dne 13. septembra 1993 je TV Slovenija v svojem tretjem dnevniku objavila lažno informacijo, da poslanec SNS Ivan Verzolac izstopa iz SNS, poslanec Jožef Kopše pa ustanavlja svojo lastno stranko in da SNS razpada.

Odločno izjavljamo, da gre za tendenciozno in sistematično razširjanje lažnih vesti s strani uredništva informativnega programa pod taktirko urednika g. Lada Ambrožiča.

Ni nam jasno, koga zastopa g. Ambrožič, niti kakšne cilje ob tem zasleduje.

Znano nam je le to, kar je urednik informativnega programa TV Slovenija izjavil enemu od naših članov, namreč, da bodo na TVS začeli sistematično gonjo proti naši stranki.

Ob tem izjavljamo, da bomo proti g. Ladu Ambrožiču sprožili kazenski postopek, v civilni tožbi bomo zahtevali primerno odškodnino, obvestili pa bomo tudi častno razsodišče pri Društvu novinarjev Slovenije zaradi flagrantnega kršenja častnikarskega kodeksa.

Predsedstvo
Slovenske nacionalne stranke

Protest

Naše nevladno ekološko gibanje je predlagalo slovenski vladi, naj spelje akcijo, v kateri bi vsaki slovenski družini podarili varčno žarnico Philips. V ta namen smo zastopstvu EURODAS d.o.o. v Celju predlagali, naj skuša v tej akciji zagotoviti poseben popust vladi Republike Slovenije pa, da se odreče nekaterih uvoznih dajatev in še zmanjša prometni davek.

Našo akcijo je ostro napadel eden izmed slovenskih častnikov (Delo). Zlasti so nam očitali, da propagiramo žarnice, ki so škodljive zdravju. Posebej smo se obrnili na Eurodas in Celju, da bi na odgovoril na našo pobudo, zlasti pa reagiral in pojasnil, kakšne so dejanske zdravstvene lastnosti varčne žarnice Philips. Dobilimo smo nobenega odgovora. Zato imamo obljubo zastopnika konkurenčne firme OSRAM, da bomo dobili ustrezno pojasnilo o zdravstvenih lastnostih varčnih žarnic.

Gospod PERLIČ, Eurodas, naj menda pojasnil, da z našim gibanjem ne želi sodelovati, ker si v njem baje tudi novinarji, ki so pred leti nekulturno napadali, ki je bil še direktor socialističnega lesnega podjetja v Celju, ki je šel v stečaj.

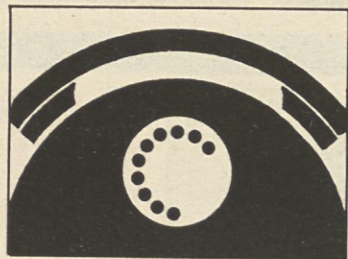
Protestiramo proti takšnemu odnosu Eurodasa iz Celja, saj gre za nesprejemljiv odnos do nevladnih gibanj, posebej pa do ekološke, in ni v skladu s poslom, ki morajo bi ga opravljali (propagiranje in prodaja varčnih žarnic), in smo prepričani, da to ni stališče Philipsa.

Pričakujemo pojasnila in opravičilo Eurodasa.
Ekološki pozdrav!

V vednost:
g. Zvonko Perlič, Eurodas
- vlada R Slovenije
- vlada kraljevine Nizozemske
- TISK, RTV
Karel Lipič, tajnik SNS

časopis
slovenskih
delavcev

Nanj se resda lahko
naročite tudi pisno,
toda zakaj bi se
trudili: pokličite
(061) 321-255

in poskrbeli bomo, da boste dobili časopis, brez katerega je vaše delo v (kateremkoli) sindikatu vsaj težje, če že ne nemogoče

časopis
slovenskih
delavcev

Stvar je jasna. To je moj časopis. Zato ga naročam na naslov:

Priimek in ime: _____

Naziv podjetja ali ustanove: _____

Naslov: _____

Podpis naročnika: _____

časopis
slovenskih
delavcev

• Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942 • DE – glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije • Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479 • Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956 • Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-942 • Časopis urejajo: Saša Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (življenjska razpotja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Kržnik (sindikalni zaupnik), Franček Kavčič (sindikati), Boris Rugelj (Na tržnem prepihu), Andrej Ulaga (Kažipot), Bora Zlobec (lektorica), Igor Žitnik (Razum in srec) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, telefaks 311-956 • Naročnina: 321-255 • Posamezna številka stane 140 SIT • Žiro račun: 50101-603146834 • Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana • Časopisni svet: Mira Vidčnik, Alojz Omejc, Edo Urek, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

Svobodni Sindikati Slovenije

Piše: Martin Ivanič

Ne iščite devic v kupleraju!

»V Sloveniji se razkraja sistem integralnega proračuna, kar nas, po mojem globokem prepričanju, ne pelje nikamor drugam kot v bankrot države.«

Če bi zgornjo trditev zapisal laičen neravnodušen državljani, bi se lahko rekli, da gre za primer alarmantne demoralizacije. Če pa jo zapiše izvedenec, funkcionar zadevnega parlamentarnega telesa in nekdanji, resda malce kratkotrajen finančni minister, tedaj človek stvar vzame resneje in začne seštevati in odšteti. Hitro ugotovi, da imajo ključne teze Janeza Kopača več kot trdno podlago. Ugotavlja namreč, da je bilo v začetku slovenske države za integralni proračun veliko narejenega, vendar proces ni bil končan. Nasprotno, spet se je obrnil v dezintegracijo, in sicer predvsem z nastajanjem raznih skladov in t.i. namenjskih tolarjev (npr. cestnega, očitno kmalu obrambnega itd.), pa tudi s prizadevanji ministrstev, da kljub veljavnemu zakonu – tako kot to ves čas počneta obrambno in notranje ministrstvo – obdržijo oz. dobijo lastno računovodstvo. Kopač se ugotavlja, da finančna kontrola finančnega ministrstva ne deluje... Kaj zdaj? Se ima smisel moralistično zgrazati in politikom, lažnivcem po definiciji, očitati malopridno in v končni posledici narodnoizdajalsko početje? Ali pa najprej premiera, ki je znan, da nikoli nič ne odgovori, saj še v kamero ne pogleda kot normalen človek, spraševati o njegovi odgovornosti? Čemu neki! On se je naučil samo slager. Zgodba o uspehu. No, o njegovem osebnem morebiti! Ali pa morda spomniti finančnega ministra na njegove samovšečne izjave ob nastopu funkcije, da se ne bo pustil imeti za osla in da bo ali opravljal dolžnost, kot se spodobijo, ali pa šel? Najbrž ste tudi vi, enako kot jaz, bedasto verjeli, da je moč v kupleraju najti devico.

Pošteno povedano, posameznik, četudi bi kakšen poštenjak v državopolitično kamarilo po naključju zablodil in pošten tudi ostal, ne more storiti kaj več, kot da bi demonstrativno odstopil. Seveda bi to govorilo vsaj o njegovi časti. A to bi pomenilo, da je v brezčasnem leglu povsem nenormalen. Zadevo je treba gledati in njeni najbolj drastični pojavi obliki. Režim je še hujši, kot je bil monopolni partijski, ki je poznal zelo dvomljive zakone in tajne uradne liste. Sedanji meče državljaniom pesek v oči in ob

zapravljanju denarja sprejema zakone, ki jih sam eklatantno krši. Janša, ki ga kot velikega socialdemokrata moti dvomljiv nakup Kučarove stanovanjske hiše (in nič ni narobe, da se govori tudi o takih vprašanjih!) in cela vrsta drugih zakonsko sumljivih stvari pri nas, hladnokrvno in arogantno krši zakon v lastnem ministrstvu. Vendar noben tepec, ki se zaklinja na Janševu poštenje in odrešeništvo, ne postavi svojemu idolu javnega vprašanja v zvezi s tem. Enako velja za vse poslance, za koalicijske partnerje, pa celo za predsednika države, ki bi se moral ob take stvari spotakniti s svojo moralno avtoritet.

Zakaj je tako? Preprosto zato, ker vsakdo v državopolitični oligarhiji deluje preračunljivo: zakaj se boriti proti, denimo, samostojnemu računovodstvu v obrambnem ministrstvu, če pa ga morebiti jutri dobim jaz? Čemu mojemu nasprotniku očitati in dokazovati konkreten greh, če ga tudi on lahko meni? Vse tisto politično meketanje je zgolj zabava za javnost, ki je preveč naivna, da bi se poglabljala v bistvo stvari. Da namreč noben funkcionar oz. politik nima prav že zgolj zaradi tega, ker mi je všeč njegovo osiranje tistih politikov, ki jih jaz ne maram. Ko bo naša politična javnost enkrat dosegla eno stopnjo politične zrelosti, da bo vsakdo najprej začel gledati pod prste tistim, ki jim je na volitvah dal svoj glas, namesto da naseda svojemu politiku, ki njegovo pozornost obrača k političnim nasprotnikom, bo nemara kaj več upanja, da bodo politiki tudi leteli s položajev. Pa še to bo največkrat prepozno: večina si med še tako kratkim mandatom s korupcijo podpora in koncesijami zagotovi dobre možnosti za čas po prenehanju mandata.

Žal osebo ne verjamem v splošne moralistične pozive politikom, naj se sramujejo svojih laži in zlorab. Še manj verjamem v odrešeniške janševskega tipa, saj je Janša kljub temu, da so njegova razkritja brezštevilnih zlorab sama po sebi na mestu, eden največjih demagogov, ki dejansko ves čas odvrta pozornost javnosti na grehe drugih. Skratka: politik ne more odgovarjati nasprotnikom, mora pa svojim volilcem!

Pred približno dvajsetimi, morda 25 leti se je graška trgovska hiša Kastner und Öler v Mariboru na tedanji Partizanski cesti pojavila z oglasno vitrino, v kateri je opozarjala nase in vabila kupce. Čeprav je bila ta vitrina take kategorije, kot so tiste, ki jih uporabljajo denimo planinska društva za objavo slik z gornjskih izletov, je vendar povzročila vznemirjenje v takratnem mariborskem političnem vrhu. Šlo je seveda za kapitalistični vdor v idilo socialističnega gospodarstva, in od namere, da naj bi se omenjena trgovska hiša otipljiveje zasidrala v deželi, seveda ni bilo nič. Puristi socpolitekonomije so pač imeli odločujočo besedo.

Sedaj nas je slovenska televizija obvestila o sklepu njegove sveta, da zamisli o, denimo, slovenski postindustrijski miselnosti (to je tisti spot s primežem in žarnico) ali pa o slovenski slogi (tam, kjer si možje žagajo veje, na katerih sedijo), ne bo več objavljala, ker je njihov naročnik HIT iz Nove Gorice.

Ta prepoved, ki sloni kajpak na aferi HIT, je taka traparija in

Literatura

oslarija, da zavoljo nje res ne kaže zapisovati velikih besed o (ne)svobodi misli in izražanja. Televizijskemu svetu kajpak daje intonacijo slovenski pisatelj Rudi Seligo, ki bi ga ob tej priložnosti med drugim veljalo spomniti, da tedaj, ko se je začela akcija »Slovenija moja dežela« in so nekateri v Sloveniji, še bolj pa v Beogradu zavohali, da gre pravzaprav za obujanje slovenskega nacionalizma, kot so trdili, televizija nikakor ni podlegla pritiskom in moje dežele ni vrgla z zaslonov.

Seveda KuÖ, HIT in moja dežela niso ista sorta hrušk, so pa iz istega sadovnjaka nabrane in za isti trg prodane. Ta sadovnjak pa sedaj očitno ni nič drugačen kot prej, ko recimo cerkev ni smela na ekrane, ker je menda grešila med vojno, česar pa ji kot instituciji še nihče ni pravno veljavno dokazal. Na stran to, da so HIT-ove objave na TV in v časnikih imele pozitivno sporočilo, taka prepoved preprosto pove, da si politika jemlje pravico eksekucije nad podjetji, ki ji niso všeč. Pojasnilo, da prepoved velja, vse dokler afera HIT ne bo razvidna, je več kot jalovo ob načelu, da nihče ni kriv, dokler ni pravno veljavno obsojen. Pa še tedaj bodo, če bodo, obsojeni posamezniki in ne podjetje. Pri nas pač velja načelo, da je zaradi posameznikov treba uničiti podjetje. Ko je vse mimo, si politika opere roke, delavci pa so običajno na cesti. Slovenska literatura pač.

Šok(antna) terapija

Piše: Jože Smole

Zagovorniki šok terapije pri uvajanju kapitalističnega sistema so na Poljskem pripeljali do tega, da so državne bolnišnice ostale praktično brez denarja. Poljaki si morajo zdaj sami plačati zdravnik in zdravstvene storitve. Privatne klinike, ki se hitro širijo, nudijo sicer kakovostne zdravstvene storitve, toda po tako visokih cenah, da si jih ogromna večina državljanov sploh ne more privoščiti. Poljaki, ki so v prejšnjem sistemu imeli splošno (in dokaj učinkovito) zdravstveno zavarovanje, se sedaj čutijo opeharjene.

V največji kapitalistični državi pa se predsednik Bill Clinton odločno zavzema za uvedbo splošnega zdravstvenega zavarovanja in s tem za korenito korekturo sedanjega privatnega sistema na področju zdravstva. V svojih javnih nastopih opozarja na nezdruženo stanje, ki se kaže v podatku, da 37 milijonov prebivalcev bogatih ZDA danes ni zdravstveno zavarovanih, ker je privatno zavarovanje zanje absolutno predrago.

Njegova predlagana reforma, ki so jo nekateri že poimenovali »zdravstvena revolucija«, bo pripeljala do globo-

kih premikov ameriške družbe v socialno-demokratsko smer.

Desničarji na Poljskem so deželo rinili stari izkoriščevalski kapitalistični sistem, demokratične sile v ZDA pa se odločno zavzemajo za bistvene socialne in družbene korekture obstoječega kapitalističnega sistema.

Šok terapija v nobeni od držav prejšnjega »realnega socializma« ni bila uspešna. Povzročila je veliko nezaposlenost, čez noč je ustvarila peščico bogatih, večino ljudi pa porinila v bedo in brezperspektivnost. Z uvajanjem takšnega tržnega gospodarstva, ki prinaša profit samo

arena

Kameleoni

utajenega denarja, kar mu seveda ne gre oporekati, še bolje pa bi storil, če bi njegovi dacarji pri gospodih in gospodih, ki se nenedoma pojavijo z novimi in dragimi avtomobil, pozvonili na vratih in povprašali, od kod jim denar. Tako namreč davkarja dela po svetu. No, gospod Gaspari hoče s temi davki obdavčiti tudi del sive ekonomije, in tudi to mu bo najbrž uspelo, velikih rib pa kljub temu ne bo spravil na suho. Prej tiste, ki fušajo malo tu in malo tam, bogastva pa si s tem ne ustvarijo.

No, gospodu Gaspariju pa tokrat le gre palec gor, ker je gospodi direktorjem oziroma menedžerjem, kot se jim po novem reče, te dni v brk povedal, kar jim gre, ko tarnajo zaradi visokih obresti na kredite. Zgodbe o teh obrestih, ki so kajpak resnične, tudi delavci že vedo na pamet, saj so poleg tečaja in prispevkov glavnih ali menedžerjev za takšno poslovanje, da potem ni denarja za plače.

Gospod Gaspari jim je namreč lepo povedal, da sedijo vsi po vrsti v upravnih odborih raznih bank, torej tam, kjer se odloča o obrestih. Z drugimi besedami, direktorji v bančnih upravnih odborih najprej glasujejo za visoke obrestne mere, ko pa pridejo v podjetje, pa preklinjajo tiste, ki take obrestne mere določajo. Ta stara in ušiva zgodba seveda ne bi bila omembe vredna (je pa seveda zelo resnična), če menedžerji ne bi v en glas že nekaj časa vpili, da ne morejo plavati nad vodo zato, ker so plače previsoke (seveda ne njihove), čemur se učeno reče, da je predraga cena dela, čemur z davki in prispevki botruje tudi država. Nič pa seveda na takih sestankih, kot je bil ta z Gasparijem na Gospodarski zbornici, ne črhnejo o tem, ali so sami dovolj uspešni ali bolj razmišljajo o tem, kako se bodo spriateljali ali pa o tem, kako bo podjetje delalo in prodajalo. Minister Gaspari jim je seveda, med drugim, hotel povedati prav to: preklemansko slabi poslovneži morate biti, če v bankah glasujete za take obrestne mere, ki vas potem davijo kot podjetnike.

Boža Gloda

majhnemu sloju ljudi, se je šok terapija pri izvajanju gospodarskih reform pokazala kot šokantna terapija.

Nekaterim gotovo ugaja ustanavljanje zasebnih šol na Poljskem. Toda ob podatku, da je v privatnih gimnazijah mesečna šolnina za dijaka 500 do 700 DEM, povprečna mesečna plača zaposlenih pa je okrog 300 DEM, postane takšna privatizacija na področju šolstva absurdna.

Prehod v tržno gospodarstvo, ki povečuje število brezposelnih in apatičnih ljudi, je zelo slabo. S tem se zmanjšuje ustvarjalni delovni potencial države. To pa v končni posledici sploh ne more biti v prid tržnega gospodarstva. Njegova uspešnost je možna samo z aktivno udeležbo vseh delovnih ljudi.

Prav zato so na volitvah odrekli podporo tistim političnim strankam, ki so se zavzemale za brezglavo uvajanje kapitalističnega sistema. Podprli pa so tiste politične stranke, ki se zavzemajo za »mehko varianto« uvajanja gospodarskih reform. Takšnih, ki ne bodo zmanjševale, ampak, nasprotno, povečevale socialno varnost in življenjski standard. Zato je blok napred-

nih političnih strank dobil 46,6 odstotka oddanih glasov.

Ob takšnem volilnem uspehu levica na Poljskem se nekateri komentatorji sprašujejo, ali to pomeni vračanje v stari »komunistični sistem«. Menim, da je takšno razmišljanje povsem neutemeljeno. Sploh ne gre za dilemo med starim in novim sistemom. Gre preprosto za vprašanje, kakšen bo novi družbenoekonomski in politični sistem. Ali bo napreden ali reakcionaren.

Ob vsej skorajda evforični podpori zahodnih državljanov in medijev predsedniku Borisu Jelcinu so se na raznih televizijskih omizjih slišala tudi argumentirana opozorila, da bi bilo zelo neproduktivno pristajati na črno-belo sliko. Tako je, na primer, na ameriški televizijski mreži CNN nekaj analitikov izreklo naslednje misli: v Rusiji ni nobene nevarnosti obnavljanja starega sovjetskega sistema; resno vprašanje pa je, ali se bo v Rusiji uveljavljala demokracija ali pa diktatura; ali bo tržno gospodarstvo učinkovito ali pa bo predvsem izkoriščevalsko.

Ta dilema pa se postavlja tudi na Poljskem in v vseh nekdanjih socialističnih državah.

X-25 JAVLJA

EKSKLUZIVNI INTERVJU Z J. J.

Gospod obrambni minister je dal znanemu obveščevalcu DE-ja X-25 odgovore na vprašanja, ki so mu jih postavili preoblečeni in v novinarje zakrinkani agenti vosovske obveščevalne mreže. Operacija je X-25 imenoval »Labodji spev«. J. J. se bo že spomnil, kdaj, kje in komu je povedal naslednje izjave:

X-25: Lahko poveste kaj več o udobomafijskih in udobpartijskih povezavah bivših komunističnih mogočnejev in o njihovih današnjih aktivnostih?

J. J.: O tem lahko vsak dan berete v časopisih. (...) To pa pomeni, da bodo vse lumparije slej ko prej prišle na dan.

X-25: Ali imate kakšne konkretne dokaze, ki te zveze in akcije potrjujejo?

J. J.: Preiskovalne komisije v parlamentu so odkrile že marsikaj. Tudi dokazi obstajajo. Kapital, posebno ukraden, vedno zapusti sledi.

X-25: Državna skrivnost?

J. J.: Kratko tukaj dolgoročno potegne tisti, v imenu katerega se vlada. Ljudstvo. Še bolj kratko pa tisti, ki na podlagi določenih drobcev informacije, ki je namerno ali po naključju na tak ali drugačen način pricurljala skozi filtre tajnosti, dala preveč optimistične zaključke za svojo ali širšo rabo.

X-25: Vaša priljubljenost med Slovenci stalno narašča, gospod obrambni minister, Vaši politični nasprotniki ne izbirajo sredstev, da bi Vas očrnili pred javnostjo. Ali je možno, da posežejo tudi po atentatu?

J. J.: Usoda Ivana Krambergerja nas uči, da ne smemo biti naivni. (Za KOS in VOS zbirali v operaciji »Labodji spev« od 13. 5. 1988 do 18. 9. 1993 X-25 in sodelavska mreža)

NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO • NOVO

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKO DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI

s komentarjem in stališči komisije za razlago kolektivne pogodbe

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem in stališči brošura vsebuje še:

– Tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo – Sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD – Zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih – Sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna.

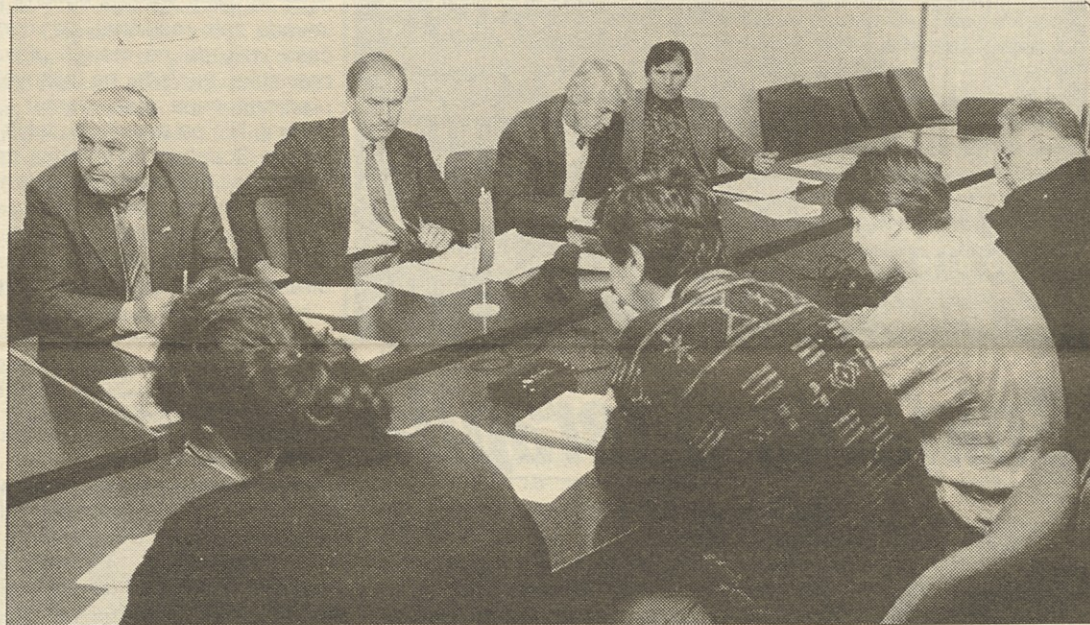
Cena 950,00 SIT. Brošuro lahko naročite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni 321-255, 110-033, faks 311-956.

SVOBODNI SINDIKATI V BOJU ZA DELOVNA MESTA ŽELEZARJEV

Svobodni sindikati in SKEI ne soglašajo s črnimi ocenami in scenariji zapiranja nekaterih metalurških družb in hitrega lastnjenja železarn za vsako ceno. Zavračajo tudi vladine očitke o premajhni strokovnosti železarjev, ki naj bi bila vzrok za neuspešno sanacijo. Z odločitvijo za gradnjo avtocest iz betona bi država lahko rešila, na primer, metalurške obrate v Štorah.

Vlada Republike Slovenije je prejšnji teden razgrnila izjemno slabe rezultate sanacije Slovenskih železarn in od poslovodnega vodstva zahtevala, naj v štirinajstih dneh pripravi program ukrepov. Rezultate poslovanja je podrobneje predstavil generalni direktor železarn dr. Andro Ocvirk. Povedal je, da je zgbu šestkrat večja od načrtovanja in da je proizvodnja premajhna. Na navedene ugotovitve so se na redni tiskovni konferenci odzvali le predstavniki svobodnih sindikatov in SKEI. Vodilni funkcionarji SKEI iz vseh treh železarn so povedali, da so zaposleni nosili največje breme zdravljenja in poseganja v železarne. Opozorili so na nevarnost zapiranja družb in možnost novih odpustanj delavcev. Slišali smo za številko tri tisoč novih možnosti presežnih delavcev. Svobodni sindikati in SKEI so enotno proti zapiranju tovarn. Vsako opuščanje proizvodnje mora po njihovem mnenju spremljati prestrukturiranje podjetij in pre zaposlovanje morebitnih presežnih delavcev. Sekretar SKEI železarne Ravne Janko Dežman je povedal, da je koordinacijski odbor Slovenskih železarn svoje zahteve že poslal upravni odboru, ki naj bi zasedal v torek, 28. septembra popoldne. Opozoril je na nevarnost, da bodo o ukinitvi družb ali obratov odločale strankarske politične igre, na katere sindikati ne morejo pristajati. Vsi sindikati v Slovenskih železarnah so enotnega mnenja, da sanacijski program, ki še vedno velja, nima nobenega socialnega programa. Zdi se jim, da je edini cilj sanacije prodaja železarn ali njihovih delov za vsako ceno. Železarski sindikati so bili lansko leto zavedeni, ko so s podpisali pogodbe o razvrščanju delavcev v tako imenovano B podjetja. Podpisali so jih v dobri veri, da delajo nekaj, kar bo kori-

stilo delavcem. Ker pa so medtem vsi ti delavci (teh je 2.000) objektivno postali trajni presežki, so s tem v očeh delavcev postali tisti, ki ljudi mečejo na cesto. Dežman misli, da so sindikati zaradi tega izgubili zaupanje pri delu svojega članstva. Železarski sindikati so proti prodaji železarn za vsako ceno. Prodaja C podjetij (družbeni standard, rekreacija) se bo začela že meseca oktobra in sindikalisti vedo, da se bodo takrat nekateri okoristili z železarskimi žulji in odrekani. Železarji pa se po Dežmanovem mnenju bojijo, da bo način prodaje železarn takšen, da bo onemogočeno notranje lastništvo delavcev v dobrih in zdravih podjetjih. Lastniki bomo lahko le v odpisanih in nezanimivih podjetjih, in to bo hud udarec za delavce, pravi Dežman.

Od leve proti desni: Janko Dežman, Dušan Semolič, Dušan Thaler in Tone Motoh.

V imenu dveh družb in Železarne Jesenice pa je Dušan Thaler polemiziral z vladnimi podatki o poslovanju železarn in dejal, da gre za načrtno zavajanje javnosti. Thaler je povedal, da so Akroni v zadnjih

Razprodaja železarn

V torek, 28. septembra se je po nalogu vlade Republike Slovenije sestel upravni odbor Slovenskih železarn. Poslovnemu vodstvu le-teh je naložil obveznost, naj do 14. oktobra pripravi predlog ukrepov za rešitev nastalega položaja. Kot nam je povedal Janko Dežman, predsednik koordinacije železarskih sindikatov, je bilo na seji jasno zlasti to, da država načrtuje hitro prodajo železarn. Prodano bo prav vse, brez izjeme, in tudi metalurške družbe ne bodo več državne. Ko so zlasti Jeseničani oporekali podatkom o polletnem poslovanju in dvomili o njihovi verodostojnosti, jim je državni sekretar Ivo Banič dejal, da morajo vedeti, da so državni uslužbenci in da jih bo država zamenjala, če bodo govorili in delali proti njej.

Člani upravnega odbora niso dobili sindikalnih zahtev, kar pomeni, da lastniki ignorirajo tudi sindikate, pravi Dežman. »Prisiljeni bomo uporabiti druge načine, da jih seznanimo z našimi zahtevami in pogledi na sedanji položaj,« je dejal. Zaradi neuradnih vesti o programiranem stečaju Livarne Štore smo poklicali tudi Toneta Motoha, predsednika SKEI družb Železarne Štore. Najprej nam je povedal, da delavci štirih družb iz Štor še vedno niso dobili plače za avgust. Sklenili so, da bodo nanjo čakali do konca tega tedna. Če plač ne bo, lahko tudi v Štorah pričakujemo stavko večjih razsežnosti.

O stečaju Livarne v Štorah še ni uradnih vesti. Danes bo zasedal upravni odbor Livarne in mogoče je, da bo tam beseda tudi o tej nevarnosti za delavce. Prav zato je sindikat SKEI družb Železarne Štore sprejel sklep, da zavrača stečaj in zahteva predhodno pripravo socialnega programa.

F. K.

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● SPLOŠNA KOLEKTIVNA POGODBA ZA GOSPODARSTVO

s komentarjem

Komentirata Gregor Miklič in Brane Mišič
Cena 950,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVEM

Priročnik za lastniške stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil
Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.
Cena 460,00 SIT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.
Cena 670,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače
Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 680,00 SIT

● Emil Rojc

KARIERA KOT SPREMINJANJE

Priročnik za podjetništvo in razvoj kadrov
Cena 850,00 SIT

● Več avtorjev

SOCIALNA DRŽAVA

Zbornik razprav za VARNOST, SVOBODO, SOLIDARNOST IN PRAVIČNOST
Cena 600,00 SIT

● Aleksej Cvetko

ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE PO NOVEM

Novi Zakon o zdravstvenem zavarovanju – Razlage vseh sprememb in vsebina oblik prostovoljnega zavarovanja občanov
Cena 580,00 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČEP-ovnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Sploš. kol. pog. izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Nova ureditev ...
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Kariera kot
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Socialna država
..... izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Zdrav. zav.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:

Žig

Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČEP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

Črne napovedi

Sanacija železarn ne daje pričakovanih rezultatov, je prejšnji teden sporočila vlada Republike Slovenije. Železarji so v šestih mesecih pridobili 3,2 milijarde tolarjev izgube, to je šestkrat več, kot piše v sanacijskem programu. Levji delež izgube so pridobili Fiprom in Akroni z Jesenic, Jeklo iz Štor in Metal z Raven. Vsak delavec Akronov je pridobil 1,4 milijona tolarjev izgube. Državni sekretar Ivo Banič je menil, da je izguba posledica splošne krize železarstva in produktivnosti v Sloveniji, ki je trikrat nižja od evropske.

Vlade je sklenila, da bodo obratni kapital dobivale le družbe, ki poslujejo z dobičkom. Vlada pa dovoljuje takojšnjo prodajo tistih delov železarn, za katere ni več rešitev. Morebitni kupci, ki bi jih kupovali po minimalni ceni, bi morali ohraniti čimveč delovnih mest. Vladino sporočilo omenja tudi nerešeno pokrivanje izgube železarn v lanskem letu, predrago elektriko in odsotnost carinske zaščite domačih izdelkov. Generalni direktor Slovenski železar dr. Andro Ocvirk je k temu dodal, da neoparvna izguba iz lanskega leta v višini 5,6 milijarde tolarjev zelo moti poslovanje. Velik problem so tudi neoparvane obveznosti do elektrogospodarstva, železnice, dobaviteljev plina, zdravstvenega varstva, zavoda za zaposlovanje, carine in tudi davki državi niso plačani. Vodstvo železarn zato predlaga »kapitalizacijo« obveznosti do države in odpis ali poravnava obveznosti za infrastrukturo. Sanacija železarn je možna le ob razbremenitvi dolgov v višini 3,7 milijarde tolarjev.

Na Jesenicah so zaradi nerentabilnosti letos zaprli Jeklaro 1 in Žično valjarno in odpustili 450 delavcev. O dokončni usodi železarn naj bi se odločalo na podlagi analize strokovnjakov Phare. Tudi izvozni rezultati so slabši od načrtovanih zaradi recesije v državah, kamor smo dozdaj največ izvažali. Izvoz ovirajo tudi standardi ISO 900, ki jih slovenski železarji v glavnem še nimajo. Za tehnološko izboljšanje izdelkov bi morali železarji investirati 50 milijonov DEM, ki jih nikjer ni.

Zaposleni v železarnah so razporejeni v A, B in C podjetja. A podjetja so število zaposlenih že zmanjšala za 30 odstotkov in jih imajo zdaj 8.658. Sanacijski program predvideva takšno število delavcev za leto 1995. Najbolj negotov je položaj v B podjetjih s 1.154 delavci, ki so začasni ali trajni presežki. Večina teh delavcev verjetno čaka zavod za zaposlovanje. V C podjetjih, ki opravljajo storitvene dejavnosti, pa je 1.885 delavcev in do konca letošnjega leta bodo vsa privatizirana.

Povzel F. K.

treh mesecih povečali proizvodnjo in prodajo ter ustvarili celo dobiček. Izguba te družbe je bistveno manjša, kot je prijavljeno na SDK. Podoben položaj je po Thalerjevih besedah tudi v družbi Fiprom. Vse družbe Železarne Jesenice pa redno plačujejo porabljeno elektriko in tudi storitve slovenskih železnic. Thaler misli, da gre za namerni scenarij naprednih podatkov, s katerimi želijo odgovorni izsiliti hitre in za delavce slabe odločitve. Posebej je kritiziral Gorenjsko banko, ki je dobila 94 milijonov DEM, to je največji del denarja, namenjenega za sanacijo Slovenskih železarn. Banka si je s tem zelo pomagala, skuša blokirati železarske družbe in jim tako onemogoča poslovanje.

Železarne Jesenice je imela leta 1990 še 5300 delavcev, danes jih ima le še 2500. Jeseniški delavci so torej že dozdaj nosili največje breme izgube trga v bivši Jugoslaviji.

Tudi štorski delavci so bili neprijetno presenečeni nad vladinimi podatki, je povedal Tone Motoh. Takšni podatki so objavljeni, da bi očrnili železarje in strankam in njihovim veljakom omogočili politične igre na naš račun, meni Motoh. Če bo uresničena napoved o stečaju dveh ključnih firm v Štorah, bo s tem pravzaprav konec železarstva v tem kraju. V železarne Štore je pred dvema letoma delalo 3400, danes 1900, pa najbolj črnih napovedih pa bo mogoče ostalo le 200 delavcev. Tudi Motoh je prepričan, da so se

s sanacijo železarn najbolj okoristile banke. Zaradi slabih izkušenj z ukinitvijo nekdanje štorske tovarne traktorjev pa Motoh opozarja, naj oblast ne sprejema novih pre nagljenih in škodljivih odločitev.

Janko Dežman se je oglasil še enkrat in povedal, da železarji ne bodo več nikogar prosili za možnost sodelovanja pri odločanju o usodi svojih podjetij. Sindikalisti so obveščeni, da direktorji posameznih železarskih družb, ki so imenovani za vršilce dolžnosti, ne odločajo o ničemer, in da o vsem odloča le vrh slovenskih železarn.

Kritikam na račun vlade se je pridružil tudi predsednik SKEI Albert Vodovnik. Povedal je, da delavci ne bodo dovolili, da jih oropajo njihove lastnine. Izkušnje iz nekaterih tujih dežel kažejo, da privatizacija železarn ni nujnost in edina možnost. Primer Metalne po Vodovnikovem mnenju kaže, da so delavci svojo lastnino pripravljeno braniti tudi na cesti. Vedno več delavcev je med pristaši politike SKEI in enake poglede imajo tudi člani Neodvisnosti iz te tovarne. Zato bo, po Vodovnikovem mnenju, kmalu znova prišlo do tega, da bo v enem podjetju le en sindikat. Takšen enoten sindikat bo, po njegovem mnenju, sposoben onemogočiti vse tiste, ki načrtujejo hitre stečaje zaradi lastnjenja in zato, da bi se znebili delavcev kot nadležnih notranjih lastnikov.

F. K.

BO SOCIALNI MIR REŠIL NOVOLES?

Ze spomladi smo pisali, da sanacija Novolesa z metodo prisilne poravnave ne poteka po načrtih. Takrat smo zapisali, da se zadolženost ni zmanjšala in da gre ves dohodek Novolesovih družb le za odplačila obresti. Pisali smo tudi o izjemno nizkih plačah delavcev in o tem, da je premoženje posameznih družb last poslovnega sistema Novoles. Plače so bile nizke, ker so podjetja morala ustvarjati dobiček, potreben za odplačevanje velikih dolgov.

V letošnjih poletnih mesecih pa je prišlo do resne blokade Novolesovega žiro računa. Centralizirani sistem je zaradi tega delavcem znižal plače v povprečju za 8 odstotkov. Ker morajo upoštevati zakon o zajamčenih OD, pa delavci še naprej prejmejo izjemno nizke plače. Predsednik sindikata v poslovnem sistemu Alojz Vencelj pravi, da večina delavcev ne zasluži več kot 20 tisočakov. V Novolesu so blokirana tudi vsa druga denarna izplačila in delavci letos ne prejmejo ne jubilejnih nagrad ne odpravnin in po novem ne bo več gotovine niti za družbeno prehrano niti za prevoz na delo.

V takšnih razmerah se je prejšnji teden sestal sindikat poslovnega sistema Novolesa. Na seji so sodelovali pomembnejši direktorji tega sistema, prisostvovali so ji tudi Rajko Lesjak, Brane Mišič, Marjan Ferčec in Igor Vidrih iz svobodnih sindikatov oz. iz lesarskega sindikata. Sestanek je bil prvi poizkus pogovora med poslovovodstvom in upniki na eni strani in neobveščeni delavci na drugi strani. Na seji so se po besedah Alojza Vencelja dogovorili, da naj bi odslej plače dobivali do 18. in le izjemno do 25. dne v mesecu. Vodstvo Novolesa obljublja tudi prvi obrok regresa v višini 10.000 tolarjev v mesecu oktobru. Preostali regres in druga denarna izplačila naj bi delavci dobili do konca letošnjega leta. Regres za prehrano in prevozne stroške pa delavci ne bodo dobivali v gotovini, ampak v bonih in na druge načine.

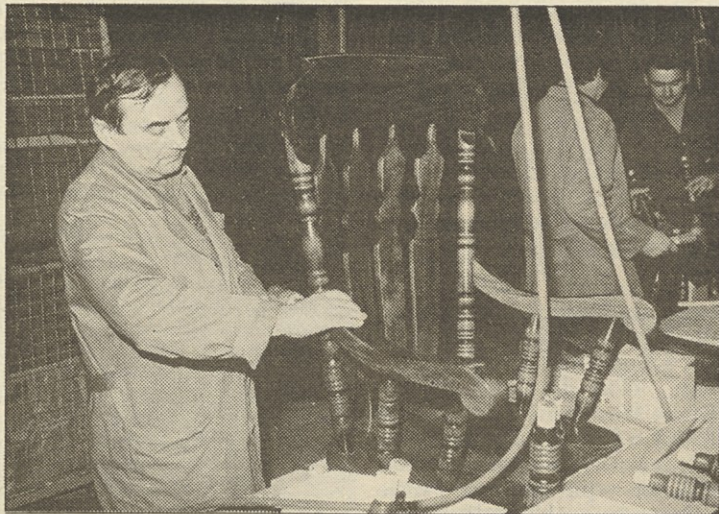
Vodstvo Novolesa je že pred dvema mesecema ponudilo predlog socialnega premirja, ki ga sindikat ni mogel sprejeti. Vodstvo Novolesa svoj predlog zdaj obnavlja skladno z dogovori na omejenih seji sindikata Novolesa. Sin-

dikati bodo dogovor podpisali le v primeru, če bodo pred tem direktorji delavce seznanili z vsebino socialnega premirja in jih prepričali o njegovi potrebnosti. V nasprotnem primeru bi se sindikat namreč obrnil proti delavcem, misli Alojz Vencelj.

Po njegovem mnenju je eden največjih problemov Novolesa popolna neobveščenost delavcev in sindikata o rezultatih dela in gospodarjenja. Podatkov o poslova-

pake. Delavcev na čakanju pa je vedno več in to ne vzbuja upanja za ozdravitev podjetja, ki ima velike dolgove, meni Alojz Vencelj.

Za mnenje o položaju v Novolesu sem povprašal tudi Rajka Lesjaka, Braneta Mišiča in Marjana Gerčca. Povedali so, da je položaj Novolesa zelo negotov in da se jim zdi, da vodilna ekipa položaja ne obvladuje. Dobro je le to, da se je poslovovodstvo skupaj z upniki začelo pogovarjati z de-

Proizvodnja masivnega pohištva v Straži, kjer so sosede iz Novih ambientov že v stečaju.

nju menda nima nihče, saj jih sindikat ne more dobiti od nikogar. Če delavci sprašujejo direktorja svoje družbe, jih ta pošilja v Stražo na sedež poslovnega sistema. Od tam pa jih Jože Knez in drugi odganjajo nazaj k njihovim direktorjem. Delavci so tudi popolnoma neobveščeni o načrtih za lastninjenje. Delavci merijo vrednost svojega podjetja zlasti po svojih plačah, zato je težko verjeti, da bodo lastniške certifikate vlagali v svoje firme. Izjema so le tisti, ki so plačani po posebni pogodbi, in teh je po Venceljevem mnenju veliko preveč. Delavci Novolesa se bojijo, da je Novoles že v lasti upnikov in da bodo zato zanje ostale le drobtinice. Delavci tako sklepajo tudi zaradi tega, ker nihče od šefov ne odgovarja za slabo vodenje in druge očitne na-

lavci, ki so preveč potrpežljivo prenašali težak položaj zaradi strahu za delovna mesta. Izpolnjevanje dogovorov na seji sindikata Novolesa pa je lahko most za sanacijo Novolesa, vendar le v primeru spoštovanja vseh obljub.

Igor Vizjak, predsednik dolenske območne organizacije svobodnih sindikatov pa nam je povedal, da so s pomočjo pravobranilstva ugotovili, da so v Novolesovih družbah odločali upravni odbori, ne pa skupščine, kot bi bilo pravilno. Svobodni sindikati bodo na tej podlagi skušali dokazati ničnost odločitev upravnih odborov in s tem pomagati delavcem posameznih družb, kot je tista v Soteski, ki se tolčejo za preživetje.

F. K.

KONEC ROMANTIKE SINDIKALNEGA PLURALIZMA

Neprestano napadanje, blatenje, podtikanje in barvanje Svobodnih sindikatov Slovenije in njihovih voditeljev, najprej z rdečo in nazadnje z rumeno barvo, ter stalne negativne izjave na naš račun, ki so v zadnjem času celo na meji dobrega okusa (da ne rečem, da so politično nezrele), prihajale pa so naravnost iz ust političnih strankarskih veljakov in celo nekaterih ministrov, žal pa tudi iz ust sindikalnih kolegov, je pripeljalo do zgornje meje strpnosti in medsebojne tolerance, še najbolj pa je škodilo med sindikalnemu sodelovanju za uresničevanje delavskih interesov in pravic. Vse to pa se je počelo v imenu sindikalne demokracije oziroma sindikalnega pluralizma ali demokracije nasplah. Dopusčam, da je to početje morda del demokracije. Demokracija je pač čudna reč.

Če je vodstvo Svobodnih sindikatov Slovenije vsemu temu še uspevalo nastavljati hrbet z neko mejo in toleranco, z maniro spoštovanja do drugih (žal in škoda, da samo z naše strani), in biti strelovod zato, da bi v mejah sindikalnega pluralizma in v okviru svojega programa skušalo usklajevati in drugim dopovedovati, da so nekatere skupne točke sindikatov tudi skupni interesi delavstva, se je med članstvom to tolerančno polje vedno bolj zmanjševalo. Še več, zdi se mi, da je vse to, kar je šlo na naš račun – tega pa je bilo za veliki nahrbtnik – člane Svobodnih sindikatov Slovenije dodobra razvezilo in užalilo.

Vedno več je bilo namigov naših članov, zakaj in čemu se taka toleranca, vedno več vprašanj, ali poznamo metode in načine dela »onih drugih« v podjetjih, in tako naprej. Da pri tem ne omenim še spreneveda-

nja in raztegotvanja zakonskih določil zakon o reprezentativnosti sindikatov, in to s strani tistih, ki so zakon spisali, in ki danes pišejo »reprezentativne« odločbe.

Zadnji posveti s tisoč in več sindikalnimi zaupniki o nalogah Svobodnih sindikatov Slovenije pri uveljavljanju zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju so dali slutiti, da se je članstvo naveličalo stalnih napadov iz dneva v dan; naveličalo tega, da nekateri časopisi tako enostransko, sporno in pogosto nestrokovno sporočajo in pišejo o nas. Zahteva zaupnikov in članstva: Naredite že vsemu temu konec! je nekako povsod visela v zraku.

Opozorilo, da nas je dovolj in da moramo biti bolj odločni, da naj povsod tam, kjer se da, uresničimo in zagovarjamo svoje interese in sindikalno politiko, je bila druga točka zasuka.

Obveza zaupnikov Svobodnih sindikatov Slovenije na teh sestankih, da »bodo že prekleto odločno poskrbeli za strukturo v svetu delavcev in v drugih organih v družbah«, vlna upanje in zaupanje vanje. Pa ne samo to, vsi namreč vedo, da se bomo na teh vprašanjih sindikati stehali, koliko kdo »vaga in potegne«.

Zadnji rezultati volitev članov skupščine Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in članov svetov območnih enot ZSSS, kjer so po neuradnih rezultatih volitev vse »sedeže«, ki gredo sindikatov, zasedli predstavniki Svobodnih sindikatov Slovenije, opozarjajo, da članstvo misli resno. In nehote se ti ponuja misel, da se končuje obdobje romantike sindikalnega pluralizma.

Rajko Lesjak

ZAPOSLENI POSTAJAJO LASTNIKI BEGRADA

Begrad iz Črnoglja je med prvimi desetimi podjetji, ki jim je Agencija za prestrukturiranje in privatizacijo odobrila lastninski program. Je prvo gradbeno podjetje na Dolenjskem, ki lahko začne izvajati lastninski program. O njem je za DE govoril direktor Franc Panjan. O tem, kako gre delavcem, pa je nekaj povedal predsednik sindikata Peter Raztresen.

Begradu gre manj slabo kot drugim. Relativno dober položaj firme je nedvomno posledica uspešnega vodenja in ključ za hitro sprejet program privatizacije, ki temelji na večinskem deležu notranjih lastnikov. Zaposleni bodo že v začetku razpolagali z 51-odstotnim lastninskim deležem. Preostalih 49 odstotkov pa bo v lasti skladov na državnih ravni. Devet odstotkov vrednosti podjetja bo pripadlo pokojninskemu skladu na račun neplačanih prispevkov za premalo izplačane OD. V prvi fazi lastninjenja, ki bo opravljena v začetku prihodnjega leta, ni predvidena niti dokapitalizacija niti ponudba delnic na prostem trgu. Za izvedbo odobrenega programa bodo zadoščali lastniški certifikati zaposlenih, upokojenec in bivših delavcev Begrada. Objavljen je javni poziv vsem bivšim delavcem in upokojenecem, ki želijo vložiti svoje certifikate v Begrad. Vsi, ki se bodo prijavili, bodo najprej dobili začasne, kasneje pa prave delnice Begrada.

Števila upokojenec in bivših delavcev Begrada pa nam direktor ni hotel izdati. Dejal je, da bi na tej podlagi lahko izračunali vrednost podjetja, ki je poslovna tajnost. V vodstvu Begrada pričakujejo, da bo velika večina od 270 zaposlenih – ti so v posebni anketi podprli lastninski program – vložili certifikate v svoje podjetje. Begrad je ocenil cenilec, s katerim so sodelovali že prejšnja leta. Bil je cenejši od drugih, ker je s cenitvijo Begrada pridobil potrebno licenco. Direktor pravi, da so se v času, ko so se potegovali za odobritev programa srečevali zlasti z ekonomskimi in pravnimi vprašanji, ki izhajajo iz nesprejetih izvedbenih predpisov. Bilo je veliko usklajevanja in Agencijo so prepričali prav o vsem. Verjetno jim je bilo laže kot drugim, ker takrat, ko so

oni vložili program, Agencija še ni imela veliko dela.

Direktor in vodstvena ekipa Begrada, pa tudi večina delavcev se zaveda, da je vse to le prva etapa lastninjenja. Dogovorili so se, da pride za tem na vrsto odkup deležev, ki bodo na začetku pripadli skladom. Zatem naj bi podjetje tudi dokapitalizirali, o čemer zdaj še ne želijo govoriti.

Peter Raztresen je povedal, da je lastninski program podprl tudi sindikat podjetja; ta je med delavci izvedel tudi posebno anketo. Plače še niso nikoli zamujale niti za en dan in zdaj znašajo 90 odstotkov izhodišč iz KP. Delavci so dobili tudi regres v višini 35.000. Povprečna plača v avgustu je znašala 44.000 tolarjev. Sindikat in poslovovodstvo sta dobro sodelovala in verjetno bo tako tudi po opravljenem lastninjenju. Peter Raztresen pravi, da ima vse možnosti za sindikalno delo, ker direktor podjetja šteje sindikat za pravega partnerja.

Franc Panjan nam je na koncu pogovora omenil še vprašanja lastniškega deleža petih šefov. Po kolektivni pogodbi pripadajo listine za manj izplačane OD le delavcem, za katere se uporablja kolektivna pogodba. Če bo tako ostalo, bodo delavci imeli v povprečju večje lastninske deleže kot njihovi šefi, ki so relativno mladi. V Begradu so obveščeni, da se pripravljajo posebna uredba o tem, kako bodo »neizplačani OD uporabljeni v lastninskih procesih. Direktor Begrada je predlagal, da naj uredba tudi direktorje in menedžerje vključuje med te upravičence. Misli, da so bili tudi oni oškodovani, ker so delavci prejeli nižje plače. Njihove plače so namreč določene s koeficientom na povprečje podjetja.

Ker smo sindikalno glasilo, moramo zapisati, da direktorji do zdaj niso želeli razgrniti listin o svojem nagrajevanju kljub številnim kritikam na njihov račun. Društvo Manager o tem ni izdalo nobenega javnega sporočila. Če jim vlada ne bo mogla ustreči, pa bodo lahko svoj nadrejeni položaj in višje plače izkoristili v naslednjih fazah lastninjenja. Te bodo na vrsti takoj po konstituiranju delniških družb, ki nastajajo iz družbenih podjetij.

Franček Kavčič

Jožica Puhar med gostinskimi delavci: »Ko sem slišala za pripombe na moj govor ob obletnici osvoboditve taborišča na Rabu, sem ugotovila, da me v treh letih še nihče ni prosil za slavnostni govor.«

KORISTNO IN PRIJETNO SREČANJE V KOSTANJEVICI

Člani sindikata delavcev gostinstva in turizma so se prejšnji teden zbrali na srečanju v Kostanjevici na Krki. O razvoju dejavnosti in svojem položaju so se pogovarjali s svojimi gosti: ministrico za delo Jožico Puhar, predsednikom Turistične zveze Marjanom Rožičem, Danico Zorko s Splošnega združenja, Stanetom Bizjakom z Ministrstva za gospodarske dejavnosti in Dušanom Semoličem, predsednikom SSS.

Stane Bizjak je povedal, da ministrstvo pripravlja novo strategijo turizma, o kateri bo državni zbor verjetno razpravljal že oktobra. Slovenija mora svojo turistično ponudbo preoblikovati in ponuditi zlasti večjo gostoljubnost. Prav zato so letos na različne načine usposabljali pet tisoč turističnih delavcev in več sto direktorjev.

Jožica Puhar je največ besed namenila plačam. Na tem področju, za katerega skrbi njeno ministrstvo, je težko delati, ker se na plače vsi spoznajno in se zato vanje vmešujejo. Ministrstvo pa še naprej zagovarja kolektivne pogodbe in opozarja na nevarnosti vnovičnega administriranja oz. zakonskega urejanja plač. Puhar-

jeva misli, da mora država stopiti na prste tistim, ki preveč povečujejo plače. Če gre za monopol, je treba obdavčiti dobiček podjetij. Če pa gre za posameznike, je treba povečati njihovo obdavčitev. Puharjeva bo vesela, če plač ne bo treba znova urejati z zakoni. Zakon o kolektivnih pogodbah, ki ga pripravljajo, pa mora biti podoben mednarodnim konvencijam in bo zato omogočil svobodo pri tarifnih pogajanjih. Ministrica meni, da se bo zaradi posledic privatizacije brezposelnost še povečala. To se bo zgodilo kljub temu, da je ceneje ohranjati delovna mesta kot odpirati nova.

Dušan Semolič je najprej povedal, da se svobodni sindikati trudijo, da ne bi postali najštevilnejša organizacija brezposelnih. Če bo v proračunu za prihodnje leto vlada skušala oklestiti socialno in denar za ohranjanje delovnih mest, bodo svobodni sindikati naredili »kažin«. Slovenski delavci se zaradi bojazni za delovna mesta že bojijo iti na bolniško; zato je odsotnost z dela pri nas manjša kot v Zahodni Evropi. Politična kultura v Sloveniji pa je po Semoličevem mnenju zelo nizka, kar se kaže v tem, da sindikatov ne vabijo drugam kot na pogrebe.

Marjan Rožič se je strinjal, da je dobro nagrajevanje gostincev pogoj za napredek v tej dejavnosti. Zato Turistična zveza podpira prizadevanja sindikatov.

Danica Zorko pa je skušala razveseliti s podatkom, da je gostinstvo s turizmom vodilna gospodarska panoga v svetu. Naš turizem mora odpraviti le veliko napako, da turistov ni. Sekretar sindikata Mihael Zver je želel od gostov dobiti vsaj dva odgovora, O inšpekciji za delo je Puharjeva povedala, da bo morala vlada odobriti denar za boljše in večje inšpekcijsko službo z večjimi pooblastili in pravico zapirati lokale. Inšpekcija za delo pa zdaj nima niti avta niti računalnika in tudi plače inšpektorjev so izredno nizke. Na vprašanje o lastninjenju v gostinstvu pa je Stane Bizjak odgovoril, da je v Sloveniji le en lastninski zakon in da velja tudi za to dejavnost.

Po uradnem pogovoru so gostinci pokazali, da znajo poskrbeti tudi za svoje dobro počutje in zabavo. Pridnim domačinom, zlasti delavcem Gostinskega podjetja Sremič, je pomagalo tudi lepo vreme in okolje najstarejšega mesteca na Krki.

F. K.

Kdo ima pravico delavce metati na cesto?

Metalna je zabredla v velike gospodarske težave, ki niso samo rezultat tekočega poslovanja, ampak tudi posledica zalivske vojne, razpada Sovjetske zveze, razpada nekdanjega jugoslovskega tržišča in nekaterih »starih grehov«. Vsi, tako delavci kot menedžerji vedo, da je probleme treba rešiti, in da je za sedanji obseg naročil in proizvodnje zlasti v Tovarni investicijske opreme preveč zaposlenih.

Menedžerji vidijo rešitev v programiranem stečaju Tovarne investicijske opreme. Tako bi se čez noč rešili vseh 849 delavcev – tudi delovnih invalidov, mater samohranilk, delavcev z nezaposlenim zakonskim partnerjem in drugih, ki jih zakon o delovnih razmerjih štiti – in jih poslali na zavod za zaposlovanje brez odpravnin. Potem bi v »zdravo jedro«, ki bi ga začeli graditi v ruševinah starega podjetja, postopoma ponovno zaposlili okoli 400 delavcev po lastni presoji. Nekateri menedžerji, ki so v teh dneh javno nastopali, pa si potek programiranega stečaja predstavljajo dokaj naivno. Kakor da pri nas ne bi imeli že dovolj izkušenj o dolgotrajnih sodnih poteh in zapletih, ki spremljajo vse stečaje, še posebej programirane.

Delavci zahtevajo samo, da pri reševanju problemov v Metalni in reševanju presežnih delavcev upoštevajo tudi njihove pravice, ki jim jih daje zakon o delovnih razmerjih. To pomeni, da zahtevajo ugotavljanje presežnih delavcev po kriterijih iz zakona o delovnih razmerjih in po odpustu pravico do šestmesečne plače in odpravnine.

Izguba, ki je nastala, ker lastniki in menedžerji presežnim delavcem Tovarne investicijske opreme niso hoteli dati, kar jim pripada po zakonu o delovnih razmerjih (slovenski parlament je že vedel, kakaj je sprejel takšen zakon!), je velikokrat večja od šestmesečne plače in odpravnine za 400 presežnih delavcev. Ne gre samo za neposredno finančno in poslovno škodo, ki jo je utrpela Metalna. Gre tudi za velikansko škodo, ker so bili delavci v boju za svoje zakonite pravice prisiljeni poseči po najradikalnejših sredstvih. Tako je bil v Mariboru štiri ure in pol blokiran promet. Koliko delavcev je zato zamudilo na delo? Koliko več bencina so Mariborčani porabili v mestnem prometu? Koliko dalj so morali delati vrtci? Koliko deset tisoč ur je bilo izgubljenih?

Ob vsem tem se postavlja še eno vprašanje. Od kod in v imenu koga si zaposleni pri »lastniku« in novopoceni menedžerji jemljejo pravico delavcem kratiti pravice, ki jim jih je zakon dala slovenska država, trenutno še vedno edini pravi lastnik bivšega družbenega premoženja. V čigavem interesu to počnejo? Res je, da so za gospodarsko ustališev in prenovo potrebne žrtve, vendar bi ljudje na vodilnih mestih morali biti zgled skromnosti in odpovedovanja, ne pa da odpovedovanje terjajo samo od drugih.

Ko človek gleda odnose danes v Metalni, se lahko vpraša, kaj se je zgodilo v tej družbi: dovčerski sodelavci, ki so v Metalni desetletja delali skupaj in skupaj »samoupravljali« z Metalno, so se po kdovekakšnem ključu razdelili na menedžerje in delavce. In prvi mislijo, da imajo pravico tovarno reševati tako, da druge mimo zakonov mečejo iz službe... Kdo jim je dal to pravico? To je temeljno politično in tudi moralno vprašanje, ki ga v tem »prehodnem obdobju« ne bo mogoče rešiti, dokler ne bo prišlo do lastniške preobrazbe in privatizacije podjetja.

NEODGOVORNI LASTNIKI IN DIREKTORJI V PRIMEŽU DELAVCEV METALNE

Potem ko je sredi minulega tedna že kazalo, da so pogajanja med stavkovnim odborom in lastniki ter vodilnimi menedžerji v Metalno vrnila socialni mir, za njeno delo in preživetje še kako potreben, se je konflikt v ponedeljek ponovno zaostрил. Minuli petek je namreč pooblaščenec podjetja povsem nepričakovano, in ne da bi o tem kdorkoli poprej obvestil delavce, vložil na Temeljnem sodišču v Mariboru predlog za stečaj Tovarne investicijske opreme. Hkrati je odstopilo domala celotno poslovodstvo delniške družbe Metalna z direktorjem Marjanom Anžurjem na čelu.

Delavci, ki so se strnili okoli svojih sindikatov SKEI in KNSS-Neodvisnost, so reagirali bliskovito. Že čez vikend so ponovno zasedli tovarno, v ponedeljek zjutraj pa so nadaljevali stavko in sklicali tiskovno konferenco.

Predsednik sindikata SKEI v poslovnem sistemu Metalna Bogdan Ivanovič je javnost seznanil, da si delavci pravzaprav že več let prizadevajo za saniranje razmer v Metalni, še posebej pa odkar je oktobra lani postal večinski lastnik Metalne Sklad Republike Slovenije za razvoj. Po Ivanovičevih besedah sindikati niso samo pravočasno opozarjali na probleme, pač pa so dajali tudi povsem konkretne predloge za njihovo reševanje, vendar jim odgovorni praviloma niso prisluhnili.

Za zasedbo tovarne in blokade ulic

Ko je sredi septembra upravni odbor delniške družbe Metalna dal upravnemu odboru Tovarne investicijske opreme pobudo za stečaj, so delavci zasedli tovarno in začeli stavkati. »Stališče Sklada je bilo, da se delo v Tovarni investicijske opreme nadaljuje, vendar brez plač do stečaja in brez socialnega programa, ki bi dal odvečnim delavcem pravice trajno presežnih delavcev. Sklad in upravni odbor delniške družbe sta pristala le na ožji socialni program, ki bi bil vezan na zaposlitvene možnosti do stečaja in po njem pripravili pa naj bi ga šele ob sprožitvi stečajnega postopka,« je na tiskovni konferenci povedal Bogdan Ivanovič.

menijo, da stečaj ni pot za rešitev Metalne.

»Počutimo se ogoljufane in izigrane je povedal na tiskovni konferenci Bogdan Ivanovič in povedal, da bodo delavci seveda sedaj bolj previdni in se z dosedanjimi pogajalci ne mislijo več pogajati. Delavci Tovarne investicijske opreme menijo, da oseb, ki so v Metalni odstopile, ne potrebujemo več, enako pa velja tudi za občinsko oblast. Prav tako ne želimo več kontaktirati z g. Valterjem Nemcem iz sklada RS za razvoj,« je dejal Ivanovič.

Tudi predsednik sindikata KNSS – Neodvisnost v tovarni Milan Živkovič je bil ogorčen. »Predstavniki sklada so nam zagotavljali, da stečajni postopek ne bo sprožen, dokler ne bo pripravljen socialni program in ne da bi se

o tem poprej še pogovarjali in pogajali,« je dejal Živkovič in ocenil, da so delavce izigrali.

Na tiskovni konferenci je bilo tudi nekaj poslovnih delavcev, ki niso odstopili in ki tako kakor delavci verjamejo, da se Tovarna investicijske opreme lahko izvleče iz težav brez stečaja.

Na tiskovni konferenci je več sindikalnih zaupnikov izrazilo bojazen, da želijo tisti, ki bi morali Metalno reševati, le-to dejansko uničiti. Stane Milutinovič, predsednik SKEI v TPI, je tako dejal, da odgovorni s svojimi potezami delavce pravzaprav silijo v ravnanje, ki uničuje tovarno. »Tovarno so začeli pehati v stečaj ravno v času, ko se zaradi odprodaje dela objektov avstrijskemu partnerju selimo in nimamo priključ-

Stavka je prekinjena

Ker sta v torek popoldne minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar in predsednik mariborske mestne vlade Anton Rous stavkovnemu odboru v Metalni sporočila, da v glavnih točkah sprejemata varianto »Sporazuma o urejanju vprašanj sanacije v Metalni d.d. in Metalni TIO d.o.o.«, ki jo je pripravil stavkovni odbor (o nekaterih vprašanih bodo potrebna še pogajanja, zlasti o 4. in 5. točki, ki govorita o reševanju presežnih delavcev in zagotavljanju plač delavcem), je stavkovni odbor v sredo zboru delavcev Tovarne investicijske opreme predlagal, naj stavko začasno prekinijo.

Djelavci Tovarne investicijske opreme so na zboru predloge stavkovnega odbora podprli in sklenili stavko prekiniti, kakor hitro bodo sporazum podpisali vsi, ki so sodelovali na pogajanjih pri ministru Tajnikarju.

Razprava o stečaju tovarne se bo verjetno nadaljevala. Različni argumenti se bodo soočili na upravnem odboru Tovarne investicijske opreme, ki ga morajo po odstopu dosedanjega izvoliti. Stavkovni odbor meni, da je trenutno najpomembnejše, da republiški razvojni sklad do prvega oktobra predlaga novo ožje vodstvo delniške družbe Metalna in Tovarne investicijske opreme, saj si brez tega nadaljnje sanacije podjetja ni mogoče zamisliti.

Delavci Metalne so prepričani, da je podpis dveh ministrov zadostno zagotovilo, da bo sporazum spoštovan. Stavkovnega odbora pa niso razpustili, da bodo lahko, če bo potrebno, zopet »stopili skupaj«.

nih strojev ne v starih in ne v novih objektih, tako da veliko delavcev niti ne more delati,« je povedal Milutinovič in se povprašal, koliko časa Metalna sploh še lahko zdrži to agonijo.

Po besedah predsednika SKEI v Tovarni investicijske opreme Boža Frangeža pa tudi nihče nič ne naredi, da bi se uredil nered na področju poslovanja v tej tovarni. »Po odstopu direktorja Jožeta Kudra vršile dolžnosti Pihler sploh še ni nastopil. Kakor kaže, je šlo samo za manever Sklada, kako po najkrajši poti brez ponovne obravnave podati na sodišču predlog za stečajni postopek.«

Med delavci se govori, da želijo Metalno uničiti, da bi rešili Litostroj, pa želijo celotno Metalno pahniti v stečaj, da bi se čimbolj poceni rešili odvečnih delavcev in da bi jo čimbolj poceni privatizirali, da številni odgovorni ljudje krajejo načrte in drugo doku-

mentacijo ter jo »prodajajo« konkurenci doma in v tujini in podobno. Zaradi tega so delavci Metalne postali skrajno previdni in nezaupljivi. V ponedeljek dopoldne se denimo tako Metalnini sindikalisti niso odzvali vabilu ministra za gospodarske dejavnosti dr. Maksa Tajnikarja, ki jih je na razgovor po telefaksu povabil v ponedeljek zjutraj, ko je v tovarni že vrelo. Sporočili so mu, da so v tovarni zasedeni do večera, saj so morali po že sprejetih sklepih delavcev organizirati stavko, zasedbo in blokado cest.

Nezaupanje do vseh

Delavci Metalne so nato v ponedeljek med 13. uro in 15. 15 minut zasedli jugovzhodno vpadnico v Maribor in v njem ohromili promet, hkrati pa napovedali, da bodo pritiskali še stopnjevali, če bo potrebno. Enako so postopali tudi v torek. Že ob 21. uri istega dne so v Ljubljani končno sedli za mizo s pogajalsko skupino Metalninih delavcev minister za gospodarske dejavnosti Maks Tajnikar, ministrica za delo Jožica Puhar in direktor razvojnega Sklada Uroš Korže s sodelavci. Na tem razgovoru je sodeloval tudi predsednik mariborske vlade Anton Rous. V torek zjutraj je pogajalska skupina obvestila stavkovni odbor in delavce Metalne, da so jim na pogovoru ponudili dogovor in reševanje Metalninih težav v sedmih točkah. Po teh točkah naj bi čimprej imenovali novo vodstvo delniške družbe Metalna, saj bivšemu vodstvu po odstopu delavci ne dovolijo več vstopiti v tovarno. Poleg tega naj bi stekel postopek ugotavljanja odgovornosti za sedanje razmere v Metalni, pripravljati pa naj bi začeli tudi socialni program. Za delavce Metalne je, kakor je povedal član pogajalske skupine Milan Živkovič, nesprejemljiva samo tista točka, ki govori o tem, da morajo delavci pristati na stečajni postopek v Tovarni investicijske opreme. Zato se bodo pogajanja očitno nadaljevala.

Mariborčani – to je pokazala tudi anketa Radia Maribor – v veliki večini podpirajo boj Metalčanov za svojo tovarno in svoje pravice, svetujejo pa jim, naj raje kakor mariborske blokirajo ceste okoli slovenske vlade v središču Ljubljane... Tomaz Kšela

Zasedba mariborskih ulic

Tajnikar: Odgovorni niso opravili svojega dela

»Zadnji dnevi so pokazali, da program sanacije Metalne ni domišljen, da vsi odgovorni niso ustrezno opravili svojega dela in da v celoti program reševanja socialne, kadrovske in prezaposlitvene problematike ni dorečen,« je v vabilu za ponedeljkovo sejo o razreševanju problemov Metalne zapisal slovenski minister za gospodarske dejavnosti dr. Maks Tajnikar, ki je ob tem izrazil mnenje, da »največjih slovenskih gospodarskih problemov ni mogoče reševati s pomanjkljivimi programi in brez ustrezne finančne podpore«.

Sindikata sta zato terjala, naj se v presoji razmer v Metalni in v reševanje njenih problemov vključijo lokalne oblasti in ministrstvo za delo ter ministrstvo za gospodarske dejavnosti. Hkrati sta zahtevala, naj se pripravi socialni program za presežne delavce, delavcem naj se izplačajo plače, naredi naj se preizkus prisilne poravnave pred stečajem in ugotovi, kdo vse je osebno odgovoren za sedanje razmere v Metalni.

Izigrani delavci

»Po osemindnevnih pogajanjih je bil sklenjen dogovor, da bo socialni program pripravljen in da bodo delavcem v petek izplačali prvi del plač za avgust. Prav tako so se dogovorili, da bo sindikat v zvezi s stečajem predložena dopolnjena dokumentacija, ki naj bi jo posredovali tudi Službi družbenega knjigovod-

stva. Ker je ob obravnavi pobude upravnega odbora delniške družbe o stečaju upravni odbor Tovarne investicijske opreme odstopil, je bilo logično pričakovati, da bo o tej pobudi ponovno odločal šele novi upravni odbor tovarne,« je še povedal Ivanovič.

Zato so delavci na predlog stavkovnega odbora po osmih dneh izglasovali začasno prekinitev stavke in zasedbe tovarne, vendar se nato stvari niso odvijale po dogovorih.

Delavci so minuli petek sicer dobili izplačan del avgustovske plače, že v soboto zjutraj pa so iz časopisov izvedeli, da je pooblaščenec podjetja v petek mimo dogovora vložil na sodišču predlog za uvedbo stečajnega postopka. Kljub dogovorom nihče ni posredoval sindikatom niti stečajne dokumentacije, ki ji sindikati vztrajno oporekajo, saj

Dvomi o pravilnosti predloga za stečaj

Med strokovnjaki, ki so jih angažirali Svobodni sindikati za Podravje in so pregledali dokumentacijo, na osnovi katere je upravni odbor delniške družbe Metalna dal pobudo za stečaj Tovarne investicijske opreme, se poraja velik dvom, ali je uvedba stečajnega postopka za to tovarno sploh nujna in mogoča. O tem je v torek na tiskovni konferenci seznanila javnost predsednica podravskih svobodnih sindikatov Metka Roksandič.

Tovarna investicijske opreme je bila ustanovljena šele leta 1990 po reorganizaciji Metalne in je bila takrat brez bremen. Prvič je imela blokiran žiro račun 27. junija letos. Le-ta pa je bil in je blokiran zaradi neznatnih zneskov v višini mesečnih prispevkov za plače.

Po navedbah Roksandičeve se med strokovnjaki poraja dvom, da gre za skonstruiran stečaj. Tovarna investicijske opreme naj bi imela za okoli 28 milijonov dolarjev neizterljivih terjatev, vendar pa dokumentacija za stečaj ne prikazuje strukture terjatev. Tako je zavito v skrivnost, kje je za okoli 25 milijonov dolarjev sredstev. Ali so menedžerji v minulih treh letih podpisovali neizterljive pogodbe ali pa so sredstva ostajala kje v tujini? Po mnenju Roksandičeve je v odgovoru na to vprašanje ključ za razumevanje razmer v Metalni.

Zanimivo je tudi, da je višina izgub po zaključnem računu za lansko leto enaka izrednim odhodkom, kamor se knjižijo neizterjane terjatve. Potemtakem bi bilo celo možno, da Tovarna investicijske opreme tekoče uspešno posluje, bremenijo pa jo stari grehi.

Prav tako je Roksandičeva povedala, da je Metalna d.d. ustanovila novo družbo z isto dejavnostjo, kot jo je imela Tovarna investicijske opreme, in začela nanjo prenašati posle.

Strokovnjaki, ki jih je angažiral sindikat, opozarjajo, da stečajnega postopka za Tovarno investicijske opreme niti ne bo tako lahko sprožiti, kakor upajo nekateri bivši menedžerji podjetja. V zvezi s tem je Roksandičeva opozorila, da se nasploh poraja dvom, ali je predlog za stečaj pravnoformalno pravilno vložil, saj upravnega odbora Tovarne investicijske opreme ni več... Tako bo treba počakati še nekaj dni, da bo jasno, ali je stečajni predlog za Tovarno investicijske opreme sploh vložil ali ne.

Ob tem je po besedah Roksandičeve usodnega pomena, kako bo potekala prisilna poravnava terjatev delniške družbe Metalna na naroku 5. oktobra. Bo Metalna takrat že imela novo vodstvo? Ne gre za poigravanje s celotno Metalno?

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

Borzno sporočilo številka 38
Ljubljana, 1. oktober 1993

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 326-982; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Kranjska Gora** – apartmaji z opremljeno kuhinjo: manjši, za 3 osebe – cena 28 DEM, veliki, za 5 oseb – 42 DEM v tolarški protivrednosti.

2. **Hišice na Veliki planini** – za 6 do 8 oseb, dve oz. tri sobe, dnevni prostor, kuhinja, sanitarije – kočica ima elektriko. Cena 44 DEM v tolarški protivrednosti.

3. **Apartmenti Kaninska vas** – za 4 osebe, v celoti opremljeni. Cena 38 DEM v tolarški protivrednosti.

4. **Rogla** apartmaji z opremljeno kuhinjo, dnevni prostor, spalnica, skupno za 4 osebe. Cena 35 DEM v tolarški protivrednosti.

Morje

1. **Enosobno stanovanje v Barbarigi pri Pulli** – opremljeno za 4 osebe: dnevni prostor s kuhinjsko nišo, spalnica, kopalnica. Termini v oktobru. Cena 28 DEM.

2. **Simonov zaliv – Izola** – posezonski paketi, hotelske storitve v dve- ali enoposteljni sobah. Cena za 7-dnevni paket za eno osebo je 23.100 tolarjev, za 10-dnevni paket pa 31.900 tolarjev. V ceno je vključen polni penzion, uporaba bazena in plačilo taks.

B. IZLETI

1. **OKTOBERFEST OKTOBERFEST OKTOBERFEST München 18. 9.–3. 10., 2 dni, cena 199 DEM**

2. **Ohrid** – Štiridnevni izlet, penzion v dvoposteljni sobah, letalski prevoz, cena 450 DEM, termina 7. 10., 21. 10.

C. KUPIMO

1. Dvosobno stanovanje v Opatiji, Lovranu ali Ičićih.

D. PROdamo

1. Več kontejnerjev v avtocampu Lanterna pri Poreču. Cena po dogovoru. Informacije na Atrisu.

E. SEJEMSKA PONUDBA

1. **Budimpešta** – od 12. do 16. 10. Mednarodni sejem računalniške tehnike; software in hardware, vsa pripadajoča oprema, vključno s telekomunikacijami. Odhod 14. oktobra, tri dni, cena 275 DEM.

2. **Budimpešta – avtomobilski sejem**: osebni, športni in tovorni avtomobili. Odhod 1. oktobra, tri dni, cena 275 DEM. Za skupine nad 20 potnikov možen popust.

AVTO – VIR ZA PRORAČUN

V zadnjih dneh je finančni minister Mitja Gaspari največja medijska zvezda povsod, kjer javno nastopa, saj ga je vlada zadolžila za razlaganje novega davčnega sistema, katerega izhodišča je sprejela pred dvema tednoma. Ob njegovih nastopih je denimo izgubil težo celo nastop premiera Drnovška (pred tednom dni na UO Gospodarske zbornice in na srečanju združenja Manager) in niti njegova trditve, češ da bo v prihodnjem letu družbeni proizvod celo minimalno zrasel (po večletnem upadanju), ni vzbudila prevlekega zanimanja. Posledice davčne reforme bomo vsi čutili neposredno, čeprav gre za dajanje večje veljave posrednim davkom, gre pa tudi za nekatere nove dajatve, ki utegnejo marsikomu stanjšati denarnico.

O spremembah v sistemu dohodnin smo na kratko pisali že v prejšnji številki. Tokrat bomo pogledali novosti pri carinah in pri davku na premoženje, pri katerem je popolna novost – davek na posest avtomobila. Vlada priznava, da bo davek na avtomobile uvedla zato, da bi zmanjšala izpad proračunskih dohodkov na drugih področjih: zaradi zmanjšanja dohodnin za okrog 12,2 milijarde tolarjev in zaradi slabitve davčne discipline in povečanega izigravanja davčnih predpisov (s sivo ekonomijo). To je povezano predvsem z zmanjšanjem dohodnin in nižjo obremenitvijo socialno šibkejših slojev. Avtomobil pripada torej premožnejšim, ki naj bi brez večjih težav prevzeli to breme. Obdavčena bodo vsa vozila, do 2000 ccm bo davek 2 odstotka na tržno vrednost avta, za večja pa 3 odstotke (to pomeni, da bo upoštevana starost vozil). Več podrobnosti o tem še ni znanih, lahko pa si kar sami izračunate, koliko bo stala posest, denimo, novega clia (2 odstotka od 150000 tolarjev je 30000 tolarjev). Gaspari sodi, da bi s tem in relativno visoko davčno stopnjo povrnili približno polovico zaradi nižjih dohodnin »izgubljenega« denarja.

Mimogrede, spremembe se obetajo tudi pri obdavčitvi nepremičnin in posesti, na višje tarife kajpak, in kot kaže, bodo lastniki premoženja morali dokazovati njegov izvor... Oprostitev plačevanja davkov bo manj.

Novi carinski sistem sodi v isti sklop davčnih sprememb kot bodoči davek na dodano vrednost, ki naj bi ga uvedli z letom 1995. Po novem naj bi močno poenostavljeni sistem carinskih tarif bolj izenačil pogoje poslovanja med posameznimi dejavnostmi in podjetji, saj bi bile stopnje le tri: 2 do 3 odstotna, 5-odstotna in 10-odstotna carina. Domnevamo pa, da bo pobiranje bolj učinkovito kot dosedaj in da bodo nove stopnje prinesle verjetno več denarja v državno blagajno kot sedanje, povzete še iz bivšega jugoslovanskega sistema. Povprečna carinska stopnja je sicer 13,5-odstotna, toda od tega dobi država le polovico zaradi vrste olajšav in oprostitev plačevanja. Ker pa so nove carine povezane z davkom na dodano vrednost, ki se bo praviloma plačeval ob prestopu meje (za uvoženo blago), bo obveljalo pravilo, da uvozne dajatve ne smejo porušiti nevtralnosti delovanja davka na dodano vrednost. Zato bosta morala oba sistema, davek na dodano vrednost in carinski sistem nastajati istočasno.

3. **Düsseldorf** – od 26. do 29. oktobra. Mednarodni sejem zaščite pri delu in medicine dela. Odhod 26. 10., štiri dni, cena 1290 DEM.

ZA SKUPINE NAD 25 OSEB NUDIMO 5% POPUSTA OB OGLEDU SEJMOV PRIPRAVIMO DODATNI PROGRAM PO VAŠIH ŽELJAH.

F. ZIMOVANJE PRIKOLIC

Organiziramo vam zimovanje prikolic v avtocampu na Vranskem. Cena 300 DEM v tolarški protivrednosti. Informacije na Atrisu.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 15 dni pred odhodom za že rezervirani termin zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri krajši odpovedi zaračunamo stroške in 30% celotnega zneska. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 7%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. **Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 20 dni pred začetkom potovanja. Reklamacije v skladu s turističnimi uzancami rešujemo sporazumno.**

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar direktor borze

DELAVSKA HRANILNICA, d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 9. 1993 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Nove obrestne mere na revalorizirano osnovno
Revalorizacijska stopnja za september 1993 znaša 1,7% mesečno, preračunano na letni nivo 23%

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	1,36%–1,53%	17,86%–20,29%
– vezava sredstev nad 1 mesec	1,78%–2,27%	24,23%–31,61%
– vezava sredstev nad 2 meseca	2,27%–2,34%	31,61%–32,84%
– vezava sredstev nad 3 mesece	2,34%–2,42%	32,84%–34,07%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	2,42%–2,50%	34,07%–35,30%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	2,50%–2,57%	35,30%–36,53%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE

za vezavo sredstev:

	MESEČNE	LETNE
– do 30 dni	1,78%	24,23%
– od 30 do 90 dni		
– do 100.000,00 SIT	2,50%	35,30%
– od 100.001,00 SIT do 500.000,00 SIT	2,75%	36,53%
– nad 500.001,00 SIT	2,65%	37,76%

KREDITNA PONUDBA

Kratkoročni krediti
privatnim osebam:

z rokom vračila 6 mes.:	3,1%	45,00%
-------------------------	------	--------

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!

NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

KONZUM-ova PONUDBA SVEŽEGA MESA

Ponudba velja za sindikalno prodajo v podjetjih.

Organizator sindikalne prodaje zbere naročila, izpolni priloženo naročilnico, jo žigosa, podpiše in pošlje na naš naslov: Konzum d.o.o., Linhartova 13, 61000 Ljubljana.

Naročeno blago vam bomo dostavili v 7 dneh po prejemu naročila oz. po dogovoru.

NACIN PLAČILA:

1. **varianta** (brez obresti) – nakazilo na ŽR podjetja Konzum

– 1. obrok: 7 dni po dostavi

– 2. obrok: 30 dni po dostavi

Denar po izstavljenem računu plačate na žiro račun podjetja Konzum d.o.o.: 50105-601-89795.

2. **varianta** (brez obresti)

– na dva čeka

– 1. ček z datumom 7 dni po dostavi

– 2. ček z datumom 30 dni po dostavi

3. **varianta**

Vsi sindikalni zaupniki lahko za svojo sindikalno organizacijo najamejo ugoden kredit pri Delavski hranilnici, ki se vrača v 3, 6 oz. 12 zaporednih obrokih, odtegnjenih pri posebnem dohodku.

Vse informacije dobite po telefonu 061/320-963 ali 061/110-338.

V upanju, da boste z našo ponudbo zadovoljni, vas lepo pozdravljamo!

Marija Svetic,
v. d. direktorja

Podčrtajte varianto plačila!

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

NAROČILNICA

NAROČNIK: _____

NASLOV: _____

TEL.: _____ FAX: _____

IME IN PRIIMEK ORGANIZATORJA: _____

Sveže meso (paketi)	Cena za paket v SIT	Naročena količina
1. Paket junčjega mesa	8.625,00	
2. Paket prašičjega mesa	6.625,00	
3. Prašičja polovica – milanski rez	8.550,00	
4. Prašičja polovica brez glave in sala	14.200,00	

Paketi svežega mesa vsebujejo:

1. PAKET JUNČJEGA MESA VSEBUJE:		
– 5 kg junčje stegno b. k.	po 690,00 SIT =	3.450,00
– 5 kg junčje pleče b. k.	po 599,00 SIT =	2.995,00
– 3 kg junčji vrat b. k.	po 480,00 SIT =	1.440,00
– 2 kg junčji flam – rebra	po 370,00 SIT =	740,00
SKUPAJ PAKET:		8.625,00

2. PAKET PRAŠIČJEGA MESA VSEBUJE:		
– 5 kg prašičje stegno	po 720,00 SIT =	3.600,00
– 5 kg prašičji kare	po 605,00 SIT =	3.025,00
SKUPAJ PAKET:		6.625,00

3. PRAŠIČJA POLOVICA VSEBUJE:		
– ca, 15 kg prašičji milanski rez	po 570,00 SIT =	8.550,00
SKUPAJ PAKET:		8.550,00

2. PRAŠIČJA POLOVICA VSEBUJE:		
– ca, 40 kg prašičja polovica brez glave in sala	po 355,00 SIT =	14.200,00
SKUPAJ PAKET:		14.200,00

NACIN PLAČILA: – 1. varianta
– 2. varianta
– 3. varianta

Podpis in štampljka predstavnika podjetja:

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Sindikalna lista

(Velja od avgusta 1993 do sprememb, ki bodo takoj objavljene)

Prvi del

1. Dnevnice	SIT
- cela dnevnic (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.500
- polovična dnevnic (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.200
- znižana dnevnic (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	900

2. Kilometrini	(od 31. 7. 93)	20,60
3. Ločeno življenje		24,607
4. Prenosišče se izplačuje po predloženem računu, skladno z navodilom na potnem nalogu. Če na nalogu ni drugače določeno in delavec ne predloži računa, ima pravico do povračila v višini		900

5. Regres za prehrano		5.200
-----------------------	--	-------

Drugi del avgust 93

V prvem delu sindikalne liste smo objavili zneske materialnih stroškov. V drugem pa objavljamo povprečni osebni dohodek za obdobje april '93 do junij '93 kot osnovo za uveljavljanje pravic iz sredstev neposredne skupne porabe. Povprečni osebni dohodek v gospodarstvu Slovenije od aprila do junija '93 znaša 41.257,00 tolarjev.

1. Jubilejne nagrade		
- za 10 let		20.628,00 SIT
- za 20 let		30.943,00 SIT
- za 30 let		41.257,00 SIT
2. Nagrada ob upokojitvi		123.771,00 SIT
3. Solidarnostne pomoči		41.257,00 SIT

Vir: podatki zavoda RS za statistiko

Srečanje s Furlani

V petek sta se v Vidmu (Udine) sestali vodstvi Zveze svobodnih sindikatov Slovenije in CGIL Furlanije-Juljske krajine. Na pogovorih v okviru pregleda uresničevanja medsebojnega sporazuma o sodelovanju so se pogovarjali o vsebini izobraževanja, ki ga bodo italijanski kolegi organizirali za sindikalne zaupnike ZSSS. Izmenjali so tudi nekatere pobude v zvezi z bližnjo 9. konferenco sindikatov dežel Alpe-Jadran v Stubičkih Toplicah na Hrvaškem. O tesnejšem sodelovanju med panožnimi sindikati sta se z italijanskimi kolegi pogovarjala tudi predsednik SKEI Albert Vodovnik in sekretar Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije Jovo Labanac, sekretar Sindikata gozdarstva Slovenije Marjan Ferčec pa je predstavil pobudo za oživitve tekmovanj gozdarjev v okviru sindikatov dežel Alpe-Jadran.

Po delovnem srečanju so priredili tekmo v malem nogometu med ekipama CGIL Furlanije-Juljske krajine in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije (v svetlejših dresih). V nekoliko neenakopravni tekmi z dobro opremljenimi in treniranimi igralci CGIL je ekipa ZSSS ne da bi prej imela en sam skupni trening, častno izgubila s 7:4. Tri gole za ZSSS je dal Branko Mišič, enega pa Rajko Lesjak. Ekipa ZSSS je gostiteljem obljubila, da jim na povratni tekmi niti karantena, v kateri so bili pred to tekmo, ne bo pomagala...

Za opremo ekipe ZSSS sta po zaslugi predsednika Območne organizacije ZSSS Bogdana Godniča poskrbela sponzorja Hotel Panika Ajdovščina ter Trgovina na drobno in debelo Hubelj iz Ajdovščine.

Pavle Vrhovec

KAJ DELAJO

v republiških odborih

Sindikat delavcev prometa in zvez

Aktualna tema, pičla udeležba

Na razširjeni seji republiškega odbora SDPZ je Brane Mišič seznanil sindikalne zaupnike z nalogami in zankami pri morebitnem odločanju pri notranjem odkupu podjetij, Milan Utrša s potrebnimi pripravami za izvedbo volitev v svet delavcev po določbah zakona o soupravljanju, Lučka Böhm pa jim je obrazložila aktivnosti ZSSS ob predlogu zakona o varnosti pri delu in jih seznanila z njenimi stališči. Čeprav je bila na dnevnem redu torej izjemno aktualna tematika, pa se je razširjena seja RO kot najustreznejše oblike informiranja udeležila le tretjina vabljenih sindikalnih zaupnikov. Škoda...

Na seji je vodstvo SDPZ podalo tudi informacijo o potrebnih aktivnostih za spremembe in dopolnitve kolektivne pogodbe dejavnosti in imenovalo pogajalske skupine SDPZ pri ZSSS za KP za cestni potniški promet, KP za prevoz blaga v cestnem prometu in KP za pretovorno-skladiščno dejavnost Slovenije. Imenovana je bila tudi pogajalska skupina za KP špedicijske, pomorsko-agencijske in kontrolne dejavnosti, ki je končno usklajena do te mere, da je primerna za pogajanja. To so že sporočili združenju prometa in zveze pri GZS.

D. K.

sindikalni

KAJ JE RES IN KAJ NI?

Najbrž bi lahko na prste prešteli tiste sindikalne zaupnike iz tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije, ki jih v teh težkih časih njihovi sodelavci vsaj enkrat mesečno ne bi morili z večnim vprašanjem: kdaj bodo plače? Anka Šavija, predsednica sindikata Tovarne zaves Velana Ljubljana, je že ena takih. Zato pa jo je pred kratkim toliko bolj prizadela ugotovitev revizorjev SDK, da je družbena lastnina Velane oškodovana za okoli 27 milijonov tolarjev!

Ko je z osamosvojitvijo Slovenije v naši družbi zavel nov veter, so se v sindikatu podjetja Velana odločili, da bodo v svojih aktivnostih stremeli predvsem k dvema ciljema: k ohranitvi delovnih mest in k varovanju družbene lastnine. Prvemu so uspešno sledili, saj je poslovanje po razpadu Jugoslavije uspelo za njihove iz-

delke najti nove trge. Zato so lahko pravočasno podpisali kolektivno pogodbo in se je potem tudi držali. Plače so jim vedno izplačevali v določenem roku, pa še višje so bile, kot je določala kolektivna pogodba - do zloglasnega zakona o plačah celo za 40 odstotkov! Ves ta čas so redno dobivali tudi regrese za prehrano med delom in

vožnjo na delo. O kakšnih bonih, ki jih marsikje dobivajo, pri njih torej ni bilo govora; kakor ga ni bilo tudi o prodaji kakšne od njihovih počitniških kapacitet. Število zaposlenih se je s 456 leta 1990 do konca letošnjega avgusta resda zmanjšalo na 346, vendar na »mekhak« način - z dokupi delovne dobe...

Zdaj pa je torej kot strela z jasnega po Velani udarilo poročilo SDK, v katerem revizorji ugotavljajo, da je bilo zaradi slabih poslovnih odločitev in razsipnosti ter sporne odprave osnovnih sredstev podjetje oškodovano za okoli 27 milijonov tolarjev! »Na podlagi Markovičeve zakonodaje je naše podjetje ustanovilo Velane d.o.o v Zagrebu, Sarajevu in Mariboru, v katerih imajo večinski deleži delničarji, manjšinskega pa Velana Ljubljana. S pomočjo ITEO Ljubljana smo v Düseldorfu ustanovili tudi Velum Gardinen,« pravi Anka Šavija in dodaja, da je bila proti tem d.o.o.-jem, ki so bili pravzaprav povod za revizijo. A zdaj je, kar je! »Vse, kar je zapisanega v poročilu revizorjev, sicer ne drži. Na primer odprodaja osnovnih sredstev, ki je po mnenju revizorjev sporna. To vem, ker sem po poklicu knjigovodja-konter,« se tolaži predsednica Šavija, »zato smo se v predpisnem roku pritožili na zapisnik SDK. Zdaj čakamo na odgovor...«

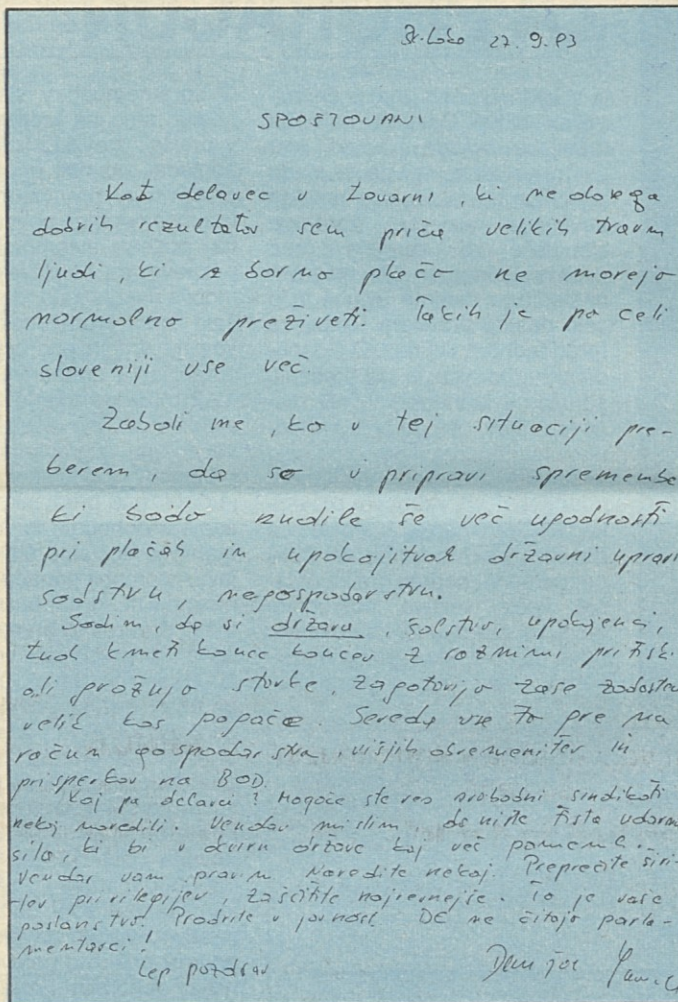
To čakanje in z njim povezana negotovost pa je muka, ki jo Anka Šavija doslej ni poznala. Marsikatero grenko je sicer že slišala na svoj ra-

Anka Šavija

čun, ko je pred vodilni branila zahteve delavcev, vendar je z leti v podjetju napravila tak sindikat, ki se spodobí. Zato pa jo v težkih trenutkih negotovosti toliko bolj grize vest vprašanju: kaj pa, če v obdobju niso dovolj varovane družbene lastnine, ki je ob ohranitvi delovnih mest torej poglaviti cilj njihove organizirane aktivnosti? »Morda sem preobčutljiva, ker si vso reč preveč zene k srcu,« se plaho nasmeje svoji nemoči. »Vendar računodušna ne morem biti. Vsaj kakor bom zdaj od vodstva podjetja zahtevala odgovor na vprašanje, kakšna bo varovna strategija Velane. Če tega in pa od odgovora SDK pa bo potem odvisno, kakšno metodo sindikalnega bo bomo ubrali pri varovanju naše družbene lastnine...«

Damjan Križan

Zgledno sodelovanje

Delegacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije se na povabilo sindikalne organizacije in sveta delavcev tovarne Audi te dni mudi v Ingolstadtu na Bavarskem. Udeležila se je svečane proslave ob 25-letnici prvega organiziranega odhoda delavcev iz Pomurja na delo v to tovarno. Poleg sindikalistov iz Pomurja Janeza Kovača, Marka Miliča, Jožeta Turkla in Danila Šipoša, ki so leta 1968 vzpostavili in potem ohranjali stike s sindikatom Audijski in svetom tega podjetja, so v delegaciji tudi predsednik ZSSS mag. Dušan Semolič, član predsedstva sveta ZSSS Milan Utrša in predsednik SKEI Albert Vodovnik.

Začetno sodelovanje med občinsko sindikalno organizacijo Murska Sobota in sindikatom Audijski je z večanjem števila zaposlenih delavcev iz Pomurja (leta 1977 je bilo v Audijski zaposlenih okoli 800 pomurskih delavcev) preraslo v bogato sodelovanje sindikata tovarne Audi s svobodnimi sindikati vseh štirih pomurskih občin. Pomurski svobodni sindikalisti so z vsakoletnimi stiki z nemškimi kolegi dosegli, da so se za naše delavce uredili stanovanjski problemi, izboljšala njihova socialna varnost in prav tako njihovih družin, otroci teh družin so se po šolanju, ki je potekalo v slovenskem jeziku, tudi lahko zaposlili v tovarni Audi. Največji uspeh sodelovanja obeh sindikatov torej je, da so slovenski delavci na vseh področjih izenačeni z domačimi delavci.

Dolgoletno sindikalno sodelovanje je pripeljalo do pobratenja mest Murska Sobota in Ingolstadt ter do uvedbe proizvodnje šivanja preoblek za avtomobilске sedeže v tovarni Mura. Tovarna Audi je ob 20-letnici sodelovanja podarila srednji poklicni šoli v Murski Soboti učno-vzgojne pripomočke - avto Audi 100 in avtomobilski motor z vsemi priključki. Profesorji srednje poklicne šole iz Murske Sobotne pa so se dopolnilno izobraževali v izobraževalnem centru tovarne Audi.

Pavle Vrhovec

NEODVISNOST
Konfederacija novih sindikatov Slovenije
61000 Ljubljana, Linhartova 13
Tel.: (061) 729-141, Fax: (061) 302-860
Številka Hra računa: 50101-678-6657

Spoštovano uredništvo Delavske enotnosti!

V zadnji številki vašega časopisa ste dne 24.09.1993 objavili članka z naslovom "Pil bi vsak hudic, plačal pa nič" in "Tomšičeva reprezentativnost", ki blatita dobro ime sindikata Neodvisnost-KNSS, zato zahtevamo, da v skladu z zakonom o javnosti tiskov v naslednji številki vašega časopisa objavite demantni članek z naslovom "Pravna služba Neodvisnosti-KNSS odgovarja" na mestu, kjer ste objavili članek "Pil bi vsak hudic, plačal pa nič".

Za objavo se vam vnaprej zahvaljujemo.

Pravna služba Neodvisnosti-KNSS

PRAVNA SLUŽBA NEODVISNOSTI-KNSS ODGOVARJA

V zadnji številki Delavske enotnosti, z dne 24.09.1993, sta bili objavljena dva članka z naslovoma "Pil bi vsak hudic, plačal pa nič" in "Tomšičeva reprezentativnost", v katerem vodstvo Neodvisnosti-KNSS in njegovega predsednika Franceta Tomšiča dolžite za dejanja, ki jih ni storil in zato zanje ni odgovoren.

Vodstvo Neodvisnosti-KNSS zanika vsako poverzavo z neplačano terjatvijo podjetja Viki d.o.o., saj je Borza dela d.o.o. s sedežem na Jesenicah, ki je v članku navedena, samostojna pravna oseba, tako da za dolgove te organizacije vodstvo Neodvisnosti-KNSS ne odgovarja. Vodstvo Neodvisnosti-KNSS pošiljke živil podjetja Viki d.o.o. ni niti naročilo, niti prejelo.

Predstavniki podjetja Viki d.o.o. Jasmina Šadič je predsednik Neodvisnosti-KNSS France Tomšič v telefonskem razgovoru obljubil, da bo zadevo interno raziskal. Ker od direktorja Borze dela d.o.o. ni dobil ustreznih pojasnil v zvezi s poslovanjem te organizacije, je prav on, ki ga v vašem časopisu žalite in obrekujete, zadevo prijavil ustreznim organom in zahteval, da se uvede postopek v skladu z zakonom.

Pravna služba Neodvisnosti-KNSS opozarja uredniški odbor Delavske enotnosti, da bo prisiljena proti odgovornim osebam vložiti tožbo po 108. členu Kazenskega zakonika RS, v primeru, da se bodo izkazale žaljive, podkicanje in blatenja sindikatov Neodvisnosti-KNSS in vodstva nadaljevala.

V Ljubljani, 28.09.1993

Pravna služba Neodvisnosti-KNSS
Pravna služba
Pravna služba

POIZKUSNO DELO IMAM ŽE OBLJUBLJENO, A MI NI LAHKO PRI SRCU...

»Imela sem večjo srečo kot moje sošolke, ki že nekaj mesecev hodijo na zavod kazat svoja spričevala in spraševati, kam zdaj v službo, pa jih oni pošiljajo pred vrata, naj pogledajo na spiskih prijavljenih prostih delovnih mest, ki visijo tam na tabli, če je kje kaj. Doslej niso našle še nobenega, jaz pa sem že na tretjo prošnjo dobila pozitiven odgovor in imam zdaj obljubljeno poizkusno delo. Naročila sem se tudi na vaš časopis, da bi kaj več zvedela o tem, kako do trajne nastavitve, vendar takšnega branja ni veliko, zato pa vsak teden toliko več o samovoljnih šikanah šefov, grabežu direktorjev in, jasno, odpustih – če si upaš kakšno naravnost povedati ali če komu nisi po volji. Veliko razlogov torej, da mi pred prvimi dnevi dela ni lahko pri srcu,« nam piše J. L. iz Ljubljane. »Povejte mi, kaj vse moram vedeti o svojih pravicah in dolžnostih, da bi ne napravila kaj narobe in po izteku poizkusnega dela ne ostala brez službe.«

nanašajo na delovno mesto, na katerem boste delali, morajo biti zapisane v pogodbi o zaposlitvi, ki jo morate podpisati, preden nastopite delo. Ste jo že? V tej pogodbi se delavec in delodajalec dogovorita o tistih pravicah in posebnostih, ki se nanašajo na delovno mesto, za katerega se sklepa delovno razmerje. Dokler pogodba o zaposlitvi ni sklenjena, bi ne smeli začeti delati. Delo brez sklenjene pogodbe o zaposlitvi je celo prekršek, kazniv po zakonu.

Če boste zaposleni pri zasebnem delodajalcu, ki nima splošnega akta, s katerim so urejena delovna razmerja, mora določbe o pravicah in dolžnostih delavca vsebovati pogodba o zaposlitvi. Vendar pravice, obveznosti in odgovornosti pri zasebnem delodajalcu ne morejo biti manjše, kot jih določata zakon in splošna kolektivna pogodba.

Pravice delavcev, ki jih ni mogoče zmanjšati, so: pravica do omejenega delovnega časa, do dnevnega in tedenskega počitka ter do počitka ob praznikih in nedeljah, do letnega dopusta in pravica do odsotnosti z dela v določenih primerih. V nekate-

rih primerih odsotnosti z dela (npr. bolezen, osebne okoliščine) ima delavec tudi pravico do na-

Veliki zločini in procesi 20. stoletja

Charles Manson, Dr. Crippen, Al Capone, Adolf Eichmann... so imena, ob katerih nas spreletava srh. Vzbujujajo nam stud in občudovanje obnem. To je prav dokumentarna televizijska nadaljevanka, ki s pomočjo rekonstrukcij predstavlja največje zločince 20. stoletja in sodne obravnave, ki so postale legenda v zgodovini svetovnega prava. Raziskovalci so zbirali redko gradivo v knjižnicah po vsem svetu ter zbrali 250 tisoč ur arhivskih posnetkov, ki pokrivajo obdobje od 1896. leta pa vse do danes. Velik del tega gradiva ni bil še nikoli prikazan na televizijskih ekranih.

domestila plače. Vsi zaposleni imajo tudi pravico in dolžnost do stalnega izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja.

S svoje strani pa imajo seveda delavci dolžnost in odgovornost do izpolnjevanja delovnih nalog.

Za svoje delovne obveznosti tudi disciplinsko odgovarjajo, kar pomeni: če kršijo zakone in določbe pogodbe, ki so jo podpisali, tvegajo sankcijo (disciplinski ukrep).

Kaj več vam za zdaj ne morem svetovati. Oglasite se kdaj na našem uredništvu ali pri založbi; imamo še nekaj izvodov različnih priročnikov z nasveti, kako naj zaposleni uveljavljajo svoje dolžnosti in pravice v skladu z veljavno zakonodajo.

V. O.

DE KANAL – DE

Zgodbe, ki so pretresle svet, temeljijo na arhivskih materialih in so obogatene z novimi in dopoljenimi pričevanji. Vsaka epizoda obravnava en sam primer. Kako je bil zločin storjen, zakaj, motiv zločinca, ključna dogajanja med preiskavo in pomembni trenutki procesa, in kaj se je dogajalo na sodišču.

Dokumentarna serija, trenutno le 13 od 26 epizod, bo na sporedu ob sobotah zvečer ob 21. uri na drugem programu TV Slovenija: predvajati jo bodo začeli že to soboto, 2. oktobra.

Prva oddaja pripoveduje o zločinu, ki je pretresel Ameriko – Ugrabitev Lindberghovega sina. Kljub plačani odškodnini so po 72 dnevih našli truplo ugrabljenega sina ameriškega heroja Charlesa Lindbergha. Sodili so in obsodili nemškega tesarja, vendar še vedno ni jasno, če je zločin zavrnil sam...

KAJ DELAJO

v samostojnih sindikatih

Sindikatski sindikat novinarjev Slovenije

Izračuni izhodiščnih plač poklicnih novinarjev za mesec september 1993:

Tarifni razred	Značilna opravila	Razmerje	Mesečna bruto plača za IX/93 v SIT
I.	enostavna opravila	1,00	41.030,00
VI./1	fotoreporter	2,00	82.060,00
VI./2	vestičar	2,30	94.369,00
VII./1	poročevalec	2,50	102.575,00
VII./2	specializirani novinar	3,00	123.090,00
VII./3	urednik novinar	3,30	135.399,00
VIII./1	komentator	3,80	155.914,00
VIII./2	urednik uredništva	4,50	184.635,00
Rast življenjskih stroškov		0,7%	
Izračun po eskalacijski klavzuli		0,7%	

V skladu z 62. členom znaša povračilo stroškov za prehrano med delom za mesec september 1993 5.200,00 SIT.

Povračila stroškov v zvezi z delom na podlagi sindikalne liste za mesec september 1993:

1. DNEVNICE	
– cela dnevica (nad 12 ur do vključno 24 ur odsotnosti)	2.500,00 SIT
– polovična dnevica (nad 8 ur do 12 ur odsotnosti)	1.200,00 SIT
– znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča 2 uri po njem)	900,00 SIT
2. KILOMETRINA	20,60 SIT
3. LOČENO ŽIVLJENJE	24.607,00 SIT

Izziv vsem sindikalistom, članom strank

Mladina, 27. 9. 1993: Ali obstaja neka politična grupacija, ki bi bila vsaj približno na strani tega, kar smo nekoč imenovali delavski razred?

Metka Roksančič, predsednica podravskih svobodnih sindikatov: Ne. Niti slučajno. Zaveznike imajo delavci samo takrat, ko zagrozijo z uporom.

Miloš Pavlica, poslanec Združene liste, podpredsednik SKEI, podpredsednik Delavske stranke: Za komentar kolegičine izjave ga bomo naprosili za naslednjo številko DE.

KNJIGE ZA VAS!

Ni vsaka knjiga DOBRA. DOBRA je tista, ki vam ostane v spominu. In mi vam ponujamo DOBRO knjigo – še več:

PAKET DOBRIH KNJIG, odličen tudi za darilo!

Paket sestavljajo knjige:

Peter Božič
ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST

On, Radenko Radenković, ga je povabil na hrano. Na pijačo in na hrano te Slovenci ne povabijo nikoli. On to zelo dobro ve, ker ga še noben Slovenec razen na pijačo ni nikoli kam povabil.

Cena knjige je 1.720 SIT

Da bi ga pa kdaj kak Slovenec povabil na pijačo, ne, tega pa pri Slovencih ne boš doživel nikoli. In zato ga Radenko tudi ne vabi na Cico Oriental. Radenko Radenković je bil toliko in toliko časa pri vojaških arestiranih in tam seveda sploh ni pičik in zato Radenko nujno potrebuje Cico Oriental samo zase, za danes.

Drugič mogoče, je pribil Radenko. In pri tem je ostalo in Niko je moral sam nazaj v kasarno. In ko je prišel tja, je bila ura ravno šest zjutraj in »smotra« in trubač je pravkar zaigral »mirno«, ker se je na »krugu« prikazal general, komandant brigade, in šel naprej proti svoji pisarni.

In ko je vsa brigada stala na »krugu« mirno kot pribita, je komandant brigade opazil Nika, ki se je prestopal z noge na nogo in lovil ravnotežje, pijan in izmučen od celonočne hoje.

Rudi Čačinovič
MED DVEMA CERKVAMA

Moja generacija je živila ob žerjavici in plamenih dveh svetovnih morij. Srce in možgane so nam pretresale revolucije: oktobrska iz l. 1917, različne »povojne« po 1945., zmagovite »od spodaj« ali »od zgoraj«. Dvajseto stoletje se bliža koncu. Bilo je polno svetlih upanj človeštva, bilo pa je tudi v znamenju krvavih diktatur. Bilo je stoletje Hitlerja in Stalina. Po tolikih izkušnjah bi se stoletje moralo končati brez lažnih iluzij in utopij, dokončno zavrniti vse lažne preroke, ki obljubljajo splošno srečo in zveličanje, pri tem pa hočejo osrečevati človeštvo s svojimi ideološkimi prisilnimi jopici.

Cena knjige je 1.920 SIT

Komunizem je razpadel, ker se je izrodil v nehumano, strogo disciplinirano organizacijo izoliranih vojščakov, ki niso zaupali ljudem in so jih hoteli prisilno osrečevati po svoji meri. Kljub težkim izkušnjam iz svoje preteklosti, kljub neposrednim zgovornim zmotam komunizma, skuša »stara cerkev« stopati po poti, ki ga je zrušila. Hotel je iz enega centra gospodariti nad celotno komunistično resnico. Poskusi reform so bili prepočasni in neprozorni.

Knjige lahko dobite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon 321-255, 110-033, faks 311-956.

Miroslav Jančič
GLASNIK PEKLA

Umreti s Sarajevom

Cena knjige je 1.850 SIT

Kadar se z njim srečam – Bog oziroma Alah vesta, kolikokrat počnem tisto, kar mi je bilo že od nekaj mrzko – preštevam, koliko je okrog mene Muslimanov, koliko Hrvatov, koliko Srbov in koliko drugih, med katere spadam tudi jaz. Razmerje je približno takšno kot na republiški ravni, nekateri bi celo rekli, da je inscenirano – 40:15:30:15. Ko so Srbi iz tistega dela mesta, ki je v njihovih rokah, začeli izganjati Muslimane, in to brez prtljage, sem prestrel, kako neka muslimanska soseda drugi pravi: »Nič drugega ne ostane, kot da tudi mi izženemo njihove!«

Matej Bor
JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA

Avtor sporoča v čas in prostor ujeta in z njima tudi opredeljeno zgodbo prek (...) Jernovega rokopisa, v katerem pripovedovalec skuša razjasniti eno samo uganko: kdo je v ključnem trenutku povzročil smrt njegovemu prijatelju Martinu.

Jern namreč nosi breme krivde skozi povojno življenje, in da bi se očistil ali vsaj problem razjasnil, napiše zgodbo od otroškega zavedanja do razpleta, ki se konča z Martinovo smrtjo. Bistveno pa je, da je blodni Martin umrl, vrača pa se v Jernov rokopis, kot bi se njegova duša selila vanj.

Cena knjige je 1.900 SIT

Vladimir Kavčič
STEBRI DRUŽBE

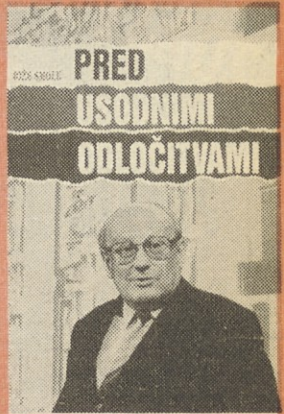
Vladimir Kavčič
STEBRI DRUŽBE
Psihosocialni portreti sodobnikov

Res smo dobili svojo državo, a zdaj ne ljudstvo ne politiki ne vedo, kaj bi počeli z njo. To je posledica predhodnega neznanja, kajti te države niso izsilili amaterji, temveč diletantni, tisti, ki mislijo, da vedo in znajo, a se v resnici ne zavedajo niti meja svoje nevednosti. Vodijo jih oholost, prestiž, bolesterne osebne ambicije. Več kot polovica sedanjih političnih akterjev samo nadaljuje kariero, ki jo je začela pod prejšnjim režimom, za njih je torej osebna promocija na pravem mestu. Druga polovica so razni frustrirani tipi, ki spominjajo na jecjavca, ki je hotel postati televizijski napovedovalec, zdaj pa zatrjujejo, da ni uspel, ker ni bil v partiji. Knjiga bo izšla v začetku oktobra 1993.

Cena knjige je 1.650 SIT

POSEBNI POPUSTI!

Vrednost vseh petih knjig je 9.040 SIT, vendar vam jih nudimo za 5.900 SIT. Če naročite štiri, jih prejmete za 4.900 SIT, če naročite tri, jih dobite za 3.500 SIT, če naročite dve knjigi, pa prejmete knjigo Jožeta Smoleta: PRED USODNIMI ODLOČITVAMI brezplačno.

Naročite lahko tudi samo eno knjigo, vendar po polni ceni.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno

naročam(o) _____ izvod(ov) knjige **ZDAJ, KO JE NOVA OBLAST**
 naročam(o) _____ izvod(ov) knjige **MED DVEMA CERKVAMA**
 naročam(o) _____ izvod(ov) knjige **GLASNIK PEKLA**
 naročam(o) _____ izvod(ov) knjige **JERNOV ROKOPIS ALI MARTINOVA SENCA**
 naročam(o) _____ izvod(ov) knjige **STEBRI DRUŽBE**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku 2. Kot individualnemu naročniku mi pošljite po povzetju

Dne:

Žig

Podpis naročnika

Dileme slovenske gospodarske politike

Piše: Franci Kržanič

Letos jeseni lahko naša ekonomska politika gospodarsko rast na Slovenskem pospeši ali pa zopet (podobno kot spomladi) zavre z ukrepi na treh različnih področjih:

1. S hitro privatizacijo lahko poveča, s počasno pa zmanjša možnosti za nemoteno načrtovanje gospodarske dejavnosti in investiranje. Pri tem je še zlasti pomembno, kolikšna bo pravna varnost zaposlenih, od ktere je odvisno, kako zlahka se bodo novi lastniki odločali za redukcijo (t.j. zmanjšanje) dejavnosti in zaposlenosti, da bi čimbolj znižali stroške in povečali dobiček na enoto vloženih sredstev. Stranski učinek takšne redukcije je izguba tržnega deleža in postopno samoukinjanje podjetja, zato je pomembno, da ga lastniki še pravi čas (ko ima zaradi dobička visoko ceno) prodajo. V naših razmerah so se z redukcijo zasluženi dobički dosejati bolj ali manj delili v plače preostalih zaposlenih in takšna rast plač je bila neposreden vzrok za upadanje proizvodnje. Večja pravna varnost delovnega mesta zmanjšuje možnosti redukcije in podjetnike sili k povečevanju dobička s širitvijo podjetja in agresivnejšim marketingom. Načeloma bi morala privatizacija povečati nagnjenost slovenskega prebivalstva k investiranju ter okrepiti odpornost in vitalnost slovenskih podjetij.

2. Z aktivno tečajno politiko (nakupi na deviznem trgu) lahko država poveča konkurenčnost slovenskega gospodarstva v tujini in mu omogoča lažjo zaposlitev zmogljivosti zaradi povečanega povpraševanja po njegovem blagu in storitvah na tujem. Takšno politiko mora spremljati stabilizacijska monetarna in protimonopolna politika, pa tudi ustrezen socialni pakt med delavci, kmeti, gospodarstvom in vlado. Končni cilj je rast zaposlenosti, dohodka in blaginje. V našem primeru je bilo spomladansko zmanjševanje devizne vrednosti tolarja posledica spleta okoliščin (nezaupanja prebivalstva in gospodarstva v »interventne ukrepe« slovenske oblasti), ne pa zavestne protirecesijske politike. Še več, z napovedanim uvozom kapitala (za pokrivanje izgub v bankah in za gradnjo avtoceste) se je slovenska vlada odločila za pasivno tečajno politiko. Kam to vodi, smo v rajni Jugoslaviji videli med Đuranovićevo administracijo in zlasti po njem obdobju.

3. Z ustrezno protinflacijsko politiko lahko slovenska država omeji rast cen in stroškov ter prepreči tako nadaljevanje inflacije kot poglobljanje likvidnostne in dolžniške krize. Pri tem je poleg monetarne politike pomembna tudi kontrola cen blaga, ki se v Sloveniji oblikujejo enotno, in vpliv na davke, plače in obresti. »Interventno« je možno vplivati samo na ceno monopolov, davki in monetarna ponudba (za odpravo inflacije in recesije, t.j. stagflacije, bi bilo potrebno znižati davčne stopnje in voditi omejitveno monetarno politiko) sta tako v domeni rednih ukrepov ekonomske politike, medtem ko je na plače in obresti možno vplivati samo posredno – na primer s socialnim paktom, v katerem država delavcem, kmetom in gospodarstvu jamči ustrezno protinflacijsko politiko. Zadnje čase se pri nas tudi na tem področju ne obeta nič dobrega, saj protimonopolna politika »poka po vseh šivih«. V indeksih inflacije se bodo rezultati podražitev hrane in bencina prav pokazali šele jeseni, kar bo verjetno negativno vplivalo na gibanje povečanih stroškov, realni upad tečaja tolarja in s tem znižanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva na tujem, doma pa se nam zaradi povečane negotovosti utegne upadanje produkcije ponoviti.

Združenje Manager je v minulem tednu tretjič podelilo priznanja »Manager leta« in »Ženskam prijazno podjetje«. Dvodnevno jesensko srečanje managerjev sta s svojo prisotnostjo in svojimi mislimi počastila predsednik republike Milan Kučan in premier Janez Drnovšek v spremstvu finančnega in gospodarskega ministra, Gasparija in Tajnikarja. Nagrajenci pa so se skromno smehljali izpod reflektorjev, kot bi tako hoteli dodatno potrditi veljavo misli predsednice združenja Anice Berglez-Volk, izrečene ob podelitvi priznanj, češ da so tokratna priznanja še veliko bolj veljavna od podeljenih lani in predlani, saj so letos gospodarske razmere še bolj zaostrjene. Predsednica združenja, sicer direktorica Zlatarne Celje, je izkoristila priložnost in zavrnila »mnoge izmišljene in nedokazane očitke na račun managerjev«. To smo razumeli, kot da managerji, posebej pa še nagrajenci, izkazujejo »vse vrline etičnih načel kodeksa združenja Manager, odličnost v uporabi managerskih znanj in izkušenj, izredno fleksibilnost, vztrajnost in delovno zavzetost; odlikujejo jih sposobnosti v medčloveških odnosih in visoke spodbude za humano koriščenje človeških potencialov, skrb za strokovni napredek sodelavcev in skrb za socialne razmere zaposlenih in njihovih družin; predvsem pa jih odlikuje strateško razmišljanje in vodenje, kar je v kriznem vzdušju najzahtevnejše in obenem najbolj dragoceno«.

Managerji, ki so letos še bolj kot kolegi izkazovali omejenost lastnosti, so Metka Wachter, direktorica podjetja Krka Kozmetika d.o.o., Borut Mokrovič, direktor Terme Čatež d.d., in Branko Pavlin, direktor podjetja Comet Holding d.o.o. Najbolj prijazno delovno okolje za ženske pa je ustvaril direktor Konfekcije Komet Metlika d.d., Anton Tomc.

Za kaj so omenjeni managerji pridobili priznanje »Manager leta« in »Ženskam prijazno podjetje«?

Metka Wachter, direktorica Krka Kozmetika d.o.o. predvsem zato, ker je uspešno nadomestila izpad bivšega jugoslovenskega trga, vendar ne samo to: lani je izvoz povečala

SPOSOBNI, HUMANI, PRIJAZNI MANAGERJI

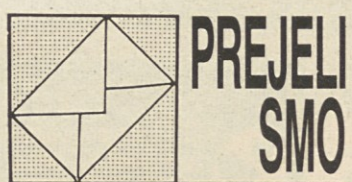
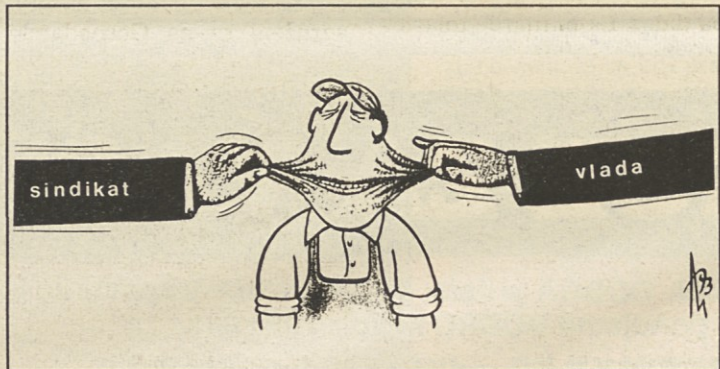
Najuspešnejši menedžerji: od leve proti desni Borut Mokrovič, Metka Wachter in Branko Pavlin.

na 1,4 milijona mark (leto poprej je podjetje imeli za 300.000 mark izvoza), letos v prvi polovici pa je z izvozom zaslužilo že dva milijona mark. Podjetje ima kljub velikemu izvozu drugi največji bruto dobiček na Dolenjskem, povprečne plače pa v neto znesku dosegajo 750 mark. Borut Mokrovič, direktor delniške družbe Terme Čatež je uspel z izredno racionalizacijo

poslovanja in hitrim obračanjem zalog povečati bruto dobiček izpred leta poprej s 3,3 na 7,6 milijona mark. Plače za 15 odstotkov presegajo ponožno kolektivno pogodbo. Branko Pavlin, direktor Comet Holdinga iz Zreč, je dosegel izredne rezultate pri osvajanju najzahtevnejših tujih trgov, pri tem pa povečeval izvoz za nekaj deset odstotkov letno. To je uspelo, ker je po-

djetje pridobilo mednarodne certifikate za kakovost ISO 9000 ter EN 29000 in BS 5750. Plače so na ravni kolektivne pogodbe, za 11 odstotkov nad panožnim povprečjem, bruto dobiček pa je dosegel 8 odstotno stopnjo.

S priznanjem za »Ženskam prijazno podjetje« hoče združenje Manager pospešiti angažiranje sposobnih izobraženih žensk na vodilnih mestih. Poudariti hoče tudi uspešnost podjetij, kjer so zaposlene pretežno ženske, in promovirati urejenost podjetja po zunanji podobi in počutju ljudi. Če k temu dodamo še dolgoletno poslovno uspešnost Kometa (32 let pozitivnega poslovanja, letos pa še 90-odstotni izvoz in 6 milijonov mark deviznega priliva), smo zapisali glavne vzroke, zakaj je priznanje za ženskam najbolj prijazno podjetje odšlo v roke Antona Tomca, direktorja Kometa. Boris Rugelj

Pogodba o zaposlitvi določa (tudi) osnovno plačo

V kolektivni pogodbi se določa izhodiščni OD za (plačilno, tarifno) skupino del, v pogodbi o zaposlitvi pa osnovni OD za konkretnega delavca. Šele v pogodbi o zaposlitvi se opredelijo vsa za delavca pomembna določila KP. Čeprav se osnovni OD delavca določa z razvrstitvijo v skupino iz KP, smo v dosednji praksi (in teoriji) kar nekako prezrli ali podcenili pomen pogodbe o zaposlitvi.

Določila KP o pogodbi o zaposlitvi – v 6. členu SKPg in v 22. členu KPng – so oblikovali pravniki in prav tako obrazce teh pogodb (npr. GV 220-01 in dalje). Pa vendar imajo prav pravniki oz. sodniki zdaj največje težave pri reševanju sporov zaradi neuresničevanja tako kolektivnih kot individualnih pogodb.

V kolektivnih pogodbah, ki navajajo vsebino pogodb o zaposlitvi, manjka bistveno določilo, da mora vsaka pogodba o zaposlitvi vsebovati tudi razporeditev delavca v določeno tarifno skupino iz KP, poleg tega pa tudi v določeno (pod)skupino v okviru iste skupine iz KP. Podjetje praviloma nima za razvrščanje samo osem ali devet skupin (razredov) kot KP, ampak več, tudi nekaj deset (pod)skupin.

Zgrešeno je prejšnja SKPg (v deveti alineji 6. člena) določala OD

s pogodbo o zaposlitvi. Z njo se lahko določi le osnovni OD oz. plača, kot je opredeljeno v zadnji SKPg (Ur. l. RS, št. 39/93). V negospodarstvu pa si (22. člen) določamo še kar naprej celovito plačo kar s pogodbo o zaposlitvi.

Sporno je tudi določilo, da se s pogodbo o zaposlitvi delavcu določajo nadomestila OD. Ta morajo biti namreč že določena z zakoni, KP in pa z akti organizacije.

Nasprotno pa ni določila, da se delavcu, ki opravlja (bo opravljal) določena dela na podlagi razvrstitve na določeno delovno področje (mesto), priznajo – praviloma samo pri določenih delih – dodatki za (težje) pogoje dela oziroma vplive okolja, če ti niso vsebovani že v ovrednotenih zahtevnosti teh del. Podobno velja za posebno odgovornost za pretežno umska dela.

Predvsem pa bo morala dati stroka (ponekod ga je že dala) odgovor na vprašanje, kaj so »normalni pogoji dela«, iz katerih naj bi izhajali izhodiščni OD v KP.

Podobno velja tudi za pojem »normalni oziroma pričakovani delovni rezultati« ter v zvezi s tem pojmom iz KP način določevanja delovne uspešnosti delavca po pogodbi o zaposlitvi. Tudi na tem področju je nemalo delovnih sporov.

Tovrstni spori so nadvse pomembni, ker je (bi moral biti!) kriterij delovna uspešnost odločujoč pri določanju presežnih delavcev. Pa ne le za odpuščenje delavcev. Delovna uspešnost delavca oziroma osnove in merila zanjo, ki bi morala biti vnaprej določena in (načelno) opredeljena v pogodbi o zaposlitvi, je pomembna še zaradi cele vrste drugih razlogov. Ugotavljati se začne že pri poskusnem delu, kjer je le-to predpisano. Če delavec ne dosega »pričakovanih« delovnih rezultatov, se

lahko razporedi na drugo delo. Delovna uspešnost je (lahko) osnova za odmero dolžine letnega dopusta, lahko pa tudi izrednega dopusta (kot nagrada npr.). Delovna uspešnost je lahko tudi kriterij za dodelitev posojila za stanovanje itd. Končno je osnovi OD (iz pogodbe o zaposlitvi) skupaj z OD iz naslova delovne uspešnosti (učinka) delavca osnova za dodelitev OD po uspehu podjetja in še za druge oblike OD, ki jih šele uvažamo, tudi na podlagi lastnjenja. Končno se v praksi pojavljajo tudi primeri, ko se delovna uspešnost delavca uporablja kot kriterij za razvrščanje v višjo skupino (horizontalno napredovanje).

Največje težave pa imajo sodišča in podjetja z razporejanjem delavcev v (pod)skupino, kar je treba opraviti s pogodbo o zaposlitvi ali s posebnim sklepom. S tema aktoma naj bi poslovodni organi ali ustrezna strokovna služba razporedila delavca v (pod)skupino na podlagi akta o sistemizaciji del (delovnih mest), ki mora biti skladen z vsakokratno organiziranostjo podjetja oziroma zavoda.

Kakorkoli razpravljamo o problematiki razvrščanja, je pogodba o zaposlitvi ali poseben sklep le formalni dokument (potrebni pogoj), ki ga sestavimo iz strokovnih podlag, to je sistemiziranih in ovrednotenih del in delovnih področij oz. mest (zadostni pogoj).

V zadnjem odstavku 6. člena SKPg se pogodbeni stranki zavajata, da bosta do 1. 9. 1993 skupaj izdelali enoten obrazec pogodbe o zaposlitvi, ki bo vseboval minimum obveznih elementov. Rok je že potekel. Ali je (bo) uspelo sestavilcem tega obrazca upoštevati tudi pripombe strokovnjakov in sodišč, ki izhajajo tudi iz izkušnje prakse?

Dr. Stane Urban

ZDAJ PA ZARES!

ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI

Vsebina

- Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij
- Uredba o pripravi programa preoblikovanja in o izvedbi posameznih načinov lastninskega preoblikovanja podjetij
- Uredba o metodologiji za izdelavo otvoritvene bilance stanja

Zakon razlagajo: mag. Tone Rop, dr. Alenka Žnidaršič – Krajnc (oba s seminarja ZSSS) in Gregor Miklič

Cena 1.800 SIT.

Naročila pošljite na naslov: ČZP ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefona: 321-255, 110-033, telefaks: 061-311-956.

Naročilnica

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo ... izvod(ov) brošure ZAKON O LASTNINSKEM PREOBLIKOVANJU PODJETIJ IN SINDIKATI.

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročnik bom poravnal po povzetju.

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

Konec prekmurskega petelina

Naša najbolj uspešna konfekcijska tovarna Mura, ki več kot 90 odstotkov svoje proizvodnje izvozi, bo od 1. januarja dalje ob svojo najbolj bleščečo blagovno znamko »Gallus«. Odreči se ji bo morala, ker jo je v Nemčiji že pred njo uveljavila neka tovarna čevljev. To podrobnost je tedanja zvezna administracija v Beogradu, ki je Muri podelila patent za blagovno znamko, spregledala. Površnost bivšega Zveznega urada za patente bo Mura dvakrat plačala, pa še zadovoljna mora biti, da je nemški tožnik zadovoljen samo s tem, da Mura po novem letu 1994 te znamke ne bo več uporabljala, in da se je odrekel odškodnini za »zlorabo« imena. Dvojni račun pa bo kljub vsemu precej zasoljen, saj je Mura v uveljavitev znamke »Gallus« na tujem trgu vložila veliko denarja, še več pa jo bo stalo uveljavljanje nove blagovne znamke – za isti izdelek. Žalosten in drag konec prekmurskega »petelina« torej...

B.R.

Cenilci podjetij – predragi in zmotljivi

V Sloveniji je zdaj preko 100 cenilcev nepremičnin in 53 cenilcev vrednosti podjetij. V Agenciji za privatizacijo ocenjujejo, da so na splošno predragi in da so – po človeško zmotljivi. Nad kakovostjo njihovega dela bedi komisija za vrednotenje podjetij. Težave povzročajo ocenitev vrednosti družbenega premoženja, ki je marsikje ocenjena prenizko. Komisija, ki brani vrednost družbenega premoženja pred privatizacijo, je do cenilcev precej stroga. Dovoljena je samo ena zmotna ocenitev, po drugi takšni napaki cenilec izgubi dovoljenje za opravljanje tega dela. Doslej se je to pripetilo enemu cenilcu.

B.R.

Tristo najuspešnejših

V reviji Gospodarski vestnik so objavili tradicionalni seznam »Tristo največjih podjetij«, ali kot mu letos pravijo, tristo najuspešnejših. Seznam je zdaj ažuriran s podatki o bruto dobičku, velikosti podjetja in naravi lastnine, je pa žal nepopoln, saj kar tretjina podjetij, ki bi lahko bila uvrščena med prvih 300, ni hotela objaviti podatkov o sebi. Škoda, kajti s tem bodo tisti, ki bodo želeli vložiti svoje delnice v uspešna podjetja, nemara prikrajšani pri iskanju dobrih priložnosti... Na seznamu manjkata prvi dve najuspešnejši podjetji glede na lanski zaključni račun, pa tudi šesto, sedmo, enajsto... Tako s tretjega mesta »vodi kolono« koprška Intervropa d.d. z 1,4 milijarde tolarjev ustvarjenega bruto dobička, za njim pa sta Lek d.o. s komaj kaj manjšim dobičkom in Petrol Trgovina r.o. s polovico manjšim dobičkom. S seznama pa so izginili nekdanji socialistični veliki, ki so razpadli na manjša podjetja. Sploh pa je v primerjavi z razvrstitvijo podjetij lani opaziti velikanske premike navzgor ali navzdol po lestvici, med katerimi bi bili lahko nekateri, če bi jim botrovali samo poslovni rezultati in ne tudi spremembe v organizaciji podjetij, na meji čudežev.

B.R.

Zlobna misel

Plače so menda največji krivec, da gospodarstvo nima dovolj denarja za oživiljanje dejavnosti. Zdaj je dokončno znan tudi krivec za to: sindikati! Le-ti nikakor ne morejo zanikati, da niso za čim višje plače, ko pa je to v njihovih programih. Poleg tega so direktorji te dni (tako v združenju Manager kot v UO Gospodarske zbornice) jadikovali, da previsoke plače zmanjšujejo konkurenčnost podjetij. Za visoke plače ni kriva niti vlada, saj premier Drnovšek najbrže v javnosti ne govori enega (da so plače velik problem), »doma« pa dela drugo (zvišuje plače v negospodarstvu). Po zadnjih izjavah tistih, ki pritisnejo svoj odlični pečat na papir, je stvar jasna, rešitev pa preizkušena in znana. Zapravljivce, kot so sindikati, je moč ukrotiti le z zakonom – o zadrževanju plač na primer...

B.R.

KDO ODLOČA O DRUŽBENEM KAPITALU

Zakon o gospodarskih družbah (v nadaljnjem besedilu: ZGD) določa v drugem odstavku 578. člena, da se zakon o podjetjih v prehodnem obdobju še naprej uporablja za družbena podjetja in javna podjetja v družbeni lastnini ter podjetja za zaposlovanje invalidov in družbeni lastniki. Glede upravljanja to pomeni, da zaposleni delavci v skladu s prvim odstavkom 3. člena zakona o podjetjih ta podjetja upravljajo bodisi neposredno, bodisi posredno preko svojih predstavnikov in organov upravljanja (praviloma so to delavski sveti).

Drugače ZGD ureja upravljanje v prehodnem obdobju v drugih podjetjih oziroma družbah v družbeni in v mešani lastnini. 579. člen določa, da delniško družbo, družbo z omejeno odgovornostjo, komanditno družbo, družbo z neomejeno solidarno odgovornostjo, javno podjetje in podjetje za zaposlovanje invalidov in mešani ali družbeni lastniki, v katerih celotnem kapitalu je delež družbenega kapitala, upravljajo poleg lastnikov tudi predstavniki družbenega kapitala.

Ta določba samo navidezno drugače ureja upravljanje družbene lastnine kot pa predhodna določba (to je 578. člen), kajti predstavniki družbenega kapitala so odgovorni delav-

cem, ki so družbeni kapital prenesli v podjetje oziroma družbo, in ti jih tudi imenujejo in razrešujejo.

Predstavnike družbenega kapitala so v organe upravljanja družb imenovali pretežno delavski sveti družbenih podjetij, čeprav praviloma za to niso imeli pooblastil v zakonu in statutih podjetij. O njihovem imenovanju bi morali odločati neposredno zaposleni delavci kot edini zakoniti upravljalci družbenega premoženja. Izjema je določena le v 122. a členu zakona o podjetjih, kjer mora organ upravljanja podjetja v družbeni lastnini, ki je sprejel sklep o izdaji internih delnic oz. o prodaji dela podjetja, in ki se je organiziralo kot podjetje v mešani lastnini, imenovati v skupščino predstavnike družbenega kapitala. Posledice teh nezakonitih imenovanj so zelo hude, ker so nezakoniti tudi vsi sklepi skupščin družb (vključno z imenovanji upravnih odborov in direktorjev), v katerih so odločali takšni samozvani predstavniki družbenega kapitala.

ZGD nima nobenih določb o imenovanju, razrešitvi in odgovornosti predstavnikov družbenega kapitala. Zato je treba pri reševanju teh vprašanj upoštevati, da so delavci edini zakoniti in legitimni upravljalci družbenega kapitala oziroma družbenega premože-

nja že od leta 1953 dalje. Noben zakon tega ni spremenil, niti zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij. Slednji le določa, da se družbena lastnina v posebnih postopkih preoblikuje v privatno in državno lastnino.

Glede na navedeno ne more biti sporno, da predstavniki družbenega kapitala v podjetjih oz. družbah predstavljajo upravljalce družbenega kapitala, to pa so zaposleni delavci oz. (in) delavci podjetij, ki so svoj družbeni kapital vložili v ta podjetja oz. družbe. Ti delavci oz. vlagatelji družbenega kapitala tudi imenujejo in razrešujejo predstavnike družbenega kapitala. To ni samo pravica delavcev, ampak tudi njihova upravljalška obveznost. Kjer nimajo statutarnih ali drugih določb o urejanju teh vprašanj (in praviloma teh določb podjetja nimajo), zbori delavcev urejajo ta vprašanja po lastni presoji, pri čemer morajo upoštevati temeljna demokratična načela volitev (demokratično predlaganje kandidata, tajno glasovanje, večinsko odločanje, oz. lahko uporabijo kar bivše določbe o volitvah v delavskem svetu). Pobudo za sklic zbora delavcev lahko da sindikat, organ delavcev ali skupina delavcev in celo delavec posameznik.

Franc Skinder

PROGRAMI LASTNINJENJA TRD ZALOGAJ

»Siljenje delavcev v interni odkup delnic v podjetju, kjer so zaposleni, češ da si s tem zagotavljajo delovno mesto, drugače pa ne, je velika nesramnost. Velika nesramnost!« je na tiskovni konferenci v preteklem tednu dejala direktorica Agencije za privatizacijo Mira Puc. »Slaba podjetja tako ali tako niso primerna za vložitev delavskih delnic.«

Taki pritiski na delavce menda že so v nekaterih podjetjih, katerih vodstva se bojijo, da bi delavci v skrbi za vrednost svojih delnic le-te hoteli vložiti v kako drugo, bolj obetajoče podjetje. Mira Pucova je potem opozorila še na interni odkup delnic z obveznicami, ki je mogoč, vendar le ob soglasju latnikov obveznic (delavcev) in podjetja, nikakor pa ne kot enostranski akt, denimo vodstva podjetja, ki bi želelo svoje neizplačane obveznosti do delavcev enostavno spremeniti v delnice.

Vendar ta opozorila niso bila glavni namen sklica tiskovne kon-

ference Agencije za privatizacijo. Mira Pucova je hotela predvsem povedati, kako daleč je delo agencije, zavreči nekatere očitke na račun te službe in pojasniti (tako, preko sredstev javnega obveščanja) podjetjem, da agencija ni bavbav, ampak lahko podjetjem zelo pomaga.

»Vsaj do sedaj, ko še ni bilo v obdelavi veliko programov privatizacije, se naši sodelavci lahko v vsakega temeljito poglobijo, in to tudi počno, ter poiščejo napake, neskladja z zakoni in na to podjetja opozarjajo ter skupaj iščejo najboljši program. Zato zavračamo očitke, češ da postopamo

ko to birokrati,« je dejala direktorica Agencije za privatizacijo.

Če se je v kakem podjetju postopek zavlekel, se po prepričanju Mire Pucove ni zavoljo zbirokratiziranosti agencije, ampak zaradi površnosti, neskladnosti z zakoni in prenizko ocenjenim družbenim premoženjem. Doslej je agencija odobrila vsega 32 programov lastninskega preoblikovanja, pretežno manjšim in srednjim podjetjem, večinoma storitvenim. En program je zavrnila. Ali bodo držale napovedi vlade, da naj bi do junija prihodnjega leta lastninsko preoblikovanje izvedli v štiristotih podjetjih? Mira Puc je previdno ocenila, da bi ta »cilj« bilo še mogoče doseči. Kot kaže, se podjetja obotavljajo, seveda pa so tu še podjetja, ki so v reviziji dosedanjih privatizacijskih postopkov. In kako je s podjetji, ki

so se preoblikovala po Markovičevem zakonu o podjetjih iz leta 1989? Problem je, ker so prenizko ocenila vrednost družbenega kapitala in morajo to napako popravljati. To so že storili v Mladinski knjigi Trgovini, Svitanitu in Odeji iz Škofje Loke.

Zanimiv pa je podatek, da podjetja ne vedo, ali imajo takojimenovalne Markovičeve delnice ali ne. Agencija je prejela 23 vlog podjetij, toda od teh so le tri imela prave Markovičeve delnice. Prijavilo pa se je tudi neko privatno podjetje, katerega lastnik se je ustrašil, da je storil kaj narobe.

Vsekakor pa utegne proti koncu roka za prijavo programov nastati pred vrati agencije velika gneča. Takrat utegnejo v njej postati dejansko administrativni, še zlasti, ker zaenkrat nimajo dovolj denarja, da bi zaposlila predvideno število strokovnjakov. Vseh družbenih podjetij je 2600, 700 pa jih je v mešani lasti... Verjetno bodo nekatera podjetja tudi zamudila rok. Ta se ne bodo potem več mogla lastniniti po svojem programu, ampak bo način in rok za olastninjenje določila Agencija.

Za konec omenimo še dve napotili Mire Pucove podjetjem in lastnikom certifikatov. Podjetja naj najprej raziščejo, pravi, koliko je med delavci zanimanja za notranji odkup, šele potem naj izdelajo predprogram lastninjenja; s prenosi na sklade itd. pa naj ne začnejo prej, dokler certifikati ne bodo že v podjetju. Delavcem pa svetuje, naj certifikatov ne dajo iz rok prej, preden ne bo program lastninjenja njihovega podjetja izdelan in potrjen.

Boris Rugelj

KAKO SE POSLOVNO ODPRETI SVETU

Gospodarska zbornica bje trd boj za naklonjenost svojega članstva, ki ni navdušeno predvsem nad obveznim članstvom in nad članarino, ki sodi zraven. Željam po svobodnem pristopanju v zbornico in težnjam po odcepljanju posameznih strokovnih združenj se na Gospodarski zbornici upirajo med drugim tudi z razširjeno ponudbo storitev za svoje člane. Vse po tržnem načelu, da mora vsak, ki da denar, zanj nekaj uporabnega tudi dobiti.

Zato je zbornica razvila obsežen in po besedah podpredsednika GZ Jožka Čuka učinkovit program svetovanja podjetnikom: o tem, kako ustanoviti podjetje, prek borze ponudbe in povpraševanja s podatki iz cele Evrope (recipročno seveda), prek raznih poslovnih ponudb doma in v tujini, do podatkov o bonite-

tah možnih bodočih poslovnih partnerjev ali o tržnih raziskavah. Skupaj s pospeševalno mrežo za malo gospodarstvo pri ministrstvu za gospodarske dejavnosti naj bi to bil dejansko popoln servis za gospodarstvo, ki ima zdaj preko 23000 poslujočih podjetij, med temi 90 odstotkov malih in srednjih.

Omeniti velja tudi, da je moč povsod po Sloveniji na 13 območnih zbornicah in 23 panožnih združenjih dobiti posebno zloženko »Prevetritev poslovne ideje«, v kateri je zbrano vse od osnovnih vprašanj, na katera mora poslovnež imeti pripravljene odgovore, preden začne nov program, podatkov o pogojih poslovanja s tujino do virov finansiranja, pridobivanja bančnih kreditov in nekaj drugih osnovnih pravil, ki jih mora podjetnik upoštevati pri poslovanju.

Zbornica je naredila, kar je mogla, da bi slovenskim podjetnikom odprla vrata v svet, v tržno socialno gospodarstvo, kot je dejal Jožko Čuk. Žal pa je spreminjanje »poslovne« miselnosti slovenskih podjetnikov sila težavna in negotova naloga.

B.R.

V zbirki Aktualna tema založbe ČZP Enotnost je izšla:

KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI V REPUBLIKI SLOVENIJI S KOMENTARJEM

Pripravila: Nevenka Zaviršek in Vinko Kastelic

Poleg kolektivne pogodbe s komentarjem vsebuje brošura še:

- stališča komisije za razlago kolektivne pogodbe
- tarifni del KP za zdravstvo in socialno skrbstvo
- sklep IS Republike Slovenije o določitvi koeficienta za določanje OD
- Zakon on plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih
- sklep o določitvi kalkulativnih osnov za določitev obsega sredstev za plače v zavodih, ki se financirajo iz proračuna

Cena brošure 950 SIT. Naročite jo lahko na naslov ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefon št. 321-255, 110-033, faks 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo izvod(ov) brošure KOLEKTIVNA POGODBA ZA NEGOSPODARSKE DEJAVNOSTI

Naročeno pošljite na naslov:

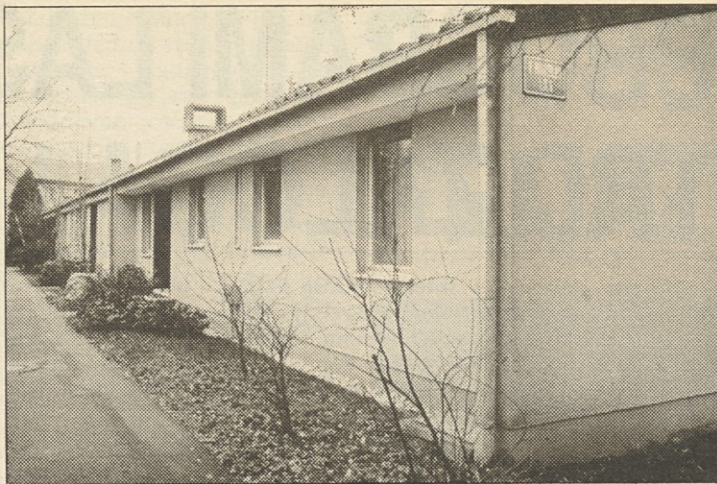
Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot individualnemu naročniku mi pošljite po povzetju

Kraj, dne: Žig Podpis naročnika

LASTNIKI POSTAJAJO BOGOVI

Razprodaja družbenih stanovanj »po konkurenčnih cenah« se izteka, za mnoge z grenkim priokusom. Večina je z nakupom zadovoljnih; na začetku prodaje je znašala cena kvadratnega metra družbenega stanovanja 240 DEM, s 60-odstotnim popustom pa le 96 DEM. »Neimetniki« stanovanjske pravice so se ob teh številkah trikrat prekrizali, predno so verjeli, zatem pa jih je začela gladati zavist.

Marsikaterega novepečenega lastnika nakup ni osrečil; šele zdaj se je začel zavedati in ugotavljati, kakšno stanovanje (in v kakšnem objektu) je pravzaprav odkupil – ne glede na to, da v njem stanuje že 10, 20 ali 30 let. Kako si drugače razlagati vik in krik novih lastnikov v posameznih stolpnih in drugih velikih zgradbah, ki se morajo sprijazniti z dejstvom, da bodo morali že kar takoj sofinancirati nujna vzdrževalna dela, ki jih ni mogoče odložiti in še manj tega zahtevati od dosedanjih upravljalcev?!

Mamljiva kost

Zakonodajalec se je velikanskega in zanj povsem nerešljivega problema usposobitve slabo vzdrževanih – v številnih primerih pa tudi slabo in neprimerno zgrajenih – stanovanj nedvomno zelo dobro zavedal. Presekal je dolgoletne prepire o prenizkih, za mnoge pa vedno previsokih stanarinah, o zapravljenih ali nepravilno uporabljenih sred-

stvih za vzdrževanje itd. in prevladal odgovornost za popravila (vzdrževanje) na ramena novepečenih kupcev. Ponudil jim je mamljivo kost v obliki nizke cene in še bolj nepričakovanih visokih popustov, z dodatnimi pojasnili pa močno razširil krog možnih kupcev. Od tod do prekupčevanja s stanovanjsko pravico je bil samo korak. Oblast bi ga lahko ustavila, pa ga ni in ga zdaj tudi ne more več.

Koliko bo samo oguljufanih starejših ljudi, ki bodo v »svojih odkupljenih« stanovanjih postali brezpravni in zaničevani preužitkarji, pa ne bodo imeli pravice do izpraznjenih upokojenskih stanovanj, v domovih za ostarele pa ne našli prostora?! Koliko bo razočaranih lastnikov, ki bodo morali razdreti kupoprodajne pogodbe, ker ne bodo zmogli plačevati vzdrževanja? In kakšno šele bo naše presenečenje, ko bomo počasi, iz leta v leto, ugotavljali, koliko nekdanjih družbenih stanovanj je postalo najemniških ali pa bo

zelo naglo menjavalo lastnike? A zdaj je, kar je! Bil je čas »kupčije stoletja«, zdaj pa je čas, da pod njo potegnemo črto.

Bilanca je takšna: Slovenija ima okrog 650.000 stanovanjskih enot, po statistiki pa vsaka nekaj nad tri stanovalce. Namen avtorjev stanovanjskega zakona je bil celovita ureditev tega občutljivega področja, zato so v enem zakonu združili tisto gradivo s področja stanovanjske zakonodaje, ki so ga do 3. oktobra 1991 urejali kar štirje različni zakoni.

Zakonodajalec je z novim zakonom želel ustvariti pogoje za enakopravne tržne odnose pri nakupu, financiranju, upravljanju in uporabi stanovanj ter stanovanjskih hiš v vseh lastniških oblikah stanovanj brez omejitve obsega lastnine. Se mu je to posrečilo? Ta zakon je res dokončno rešil vprašanja lastnjenja stanovanj in preko postopka lastnjenja nekdanjih družbenih stanovanj, ki je

v glavnem končan, odpravil nekdanja družbena stanovanja. Pred začetkom stanovanjske reforme je bilo v Sloveniji namreč 230 tisoč družbenih stanovanj, kar pomeni, da je bila v družbeni lasti približno tretjina vseh stanovanj. Do konca letošnjega marca pa so nekdanji najemniki (pod ugodnimi pogoji) že odkupili skoraj polovico teh stanovanj.

Davčni vijak

Razmerje med lastniškimi in najemnimi stanovanji v Sloveniji bo približno 85:15 v korist lastniških. In kaj pomeni biti lastnik?

Predvsem pravico, da določi najemnino po lastnem preudarku. Vendar si je država pridržala pravico, da lahko neposredno poseže v oblikovanje najemnin, kadar je to potrebno, da bi »preprečila negativne posledice tržnih razmer«.

Zato pozna zakon lastna, najemna in sekundarna stanovanja. Lastno stanovanje je tisto, v katerem stalno prebiva lastnik in/ali njegovi ožji družinski člani.

Sekundarno stanovanje je stanovanje, v katerem niti lastnik niti kateri izmed družinskih članov ni stalno prijavljen, stanovanje pa tudi ni oddano v najem. To določilo je zlasti pomembno pri odmeri davka, saj država ni zainteresirana, da bi stanovanja ostala prazna, in ima z »davčnim vijakom« možnost lastnike takšnih stanovanj spodbuditi, da jih oddajo ali prodajo.

Zakon loči tudi štiri oblike najemnih stanovanj. Socialna stanovanja so v lasti občin, ki so tudi zadolžene za reševanje socialnih stanovanjskih problemov. Do teh stanovanj so upravičeni slovenski državljani, katerih skupni prihodek ne presega višine, ki jo določajo predpisi s področja socialnega varstva. Kako težko je priti do »socialnega stanova-

nja«, smo v DE že poročali. Še posebno, če občine denar od izkupička za družbena stanovanja porablja za vse mogoče namene, pa jim nihče ne stopi na prste. Službena stanovanja oddajajo delodajalci zaposlenim (nekateri ugledni jih lahko po »posebnem ključu« celo odkupujejo), profita stanovanja pa lastnik oddaja najemniku (kar že ime pove), da bi si ustvaril dobiček. Kot smo že menili, ni pri višini najemnin načelno nobenih omejitev, praktično pa imajo pristojni organi možnost posredovati, če presodijo, da najemnine ležejo v neznosne višave.

Večina bo seveda skušala najeti neprofitno stanovanje, ki naj bi jih pod točno določenimi pogoji gradile neprofitne organizacije s pomočjo sredstev stanovanjskega sklada ter jih oddajale za neprofitno najemnino. Kdaj bo to »zaživel v praksi«, še ni znano.

Najslabše za podnajemnike

Najslabše med vsemi novimi kategorijami stanovalcev v privatnih stanovanjih se bo nedvomno (z)godilo podnajemnikom stanovanj, ljudem, ki ne sodijo v nobeno izmed omenjenih kategorij stanovanj (in stanovalcev). Ti za sobo s souporabo kuhinje, kopalnice in sanitarij že zdaj plačujejo nesorazmerno visoke zneske, preračunane

v »znano« valuto. Da ne govorimo o najemnikih privatnih opremljenih stanovanj, ki morajo poravnati najemnino za leto ali dve vnaprej, če hočejo do strehe nad glavo. Vse te najemnine so že zdaj visoko komercialne. Kdo jih bo učinkovito nadziral? Morda bo najemnikom pomagalo določilo, da bo treba pristojnim organom prijavljati prav vse najemne pogodbe z višino najemnine vred, kar pomeni, da bodo najemodajalci obdavčeni. Takšnim davkom se je doslej večina zlahka izognila. Toda zakon govori le o oddaji stanovanj – ne tudi opreme. In prav ta je (njen najem) postala že astronomsko draga.

Naj obračamo vsa ta dejstva tako ali drugače, povedala bodo isto: od razprodaje družbenih stanovanj pod tržno ceno so lastniki dobili le drobtinice od denarja, ki so si ga obetali. Posojilomalci, ki nameravajo graditi stanovanja, bodo še enkrat opeharjeni, kajti državna blagajna, ki jim je velikodušno obljubljala beneficirane obresti, jim ne bo mogla ustreči – ali pa bo treba črtati celoten preostali nacionalni stanovanjski program.

Vse kaže, da je novi stanovanjski zakon ustvaril razmere, ki so še vedno pravi eldorado za njegovo izigravanje in vse mogoče nečedne posle.

V. B.

DELAVCI IN UPOKOJENCI ZAPRAVLJAJO DENAR

V vsakem večjem kraju v Sloveniji so igrišča, na katerih se mladi in stari divje podijo za žogo in na vso moč kričijo, žvižgajo, ploskajo, da se razlega daleč naokrog. Cene se od kraja do kraja malenkost razlikujejo. Za uro igranja je treba plačati 500 tolarjev, zvečer, ko je osvetljeno, 600 tolarjev, ob sobotah in nedeljah 700 tolarjev. Ura z učiteljem stane 1190 tolarjev.

Vsi časopisi (posebno DE) pišejo o velikanski brezposelnosti v Sloveniji, delavci stavkajo kot po tekočem traku, sliši se, da ljudje nimajo za preživetje, torej ne za mleko in kruh, pasove močno zategujejo. Lačnih je vedno več in revščina trka na vrata naše opevane države. Po drugi strani pa navadni delavci plačujejo za uro igranja z žogo 500, 600, 700 tolarjev. Štruca kruha stane 80 tolarjev in vsak lahko izračuna, koliko štruc kruha dobi za tisti denar, ki ga zaigra v eni uri.

Kadar je tekma, pridejo gledalci. Navadni delavci, ki najbolj kričijo, da so plače prenizke, in navadni upokojenci, ki vpijejo, da jih oblast vsakodnevno peha v revščino, lahko plačajo za stojišče 900, za sedež 1200 tolarjev. Delavcev in upokojencev, ki gledajo to divjanje z žogo, je vedno okrog 3000 do 4000. Če jih občan opazovalec, ki jih precej pozna, vpraša, zakaj tako razmetujejo denar, dobi odgovor, da gledajo brezplačno. To pa ni res, ker je zelo strogo. Redarji zelo pazijo, da ne bi kdo gledal kje brezplačno, in takoj

vsakega spodijo. Torej brezplačno ni mogoče ne igrati ne gledati tekme.

Torej delavci, upokojenci, ni bede v Sloveniji, kot se piše in govori. Dobre dohodke imajo vsi, ki gledajo, plačujejo in tako podpirajo dobičkarje. Hodijo, vozijo se na razne zabavne prireditve po Sloveniji, ker morajo vse videti. Ko jim zmanjka denarja, ker so ga zapravili, pa kričijo da nimajo za preživetje. Dobro bi bilo, da bi vsakega gledalca natančno preverili kar na igrišču in na prireditvi, potem bi ugotovili,

da so navadni delavci in upokojenci tisti, ki preveč zapravljajo denar. Zatorej ne dajati denarne pomoči tistim, ki hodijo na igrišča in prireditve zapravljat denar.

Prosim, da te vrstice objavi priljubljeni in zanimivi časopis DE.

Lovrenc Skonečnik, Selce

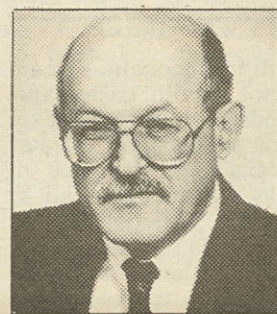
P.S.

(Navadni delavci in navadni upokojenci so največji osli in budale, ker nosijo denar dobičkarjem, to pravijo vsi opazovalci, ki so na preži pri igriščih.)

BEDA V SLIKI

Iz oči v oči z zakonom: kontrola begunk sredi Ljubljane

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Delavstvo in alkoholizem

V treh zaporednih številkah časopisa RDEČI PRAPOR (66, 67 in 68) glasila jugoslovanske socialne demokracije, je dr. Henrik Tuma objavil svoje predavanje, imel ga je na mladinskem shodu v Gorici dne 22. maja 1910, z naslovom DELAVSTVO IN ALKOHOLIZEM. Navajamo nekaj njegovih misli:

»Prvi odločilni vzrok alkoholističnega zla je torej uredba današnje človeške družbe. Dokler bo primanjkovalo kmečkemu in delavskemu ljudstvu zdrave hrane in stanovanja, dokler ne bo imelo obleke, da si bo pokrivalo mnogokrat premrle ude, toliko časa bo alkoholizem vedno vabil ravno najnižje in najrevnejše sloje, da se mu izroče za trenutek mamila. Dokler ne bo čutili delavcev potrebe po čitanju, po druženju, po razgovorjanju, dokler ne bo imel nekoliko želje po uživanju lepote prirode in umetnosti, po petju, glasbi, gledališču in razstavah, dokler ga ne bo mikala luč in vzdih prirode, toliko časa ga bo prazni, dolgi čas vabil in motil, da se bo vdajal pitju. Največji krivec je torej današnja družba, ki ne pripušča največjemu delu človeštva spodobnega življenja. V sled tega je socializem in njega predstavljiva socialno-demokratska stranka protialkoholistična že pri svojem gospodarskem političnem nastopu, ker hoče odpraviti v prvi vrsti korenino zla, t.j. hoče priboriti delavstvu spodoben način življenja, kar pomeni zdravo hrano, spodobno obleko, zdravo in spodobno stanovanje in toliko politične in splošne izobrazbe, da bo vedelo uporabiti prosti čas v korist svojega zdravja in svoje izobrazbe.

Socializem in socialno-demokratska stranka sta pričela takoj, ko so se pojavili prvi plodovi organizacije, in je delavstvo zmagonosno politično in gospodarsko nastopilo, povsod tudi dejansko in organizirano boj proti alkoholizmu. Lahko rečemo, da je iz vrst socialno-demokratske stranke najkrepkeje zadonel klic: Proč z alkoholizmom!

Delavstvo se je jelo zavedati, da je alkoholizem najhujši sovražnik vsake organizacije. Delavec, ki pije, ni vreden biti socialist, in četudi pravi, da je, je slab socialist. Delavec, ki je odvisen od alkoholizma, se proda za ono ceno, za katero si lahko kupi alkohola, je nezanesljiv pri volitvah, nezanesljiv pri štrajku, predstavlja anarhične elemente in slabo organizatorično delo. V skrbi za svoje krepke organizacije je pričelo delavstvo tudi z antialkoholnim gibanjem. Pri tem je delavstvo konstatiralo, da mu je treba vse drugačne izobrazbe, nego jo je dala do sedaj šola in cerkev. Stoletja in stoletja je imela cerkev vso vzgojo ljudstva v svojih rokah, zato je bila šola v prvi vrsti cerkvena šola, in vendar ni znala dati kmetu, ki je bil docela v oblasti duhovstva, niti najmanjše izobrazbe, ki bi zbudila v njem željo po boljšem življenju. Tudi splošna šola, čeravno že 50 let stara, ni izpolnila tega, kar se je od nje pričakovalo. Tudi takozvana moderna šola je odvisna od cerkve. Kakor ni imela cerkev tekom 1000 let nikakega rezultata, tako je tudi država ne more imeti, dokler nima pred očmi le blagostanja ljudstva, ampak jo vodijo oziri do duhovstva, kapitalistov in fevdalcev. Naša Avstrija n.p. ima največji del svojih dohodkov od alkohola. Davek od vina, piva, žganja donaša Avstriji toliko, da si s tem vso oboroženo silo, in lahko rečemo, da v Avstriji plačuje topove in brodoge po ljudski masi zaužitji alkohol. Država torej pospešuje prodajo najhujšega strupa, zato da vleče dohodke in z njim vzdržuje militarizem, to je ravno ona moderna prikazen, ki delavstvu in kmetu ugrablja najboljše delovne moči, ki ju največkrat odvadi plodnega dela. Ta prikazen na državi je tako ostudna in neverjetna, da mora vzburi vsakega treznega mislečega človeka proti onim institucijam v državi, ki omogočujejo alkoholizem.

Nezaslišano dejstvo pa je, da istočasno cerkvena in državna gospoda govori o antialkoholnem gibanju. Namesto, da bi zadržala zlo v kalem tam, kjer ima moč in dolžnost, pa zasaja strupeno rastlino, jo goji, da doraste in daje strupene plodove, potem se pa jezuitsko zgraža nad gnusno prikaznijo in nad delavcem, t.j. nad onim, katerega privaja k pitju. Zato se mora delavska mladina sama zavedati velikega zla alkoholizma, kot socialne bolezni. Kjer se delavska mladina bori proti gnili današnji družbi, proti počenjanju države in popuščanju cerkve, proti alkoholizmu, tam se tistočasno bori tudi proti militarizmu, in lahko rečemo, kadar ne bo več pijanca, tudi ne bo več vojaka.

Slika: Sašo Bernardi

VLADA SE SPRENEVEDA

»Samo v prvih dveh dneh tega tedna smo prejeli na naš naslov več kot dva tisoč podpisov, ki podpirajo poziv slovenski javnosti Za večjo pomoč države družini in otrokom,« so nam povedali na Zvezi prijateljev mladine v Ljubljani. Akcija zbiranja podpisov poteka po vsej Sloveniji tudi na sindikalni ravni.

Pobuda za uvedbo splošnega otroškega dodatka je sicer stara že več kot poldruho leto. Zveza družin pri Zvezi prijateljev mladine je že aprila lani poslala poslanecem v republiški parlament pobudo za uvedbo splošnega otroškega dodatka. Ravno na podlagi te pobude so potem spremenili osnutek zakona o družinskih prejemkih. Predlog zakona, ki bi ga morali obravnavati na zadnji seji republiške skupščine prejšnjega sestava, je že vseboval splošni otroški dodatek, ki naj bi začel veljati z letom 1995.

Ker pa na zadnjem zasedanju prejšnje skupščine tega zakona niso obravnavali, so celotno proceduro enostavno prenesli na nov parlament oziroma na državni zbor. Le-ta je predlog zakona obravnaval hkrati z resolucijo o družinski politiki julija letos.

dodatka, za razširitev zdajšnjega kroga upravičencev, ki doslej niso dobivali otroškega dodatka, splošni otroški dodatek pa naj bi uvedli leta 1996.

Vlada je negativno odgovorila na takšen kompromisni predlog.

ki kar pokajo od ljubezni do otroka, sprejemati resolucije o družinski politiki, ki naj bi celovito zboljšala položaj družine z otroki, hkrati pa ne narediti ničesar. To je sprenevedanje, kajti potem je boljše, da tovrstnih papirjev ne sprejemamo,« je ogorčena Andreja Črnak-Meglič.

Civilno družbeno pobudo so v Zvezi prijateljev mladine zasnovali tako, da so k sodelovanju povabili tudi vse sindikate. Zaen-

nastajali v obdobju gospodarske krize, so države prvenstveno zaščitile dve kategoriji prebivalstva: prva kategorija so brezposelni, druga pa družine z otroki. Pri nas pa na to pozabljamo, češ da so otroci intimna odločitev posameznika. Vendar to ne drži popolnoma. Otroci so naša najboljša investicija v prihodnost,« je rekla Andreja Črnak-Meglič.

Z uvedbo takšnih otroških dodatkov bi v prvi vrsti pomagali družinam z otroki. Z njimi bi se po eni strani zmanjšal pritisk na rast plač, na drugi strani pa bi to vplivalo na ohranjanje kupne moči prebivalstva.

Sicer pa splošni otroški dodatek ni naša pogruntavščina. Pozna ga skoraj vsa Evropa. Zato bi bilo nujno tudi pri nas uvesti otroške dodatke kot pomembno sestavino sistema socialne varnosti – kot obliko splošnega zavarovanja otrok in kot mehanizem za zaščito pred revščino.

Marija Frančeškin

Uvedba splošnega otroškega dodatka bi v zdajšnjih razmerah lahko vplivala na večjo rodnost. Podatki iz raziskave, opravljene v letu 1990, namreč kažejo, da imajo ljudje za ideal tako veliko družino, ki bi nas lahko spet pripeljala do normalnih demografskih razmer. Le 4,5 odstotka anketiranih si želi enega otroka, 80 odstotkov si jih želi imeti dva, preostali pa tri in več.

Stanje, ki ga prikazujejo statistični podatki, pa je takšno: 10 odstotkov prebivalcev nima otrok, 20 odstotkov ima enega, 50 odstotkov dva, 20 odstotkov pa tri in več otrok. Ti podatki govorijo, da imajo ekonomski pogoji v življenju družine pri nas še zmeraj pomemben vpliv na odločitve o številu otrok. Zato bi bilo nujno sprejeti takšne ukrepe, ki bi materialno podprli mlade družine.

Andreja Črnak-Meglič: »Če gledamo socialne programe drugih držav, so prvenstveno zaščitili dve kategoriji prebivalstva, brezposelne in družine z otroki...«

ljudi v tedanjem predlogu je bila vedno pobuda za uveljavitev splošnega otroškega dodatka za leto 1995.

Čez poletje pa se je vlada naenkrat premislila in predlog za uvedbo splošnega otroškega dodatka enostavno premestila na pet let kasneje, na leto 1998, torej na čas, ko ne nje ne parlamenta v sedanjosti sestavi ne bo več.

»Počakali smo, kako se je odločil odbor za zdravstvo, družino in socialno politiko pri slovenskem parlamentu in takoj zatem podprli njegov kompromisni predlog,« nam je povedala Andreja Črnak-Meglič iz Zveze prijateljev mladine. Gre za rahlo povečanje sedanjega selektivnega otroškega

Priljubljeni sestanek predstavnikov sindikatov in Zveze prijateljev mladine o zbiranju podpisov.

Dr. Janez Drnovšek je menda na seji vlade celo izjavil, »da bo vlada cestni in vojaški tolar že nekako požrla, otroškega pa ne več...«

Zato so se v Zvezi prijateljev mladine odločili za civilno družbeno pobudo zbiranja podpisov. Gre za moralni pritisk na poslance, ki prav te dni odločajo o usodi otroških dodatkov.

»Želimo predvsem povedati, da ne moremo po eni strani pisati različnih volilnih obljub in parol,

krat so se akciji pridružili Zveza svobodnih sindikatov, Sindikat vzgoje in izobraževanja, Pergam, Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, pričakovati pa je, da se ji bodo še drugi.

»Gre za širok družbeni problem. Ne le za to, da drastično upada število rojstev, grozi biološko izumrtje naroda, ampak tudi za to, da v razmerah družbene krize nosijo največje breme ravno družine z otroki. Če gledamo socialne programe drugih držav, ki so

Na prvem vseslovenskem srečanju delavcev zdravstva in socialnega varstva, ki je bilo konec prejšnjega tedna v Dolenjskih Toplicah, se je zbrlao skoraj tisoč udeležencev. Bilo je prav prijetno in koristno, so povedali zadovoljni organizatorji srečanja, ki bo verjetno postalo tradicionalno. Starejši so v taktih Agropopa plesali celo v dežju, najmlajši pa so uživali v otroški ustvarjalni delavnici. Več kot očitno je, da tudi zdravniki, medicinske sestre in socialni delavci pogrešajo družabnost, in prav zato je njihov sindikat naredil pravo potezo. Srečanja se je udeležila tudi ministrica Jožica Puhar. (Na sliki kramlja z Nevenko Lekše, sekretarko sindikata).

Tudi to je politika

Slika: S. B.

ZALOGAJ OBTIČAL V GRU

Lahko bi rekli, da so za sedanjí zdravstveni trenutek značilna velika nesorazmerja, ne toliko med potrebami in možnostmi, kot smo bili doslej navajeni, ampak bolj med potrebami in premalo izkoriščenimi možnostmi.

Marsikatera ženska, ki je te dni obiskala ginekološko kliniko v Ljubljani, je osupla obšla pred obvestilom, da od prvega oktobra letos na kliniki ne bo več pregledov, češ da so že dosegli število pregledov obveznega zdravstvenega varstva, ki jih je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije odobril za letošnje leto.

Gre za Zavod za zdravstveno zavarovanje, ki mu je služba družbenega knjigovodstva ugotovila kopico pomanjkljivosti v poslovanju, predvsem ne dovolj premišljeno obračanje denarja. Tudi člani odbora za nadzor proračuna in javnih financ državnega zbora so poslovanje zavoda ocenili za neurejeno, v posameznih primerih neažurno, neracionalno in celo nezakonito, za kar so vzroki različni. Nekateri so nastali v tesni povezavi z vlado, ki si je pri zavodu izposojala denar, drugi letijo med drugimi na rovaš napak poslovnih enot v Ljubljani in Mariboru.

Vlada je ravnala nezakonito, ko je sprejela sklep o pokrivanju izgub v zdravstvu za nazaj in o plačevanju starih računov še iz leta 1991, kar je pokrjil zavod sam. Osnovni vzrok za neustrezno financiranje zdravstva v preteklosti je bilo prevelik denar, zbranega s prispevno stopnjo za zdravstvo, za druge namene v okviru integralnega proračuna. Vse kaže, da je

bilo poslovanje zavoda preveč pod vplivom vlade, kar pa je prejkone napaka zavoda, na vlado. Zavod je namreč samostojna ustanova, kjer se po novem samostojno zbira denar za zdravstvo.

To pomeni, da poslovne poteze vodstva zavoda ob podpori ministrstva za zdravstvo niso bile najboljše. Tako je imel zavod po eni strani presežke, po drugi pa so zdravstvene storitve podcenjene, medicinske sestre odhajajo zaradi nizkih plač, v nekaterih bolnišničnih oddelkih bolniki živijo v nečloveških razmerah, zdravstveno stanje prebivalstva se slabša. V zdravstvu se tako kopičijo nesorazmerja, ko je na eni strani denarja preveč, na drugi pa nekatere zdravstvene ustanove programe krčijo, ker zanje ni denarja. Državni zbor je te dni nepričakovano umaknil predlog zakona o ustanovitvi sklada za investicije v zdravstvu, kar bo zadeve še dodatno zapletlo. To pa je voda na mlin za vse tiste, ki zagovarjajo znižanje prispevne stopnje za zdravstvo. Svoje bo morala čimprej povedati tudi skupščina zavoda.

Skupni imenovalec vsem zapletom so premalo dognane spremembe sedanjega zdravstvenega sistema, v katere smo se podali, namesto da bi dograjevali starega. Zda pa se nam lomi na vseh koncih in krajih. Lotili smo se prevelikega zalogaja, ki nam je obtičal v grlu. Zadnja stvar, ki bi si jo ob vsem tem želeli je, da bi to znova najhuje občutili zavarovanci oziroma bolniki.

M.F.

Sistem se spreminja, človeška plat ljudi pa ostaja ista

V založbi ČZP Enotnost je pred izidom delo Vladimirja Kavčiča z naslovom **Stebri družbe – Psihosocialni portreti sodobnikov**

V založbi ČZP Enotnost bo v prihodnjih dneh izšlo novo delo pisatelja Vladimirja Kavčiča z naslovom **Stebri družbe. Z avtorjem smo se pogovarjali o njegovem novem delu in času, ki opredeljuje njegove junake, ter nekaterih drugih značilnostih njegovega pisanja in družbeno-kulturnega delovanja, saj je bil še nedavno vpliven družbeno kulturni delavec.**

– Čeprav ni posebej prijetno od umetnika zahtevati, da pojasnjuje svoje delo, vas za začetek vendarle prosimo, da nam približate smotre vašega novega literarnega dela, zlasti še podnaslov – **Psihosocialni portreti sodobnikov.**

– Motor mojega pisanja je bila vedno želja po odkrivanju specifik, ki oblikujejo splošno podobo določenega časa. Nosilci te specifik so vedno konkretni ljudje in pisatelja vedno intriga vprašanje – kako je mogoče, da je bilo tako. Pisateljevo delo je pač vedno pisateljsko dejanje in ni vedno speljano do kraja po logiki sociološke ali psihološke znanosti. Pa vendar poskušam s pomočjo znanosti in s poljudnim pristopom obravnavati značilne lastnosti – tipologijo tipičnih struktur Slovencev v določenem obdobju. Ta tipologija me pri mojem pisanju nenehno preganja, pa naj gre za čas NOB, socializma ali sedanjih, kot pravimo, procesov demokratizacije.

– Če smo prav razumeli vaše novo delo, gre za vprašanje zveržene morale ljudi v določenem prelomnem času?

– V mojih delih na tematiko NOB so me zanimali vzgibi, ki so pripravili ljudi, da so se na primer tako lahkotno odločali o usodi ali življenju drugih, ob obdobju socializma pa na primer, kako so se ljudje tako zlahka prilagajali potrebam ideologije in politike. Moralno niso bili prav nič zavezani, na perfiden način so se poskušali prilagajati politiki, poskušali so jo uganiti, celo več, jo prehitovati. In izgovarja joč se na te pritiske politike od zunaj so prišle do izraza njihove siceršnje značilne lastnosti, njihov pohlep, laži in licemerja.

– Vaše najnovejšo delo pa posega v najnovejši čas, čas večstrankarstva in »nove« demokratizacije.

– Ob prehodu v novi sistem sem hitro začutil, da bo prelom globlji in temeljitejši, kot smo mislili. Pri procesih demokratizacije ne gre le za utrjevanje in razvijanje demokracije, za razpad nekega sistema, za stranke, trg in blagovne odnose, kar vse naj bi zagotavljalo edino veličavno demokracijo, marveč tudi za to, da smo se znašli v razmerjih, ki so zgodovinsko utemeljena in ne morejo biti boljša, kot so.

– Če prav razumemo, gre spet za ljudi?

– Gre za celo vrsto frustracij, pri nekaterih, ki so bili tako povezani s sistemom, da se niso mogli odtrgati, celo za tragedije. Po drugi strani, se pojavlja cela vrsta ljudi, ki so se novim razmeram izredno hitro prilagodili, ki so bili na čelu gibanja za demokracijo, pojavljajo pa se tudi taki, ki so že prej zaradi svojih oblastnih ambicij doživeli debakl. Kvaliteta ljudi se v novih razmerah po človeški plati ni spremenila, čeprav se je sistem korenito spremenil in se še bolj bo.

– In to obravnavate v svojem novem delu?

– Vedno sem bil prepričan, da je pisateljeva naloga odkriti temeljno gibalno časa, sodobnikov in sebe. Sodobnost je za pisatelja izredno zahtevna in nepregledna. Hitro lahko nasede prepričanju, da so gibalna v družbeni organiziranosti in njenem spreminjanju, vendar je za literata pomemben človek sam, kako se vključuje v družbena gibanja.

– Nekateri vaši portreti so razpoznavni, pri drugih gre najbrž za značilne predstavnike.

– Knjiga je rezultat kompromisnega pristopa, poskušam prikazati in razumeti globalne družbene premike in aktualne osebnosti, ki jih živijo. V opombi na začetku knjige sem zapisal, da je podobnost z živimi osebami namerna. To sem napisal z lahkim srcem, saj je takih oseb večje število, določene lastnosti je mogoče pripisati mnogim, morda nekateri izbrani sodobniki celo niso najbolj tipični. Nekateri bi celo želeli in hoteli prikazati, pa premalo vem o njih, da bi bil pravičen in izčrpen, le enostranske vednosti pa ne bi želel uporabiti.

– Vendar so nekateri portreti vendarle precej izizvalni.

– Pri pisanju sem računal tudi na to, da je literatura s spremembami družbenega sistema izgubila nek naboj, ki ga je imela. V mislih imam subverzivno, rušilno dejavnost, ki jo je predstavljala literatura zaradi pomanjkanja

svobode. Prej se je zdelo, da so ovire oprijemljive, da se je smiselno boriti proti njim in da so vidni tudi rezultati. V sedanjem sistemu so vse ovire legitimne in legalne. Pravico imajo revščina, pomanjkanje dela, nezaposlenost. Delo ni več človekova pravica, če človek nima dela, je kriv sam, še bolj pa prejšnji sistem. V takih razmerah se spreminja tudi vloga umetnosti, potrebni so drugačni stilni prijemi, drug način pripovedi, probleme je treba predstavljati na bolj intrigantski način.

– Vaša literarna ustvarjalnost je bila doslej zelo raziskovalna, odlikovala jo je težnja po popolnosti in iskanje dovršenih izraznih možnosti.

– Pri dosedanjem literarnem delu sem si prizadeval raziskovati, preizkusiti možnosti jezika, literature, romana, v to vnašati moderne komponente in najnovejša spoznanja ter s tem psihološki in sociološki položaj človeka. Posvečal sem se estetskim in razvojnim nalogam, vrtal sredi jedra zgodovine, ki usmerja dosedanje generacije. Pri Stebrih družbe pa sem izstopil iz dosedanjih prizadevanj.

– Gre za hoten poskus?

– Nisem imel načrta za to knjigo. Kot avtor sem se znašel pred meni nerazumljivo blokado objavljanja. Portrete sem pisal namesto dnevnika. Pobuda je nastala ob individualnih primerih, gre za eksperiment, pisal sem zaokrožene podobe osebnosti. Ko je bilo portretov že deset, se je pojavila možnost, da nekatere objavim. Odmevnost pri bralcih me je spodbudila, da vztrajam, nato je prišla zamisel, da jih objavim v knjigi. Sedaj se zavedam, da bi bilo delo celovitejše, če bi dodal še kakih deset portretov, in da se ne ukvarjam s ključnimi figurami. Gre bolj za drugorazredne osebe, za marginalce, ki pa so gotovo na svoj način prispevali, da je čas, kakršnega živimo, tak kot je.

– Osebam, ki jih opisujete, ne pripisujete kdo ve kako visokih moralnih kvalitete.

– Vsak sistem nosi s seboj tudi nek subverzivni naboj, ki mu preprečuje, da bi postal tisto, kar želi afirmirati. Nikoli se ne zgodi tisto, kar je načrtovano, v zgodovinske spremembe je vgrajen človeški element, bolj ali manj vplivni posamezniki, ki povzročijo nezaželen, nepričakovan in nenačrtovan rezultat. To pa je tudi humus prerajanja družbe. Tudi z vzpostavitvijo parlamentarne in večstrankarske demokracije ni bila izrečena zadnja beseda. Danes ustvarjamo neokapitalistični sistem, ki bo družbeno tvoren le kratak čas, kajti jasno je, da v svetu ta sistem ni dal vseh odgovorov na vprašanja, ki mučijo človeštvo. Gre za več demokracije za vedno širši krog ljudi in socializem v neki drugi obliki se nam bo še naprej valil pod nogami.

– Za vse vaše pisanje je značilna velika študioznost, tako vsebinska kot slogovna.

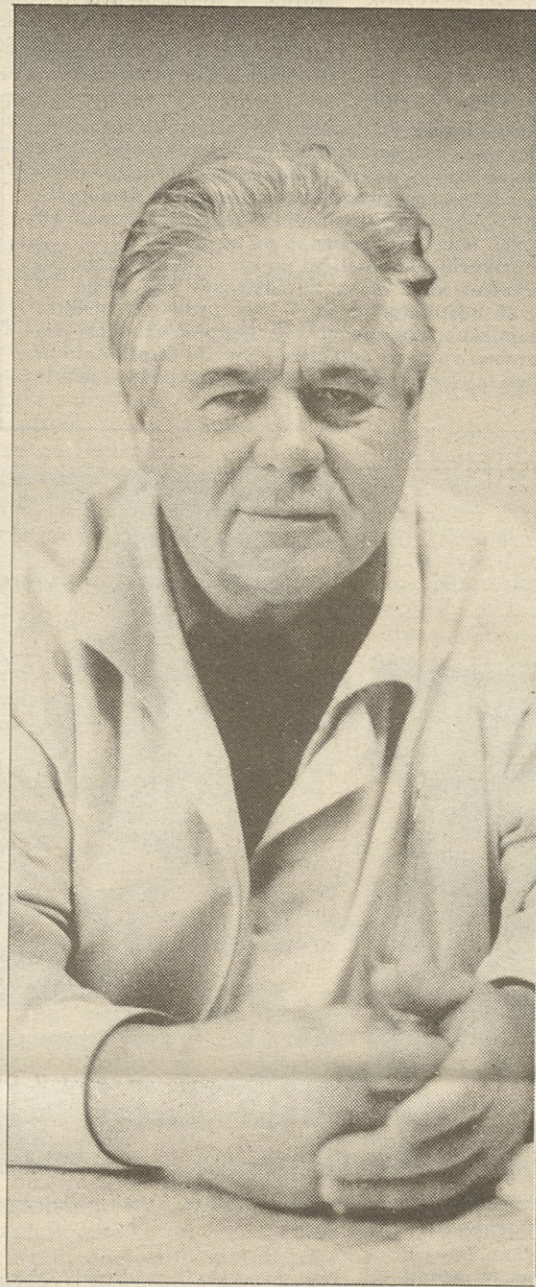
– Če se ne motim, gre za moje devetindvajseto literarno delo. Jezik je bil od nekdaj moja huda bolečina. Pričakoval sem, da jezik lahko ogromno nudi, zavedal sem se, da je lahko izredno prefinjeno izrazno sredstvo, če ga uporabljamo pravi človek in opisuje pravo vsebino. Tako sem iskal nove možnosti, raziskoval roman in izrazne možnosti literature. V romanu Pustota sem se posvetil tovrstnim vsestranskim analizam.

– Ob raziskovanju estetskih možnosti literature pa ste enako zahtevali raziskovali tudi vsebino, čas dogajanja, o katerem pripovedujete?

– Seveda sem se tudi z vsebino veliko ukvarjal, druga svetovna vojna je bila moja osebna travma, saj sem jo kot otrok doživljal v zelo radikalni obliki. Doživljal sem jo na pojavni ravni, zato sem si zadal veliko nalogo spoznati, kaj je to v resnici pomenilo. Zbral sem ogromno zgodovinskega, faktografskega, sociološkega in psihološkega gradiva, ki mi je omogočilo postaviti svoje junake verodostojno, pravično in razberljivo. Tudi pritiski, da sem pri pisanju nekritičen in ideološko vprašljiv, so me silili k prizadevanjem za čim bolj študijozno poglobljanje v problematiko.

– Morda vam zaradi tega pripisujejo, da so vaša dela izredno obsežna.

– Če bi nekatera dela znova pisal, bi jih najbrž lahko za pol skrajšal. Moje delo Zrtve menda obsega 3400 strani. Ponuditi sem moral ogromno gradiva, da so bile predstavitev prepričljive. V romanu sem predstavljal podedelje, konkretno življenje v moji Poljanski dolini. Od devetdesetih opisanih oseb so jih v organizaciji ZB šestdeset identificirali, za trideset pa so me prosili, naj jih povem, saj imam boljše in več podatkov od njih. Čas je bil zelo zahteven, bil

pa sem med prvimi imeni, ki so obravnavala to travmatično obdobje. Priznanja za to nisem doživel, obvarovalo pa me je, da je bila pri meni ideologija stranskega pomena.

– Takšen način dela je bil najbrž tudi zelo naporen, saj ste bili ves čas v službi, celo zahtevne in odgovorne funkcije ste opravljali?

– Imel sem srečo, da sem rad in lahko delal, bilo pa je treba žrtvovati ogromno časa, oddeleti dva sihta na dan. Opravljanje poklica pa mi je omogočalo majhno, pa vendarle, pisateljsko svobodo in neodvisnost. Nikomur nisem bil zavezan, to mi je omogočalo izdelke, ki so jih založbe sprejele ali pa tudi ne; vendarle sem

večino tekstov objavil. Seveda pa sem imel zaradi pisanja tudi težave, tudi pri ljudeh, ki danes veljajo za disidente že od nekdaj, pa takrat niso kazali širine, kot jo danes razglajšajo.

Omenili ste odgovorne politične funkcije. V tedanjih razmerah sem imel zelo dober start za politiko, pravzaprav sem se (so me) zgodaj vključil(i) v politiko. Moji pogledi na konkretno dogajanje v celotnem obdobju od 1954 do 1980 pa so bili taki, da nisem nikoli imel zaznavne funkcije. Bil sem lahko član gledališkega sveta ali kakega upravnega odbora, popolnoma neprimeren pa sem bil za pomembnejše vloge, saj sem bil nenehno v konfliktu s tistimi, ki so vedeli, kaj je prav.

– Vendar ste postali predsednik takratne kulturne skupnosti Slovenije?

– Ne vem, če je bila to zaznavna funkcija. Prej so nagovarjali že osem ljudi in jaz sem to vedel, zato nisem imel nobenih iluzij, kaj naj bi to pomenilo. Sem pa sprejel, ker me je kulturno zanimala, ker sem se celo življenje z njo ukvarjal teoretično in praktično. Ni mi šlo toliko za spreminjanje, omogočilo pa mi je vpogled v dogajanje z drugega zornega kota.

– Bili ste tudi kulturni minister.

– Na podoben način sem postal kulturni minister, ker nekdo drug ni hotel več biti. Temu pa se je izognil lahko edino tako, da si je našel naslednika. Tudi predsednik vlade ni bil nikoli kaj zadovoljen z izbiro. Eno leto pred iztekom mandata sem mu ponudil odstop, vendar ga takrat ni sprejel.

– Vendar na teh funkcijah niste bili anonimni!

– Morda res. Na zborih kulturnih delavcev sem gotovo imel nekaj nastopov, ki so bili radikalnejši od poznejših ustanoviteljskih govorov na zborih strank. Je pa politična kariera bistveno drugačna od blizu kot z razdalje, strankarstvo me ni zanimalo.

– Lahko kaj komentirate nedavno »opredelitev« novorevijašev?

– Govoril sem že o subverzivnem naboju pisateljstva. Sprememba sistema je te ljudi potisnila v novo vlogo – na oblast, vendar jih to utesnjuje. Najbrž se niso zavedali nevarnosti identifikacije s politiko. Nepotrebno je, da se pisatelji ukvarjajo s pisanjem ustave, na primer. To je najno nestrokovno, voluntaristično, saj ne gre za novo literarno zvrst.

– Vendar so to ljudje, ki so danes na vodilnih mestih v kulturi.

– Poglejte, pisateljsko društvo je še danes relikv tistega društva, kakršnega so v Sovjetski zvezi ustanovili po vojni in je bilo nadomestilo sindikata – transmisija diktature proletariata. Danes je transmisija določenih skupin ljudi iz političnega vrha. Z visokoletečimi programskimi naslovi manipulirajo z družbenim denarjem. V demokratičnem sistemu bi bilo društvo lahko edino civilnopravna oseba, s sredstvi in po volji članstva. Tako pa je paradržavna institucija in opravlja državne naloge.

Ne poznam primera, da bi v času, ko sem bil kulturni minister, knjiga slovenskega pisatelja ne mogla iziti. Capuder je to oklestil za polovico, danes pa praktično sploh nimamo več relevantnih meril. Vpliv izjavajo neformalne skupine ali pa prevladuje strankarski vpliv. Model se ponavlja, tudi danes ne manjka drugo- in tretjerazrednih državljanov. Če te danes ideološko izpljune ta ali ona skupina nimaš več nobene možnosti karkoli delati. Edino v vrsto za pomoč pri Karitasu se lahko postaviš.

Igor Žitnik

V EVROPO SMO STOPILI DALJNEGA OKTOBRA 1943

Kočevje, Kočevski proces, Kočevski Rog, Kren, Baza 20. Kočevjarji, Kočevska reka, Kočevski zbor...

Zagotovo nisem navedel vsega, kar nas veže na Kočevje in njegovo zaledje, pa tega tudi hotel nisem. Tokrat bi se rad vrnil k tistemu, kar pomeni kontinuiteto nekega naroda, ki se predstavlja za slovenskega. Najprej so eni rekli, da je del zgodovine izdajstvo, in sedaj drugi, tisti bivši izdajci, govore o zločinskem obdobju slovenske zgodovine. Kako razjedamo sami sebe! In travme ljudi, ki so dialog vodili skozi puškine cevi, s kolaboracijo, v osvobodilnem boju, revoluciji, z mučenjem in pobijanjem, pridno prenašamo na generacije, ki s vsem tem nimajo ničesar, razen da so bili v vse to vpleteni njihovi starši in drugi sorodniki.

Prav nikogar več ne zanima 15-odstotna brezposelnost,

kajti pomembno je napraviti novo desno koalicijo, in celo parlament se ukvarja s preteklostjo, namesto da bi se z današnjim in jutrišnjim dnevem.

Nova zaveza lahko piše, kar želi, in pošteno povedano, gre za ljudi, ki imajo pred sabo kratko prihodnost in daljšo preteklost. Zato je njihov pogled obrnjen nazaj! Radi bi se pred koncem svojega bivanja spovedali in nam sporočili svojo resnico. To pravico imajo, kot moramo vsi vedeti, da je resnic veliko. Na koncu bodo vse resnice ujele v mrežo zgodovine; le-ta pa bo očitno še nekaj časa morala hlapčevati politiki.

Spravna maša pod Krenom očitno ni bila tisto, kar je imela namen biti! Rane niso pozabljene, temveč odprte

mного bolj kot v preteklih letih. Mladosti dajati to popotnico, je neodgovorno in po svoje zares zločinsko. Vendar so mladi primorani živeti s tisto doto preteklosti, in mnogi upajo, da bodo mladi razdoro pridno razpihovali tudi v prihodnosti.

Zato palimpseststvo, ko en ne žele na Kočevski zbor, ker bi tako priznali kolaboracijo zato zanikanje obdobja zgodovine, ko je narod v srednji Evropi nacifašizmu in podrejanju rekel ne, in pri tem skušal svoj upor peljati po legitimnih poteh. Vse drugo je nastalo iz strahov sovraštva, ki ga danes znova mirno sejejo dalje. Ampak mi imamo pravico živeti s svojo zgodovino in to brez bremena tistega, kar ni naše!

S Kočevskim zborom je slovenski narod stopil v Evropo!

Milan Bračič

DRŽAVA ALI RAVBARKOMANDA II.

ODMEVI

DE, št. 40, 16. septembra 1993

Odmev Janeza Kopača in odgovor

Ne razumem povezave teh žalitev z najetjem posojila in mojo funkcijo. Podjetje, v katerem je majhen solastnik moja žena, pač najema posojila za svoje poslovanje pri bankah in drugih finančnih organizacijah, tako kot vsako drugo podjetje. Konkretno omenjeno posojilo je bilo najeto po tržnih pogojih in tudi odplačano. Jaz za najetje sploh nisem vedel in s tem nimam nobene zveze. Pa tudi če bi vedel. Ali je najeti posojilo po tržnih pogojih nemoralno ali nezakonito? Žalitev in namigovanja novinarja Kuljaja pomenijo povsem isto, kot da svinjo, podkupljivostjo itd. zmerja kateregakoli državljan, ki je kdaj najel kakšen kredit pri banki, v kateri so se dogajale neke nepravilnosti. Morda je kdaj kje kakšen kredit najel celo novinar Kuljaj in je pravzaprav z vsemi temi izrazi ocenjeval sebe? Ali pa je morda sporno to, da je moja žena sploh kje zaposlena in da je celo petodstotni solastnik nekega podjetja, ki se tako kot

mnoga druga trudi poslovati in plačevati davke, da »nakrmi državne svinje«?

Članek razumem kot jasen namig na to, da se je moja družina od mojih političnih stališč v parlamentu osebno okoristila. Tudi če bi bil v tem kanček resnice, kar bo moral novinar Kuljaj dokazati ali pa se opravičiti, takih žalitev, spoštovani g. urednik, v življenju še nisem doživel iz pisanja v kateremkoli, še tako nizkotnem časopisu. Posebej nizkotno pa je tako pisanje o bivšem sodelavcu časopisa Delavska enotnost, kjer sem došel z veseljem objavljati svoje komentarje in celo knjigo o davkih. Ali ste morda vi, g. urednik, sodelovali z državno svinjo in podkupljivcem? Trdim, da ne. Jaz ali katerikoli član moje družine nikoli v življenju ni storil kaj nezakonitega ali kaj nemoralnega. Tudi to naj g. Kuljaj, če je resnica drugačna, prosim, dokaže.

Spoštovani g. urednik! Od vas oz. časopisa Delavska enotnost pričakujem, da na

isti strani, kot je bil objavljen ta nizkotni članek, objavite opravičilo uredništva. Nadalje, od g. Kuljaja pričakujem, da se mi poleg uredništva še posebej opraviči in v svojem opravičilu navede, da se opravičuje za neutemeljeno žalitev mojega dobrega imena in dobrega imena moje žene in podjetja, katerega solastnica je.

Želim, da je opravičilo objavljeno v poudarjenem tisku, tako kot so bile žalitve novinarja Kuljaja. Poleg tega pa

zahtevam, da pod enako velikim naslovom, pod katerim je bil objavljen žaljivi članek, objavite tudi to moje pismo kot moj odgovor na članek, k čemur vas zavezuje zakon.

Menim, da vam navedeno opravičilo veleva vaš ponos. O tem, da je uredništvu žal, da je objavilo tako nizkoten tekst, niti ne dvomim. Upam pa, da je za storjeno zlo žal tudi vašemu novinarju Kuljaju.

S spoštovanjem
Janez Kopač

Praščija farma

Ko prebiram vaša članke o delu našega parlamenta in vlade, se mi dozdeva, da sta omenjeni instituciji vse bolj podobni »praščiji farmi«, kjer se dobro rojena čreda drenja za boljši prostor pri koritu.

Vse tisto kruljenje in cviljenje je namenjeno izključno polnjenju lastnih riti. Kdo in s kakšnimi težavami polni korito, jih vse figo briga. Zato predlagam radikalno dieto, ki naj počasi povrne duševno zdravje tako v omenjeni instituciji kot tudi tistim, ki so takšno početje prisiljeni plačevati. Sprožite državljansko pobudo za revizijo zakona o poslanskih in ministrskih plačah. Potrebne števila podpisov vam ne bo težko zbrati, o tem sem prepričan. In ker ni verjetno, da bi parlament tako pobudo sprejel, naj gre na referendum.

Predlagam:

1. Osnovna poslanska plača ni višja od plače profesorja na srednji šoli.

2. Osnovna plača na vodilnih položajih v parlamentu in v vladi ni višja od plače univerzitetnega profesorja.

3. Poslanci in člani vlade nimajo nobenih dodatnih privilegijev, npr. tistih, ki izhajajo iz naslova njihovega dela (povračilo potnih stroškov etc.).

4. Osnovna plača predsednika republike in predsednika vlade ni višja od plače sodnika vrhovnega sodišča.

5. Ob vsakem povečanju nacionalnega dohodka za 0,1% se plača vsem navedenim poveča za 1%.

Vanja Matijevec,
Arai, Japonska

p.s. Ker je na dlani, da je v zadnjem pismu naših bralcev prizadeto dobro ime nedolžnih svinj, se uredništvo DE od tega pisanja ograjuje.

Ivo Kuljaj

Spoštovani gospod Janez Kopač

Seveda imate prav, da je uredništvu žal – kot vselej, kadar naše pisanje koga osebno prizadene. Še posebej, če gre za sodelavca.

Res pa je, da v spornem članku pod »poglavjem Janez Kopač« nisem našel ničesar bolj žaljivega, kot sta izraz »sprenevedanje« in ugotovitev, kaj je »dal Janez Kopač vedeti o naši državi«.

In res je tudi, da pisec ne govori o Janezu Kopaču, ki je v očitno obojestransko zadovoljstvo v DE objavljaj komentarje, ampak o Ja-

nezu Kopaču kot »eminentnem predstavniku države oziroma njenih teles«.

Torej ne o Vas osebno, ampak o državi ima DE resnično mnenje, ki bi lahko bilo žaljivo. Pa ni, ker je dobronamerno! Gotovo nam je namreč vsem skupaj žal, da si nismo dosanjali mirne, urejene države, v kateri bi človek z veseljem živel že zato, ker bi videl, kaj mu dobrega obeta. Namesto tega strankarski boji, politične spletke, korupcija, klanovstvo, grozljiva socialna diferenciacija...

Pa kaj bi naštevali vse grehe, za katere je pač sokriv vsak, ki sodeluje pri državni oblasti.

Ciril Brajer,
odgovorni urednik DE

Namesto opravičila

Priznati moram, da me je žolčni in sprenevedavi odmev Janeza Kopača malce presepetil. Toda o tem kasneje. Janeza Kopača osebno poznam kot čisto v redu možaka. Zvečine so mi bili doslej všeč tudi njegovi parlamentarni nastopi. Reko bi se torej lahko, da ga cenim tudi kot politika. Tembolj me je zato presenetil njegov nastop pred parlamentarno komisijo, ki preiskuje primer HIT. Iz tistega, kar je povedal, se je dalo jasno sklepati, da je tudi Janeza zajela mrzlica lobiranja, katerega cilj je bil sprejeti tak zakon o igrah na srečo, ki bi bil po meri Novogoričanov. Z dejstvi, ki jih je sam pomagal razgrniti pred parlamentarno komisijo, pa je dosegel, da se mi je kot profesionalnemu novinarju začel upirati Janez Kopač – državni uslužbenec. Le kot tak je bil tudi »predmet« moje komentarične obdelave v članku »Država ali ravbarkomanda?«

Moj komentar v tej zvezi je

Nov zaščitni znak KNSS

Ko so naši bralci prebrali zgodbo o svinjski trgovini, ki si jo je privoščila Borza d.o.o. z Jesenic in ki jo je po besedah Jasmine Šadič ustanovila KNSS, so nam poslali tale posnetek s pripisom: »Pošljamo vam novi zaščitni znak sindikata KNSS. Pazite, da ne boste izpustili zavarovalnice kot sponzorja in poroka bodočih neplačanih pojedin!«

Arturjeva gorila

Artur je spet zableščal v vsej svoji slavi. Na pasjem tekmovanju je nastopil v vse bolj priljubljeni disciplini agility. Toda glej zlomka, ob veličastni mrcini ni tekel njegov lastnik Janez Drnovšek, kot zahtevajo običaji v tem športu. Če bi si spodrsrljaj privoščil možak Dolančeve konstitucije, bi mu še oprostili. Toda človek Drnovškovih fizičnih zmogljivosti?!

Problem torej ne tiči v kondiciji, ob Arturju je moral telesni čuvaj teči očitno le zaradi lastnikove vzvišenosti.

Ali pa gre morda za princip, ki se je Drnovška oprijel v vodenju koalicije – spustiš svoje krvosledce in gonice, jim podeliš revirje in iz višav spremeljaš, kakšnega hudiča bodo izgnali?!

ŽEP NAJ ODLOČI!

Ko sta se srečala minister za šolstvo Slavko Gaber in nadškof dr. Alojzij Šuštar, je slednji opomnil, koliko ljudi se prištevata h katoliški cerkvi, kar naj bi kajpak imelo svojo težo tako v pogajanjih o verski vzgoji kot tudi o drugih zahtevah slovenske cerkve.

Odstotek tega prištevanja je res visok, le pove ne prav ničesar. Veliko vprašanje je namreč, ali je za »prištevanje« dovolj že to, da je bil nekdo krščen ali da si za kakšen praznik rad privoščijo šunko in potočo.

Gotovo bi to pripadnost cerkvi, če naj bi že bila pogajalski argument, cerkev zlahka preverila, če bi le hotela.

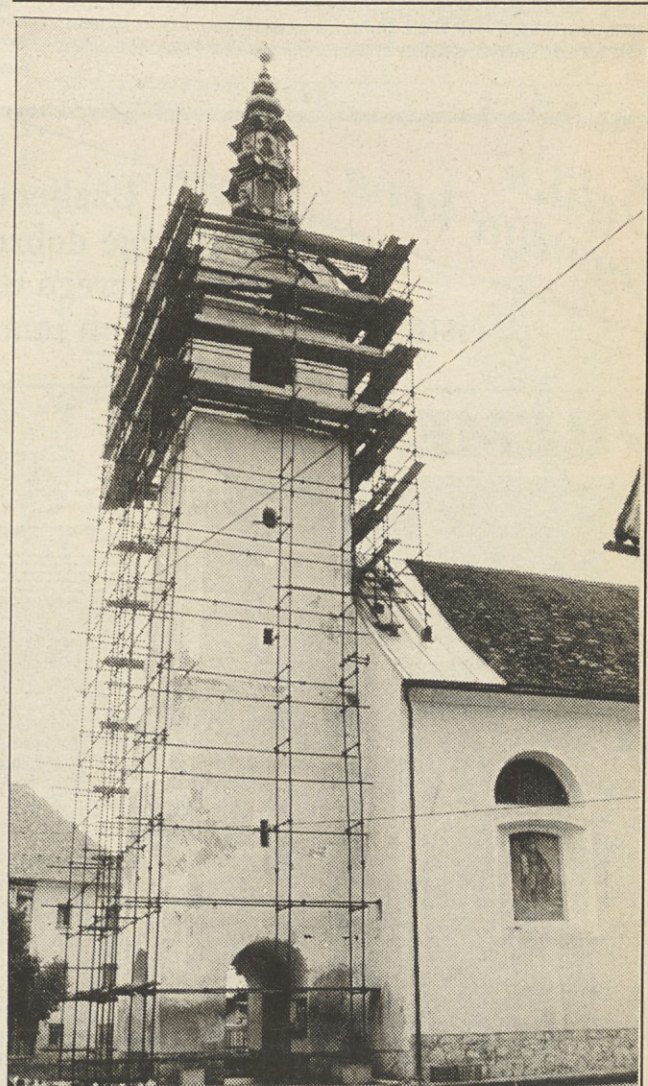
Nič drugega ni treba, kot da začne zagovarjati »nemški model cerkvenega davka«. Po njem je ta davek obvezna dajatev državljanov – ki se izrečejo za člane cerkve.

Po takšnem sistemu bi šele videli, na kako trdnih nogah stoji 80-odstotna opredelitev za katoliško cerkev, ki jo je pokazal zadnji popis.

A glej šmenta, cerkvi niti ni do jasne slike. Raje čara v megli in ni čudno, da se zavzema za »italijanski model cerkvenega davka«. Po njem se za 0,8 odstotka celotnega davka, obveznega za vsakega davkoplačevalca, ta šele potem odloči, kateri verski skupnosti ali socialni ustanovi ga bo namenil.

Verjetno cerkev pri opredelitvi za ta ali oni model ne računa toliko v denarju kot prav v jasni sliki pripadnosti, ki jo nemški model neizprosno pokaže, italijanski pa komaj ugotovljivo zakrije.

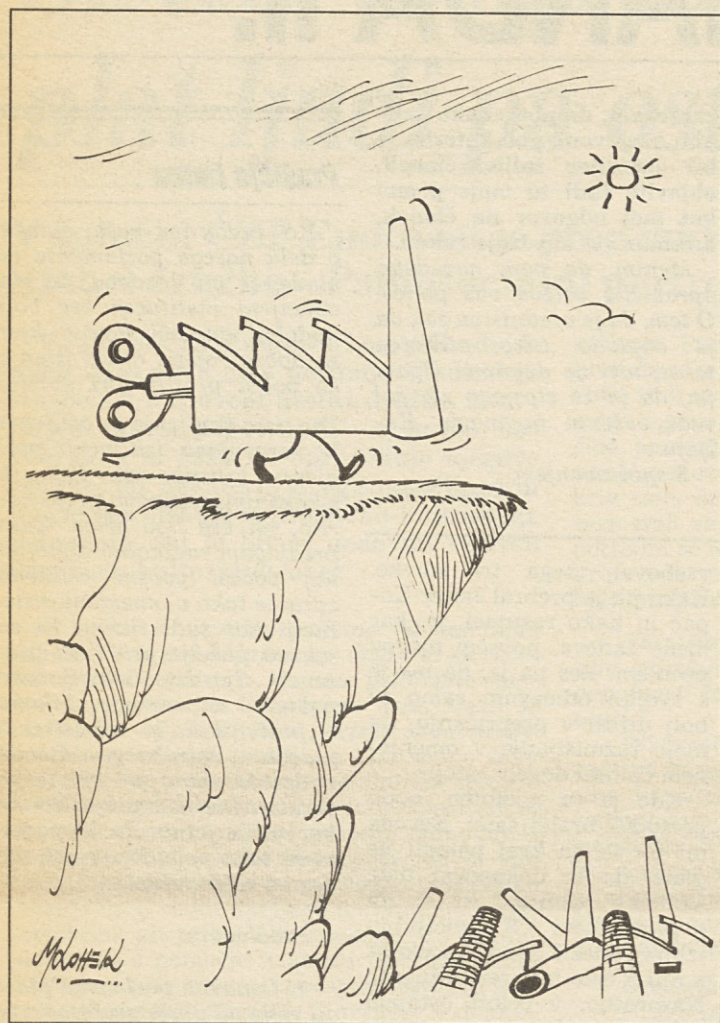
C.B.

Slovenske investicije po novem

New deal a la'Korže

Horoskop

Nenavadno darilo

Švedska sopranistka Jenny Lind (rojena 6. oktobra 1820) je bila zaradi svojega prekrasnega glasu imenovana tudi »švedski slavček.« Skromna in zelo pobožna mladenka s švedskega podeželja je odkrila svoj talent in nenadoma postala »zvezda številka 1« na vseh svetovnih pevskih odrih. Za vstopnice na njenih koncertih so se enako zagrizeno pulile tako kronane glave in plamenitniki kot tudi finančni in industrijski magnati in navadni smrtniki. Njeni koncerti so bili vselej razprodani do zadnjega kotička. Vedno pa je pred vrati dvoran ostala tudi velika množica razočaranih oboževalcev brez kart, ki so bili za vstopnico pripravljene plačati nekajkrat višjo ceno, če bi jim jo kdo le hotel prodati. Kljub vsej svoji slavi pa je Jenny Lind ostala skromna, tiha in pobožna, kakršna je tudi bila pred svojo kariero. Za svoje petje ni pripisovala zaslug sebi, temveč ga je imela za božji dar, ona pa je bila prepričana, da je le sredstvo, katerega se poslužuje bog, da bi ta dar posredoval ljudem. Zato ni nikoli zavračala nastopov, kakor to mnogokrat počnejo muhaste zvezde, neprestano je nastopala, da bi tako čimpolnejše izpolnila Njegovo voljo in svojo dolžnost. Tudi skoraj ves zaslužek s turneje, šlo je za vrtoglave vsote, je bil darovan potrebnim, sirotišnicam, bolnicam, zavetiščem, torej bednim in zapuščenim. Tudi s tem je Jenny Lind presenečala javnost, sama pa je bila prepričana, da tako deluje v večjo slavo Gospodovo. Skoraj do zadnjega diha je opravljala svojo »dolžnost«.

Po nekem nastopu so v garderobo Jenny Lind prinesli darila. Teh je bilo kot po navadi na kupe. Med njimi je bila tudi lepa škatlica. Ko jo je pevka odprla, se je izkazalo, da je polna črvov, ki se zaređijo v moki. Vsi prisotni so v zadregi obmolknili, mučno tišino pa je naenkrat pretrgal vrisk Jenny Lind: »O kako čudovito! Motite se, to ni slaba šala kakega čudaka, to je najlepše darilo in najlepša potrditev za moje petje. Saj veste, da krmijo s črvi iz moke slavce.«

V tem tednu so bili rojeni še nemški državnik in vojskovodja Paul von Hindenburg, italijanska tragedinja Eleonora Duse, ameriški izumitelj George Westinghouse, danski fizik Niels Bohr, francoski filozof Denis Bidierot, ameriški filmski igralec Buster Keaton in slovenski pisatelj Franc Jelovšek.

Deni

Švajncerjeve gradnje

Janez Švajncer, direktor III. uprave v ministrstvu za obrambo, je letos v Volčjem Potoku kupil parcelo z dvema stanovanjskima hišama, za kar je odmaknil 190.000 DEM. Potem je eno podrl in na istem mestu na črno zgradil novo. Te dni pa je od inspektorja s kamniške občine prejel odločbo o rušenju črne gradnje, izvršitve katerega morebitna pritožba ne zadrži. Bog ne daj! Uredništvo DE z vsem dolžnim spoštovanjem do tamkajšnje urbanistične ureditve prosi kamniške občinske može, naj ne ruši Švajncerjeve hiše. Ne toliko zaradi bodočega brigadirja in njegove družine, čeprav tudi zaradi njiju, temveč še zlasti zaradi nas, ubogih davkoplačevalcev. Če bodo Kamničani štajerskemu črnograditelju porušili hišo, nam je že zdaj jasno, da se bo za nakup ali gradnjo nove, primerno povečala vojaški proračun.

Tomšičeva reprezentativnost

France Tomšič, šef nekega sindikata, je na volitvah za skupščino Zdravstvene skupnosti Slovenije nastopil skladno z zakonom o reprezentativnosti sindikatov z reprezentančnim številom elektorskih glasov. Primerno temu je bil reprezentančen tudi rezultat: v skupščino zdravstvene skupnosti ni bil izvoljen niti en kandidat KNSS. Odveč je poudarjati, da je imela pri tem volilnem golažu prste vmes udmo-mafija. Spet bomo odšli na dopust z zdravstvenim denarjem, nakupovali računalnike in posojali denar, bankam, podjetjem, ministrom in celo KNSS oziroma Borzi d.o.o., da bo končno lahko plačala tisti drobiž za nabavljeno svinjino. Medtem pa morajo člani KNSS vedeti, da bodo morali najemati kredite po višjih obrestnih merah, da bodo lahko poravnali prispevek za zdravstveno varstvo. Tak je pač davek neke raprezentativnosti...

Janšev prijem

Janez Janša, minister za afere, se ni dal kaj dosti motiti z »Mariborsko dinastijo«. Res pa je, da smo v časopisu Naša vojska namesto obljubljenega nadaljevanja o poslovanju in mahinacijah z denarjem v mariborski časopisni hiši Večer brali nek »ne tič ne miš« komentar spod peresa (koga drugega?) Janeza Švajncerja. Poleg tega pa še dve strani pogovora z Janšo v Večerovi sobotni prilogi. Torej: obljubljenega pisanja o denarnih »umazanijah« na Večeru ni bilo, Janez Švajncer ni odstopil, dobili pa smo veliki intervju z Janšo v Večerovi prilogi. Kravja kupčija ali »dinastija po KOS-ovsko«, kot smo zapisali za zadnjič? Poslej ne bodo več na tapeti niti udbovski niti kosovski novinarji, temveč samo še tisti, ki jih drži za jajca Janez Janša! Vse se vrača, vse se (s)plača!!?

Bizjakova tehnologija

Ivo Bizjak, notranji minister, ki ni vedel, da je v Mariboru že deset mesecev uskladiščeno orožje za boljšeistični puč, je bil nezansko presenečen, ko je v časopisu prebral pismo »poštenih policistov«, ki obtožujejo večino svojih šefov. Tembolj ker je bil prepričan, da je vse udbošose pred njim že počistil Igor Bavčar. V glavo mi ni šla le eleganca, s kakršno je Bavčar to počel. Kljub temu se je podvil in izjavil, da »so že ukrepali, česar njegov predhodnik ni storil«. In rezultat teh ukrepov? »Inkriminirani« šefi bodo sčasoma zamenjani ali pa tudi ne. Odvisno pač od tega, kaj bo minister Ivo izluščil iz knjige Ivana Mačka Matije »Spomini«. Predvsem v tistem delu med vrsticami, kjer se zve, kako se dela in koristi tehnologija vladanja, in ki predpisuje, da se »pošteni policisti« ne podpisujejo!

Udbokuli

Humoreska

Z gobo do državljanstva

»O čem bomo besedovali danes?« je malce zvito vprašal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki se je pravkar pretegnil po močnem požirku piva, ki ga je preden malo prej postavil ostir bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

– Pa dajmo o gobah! smo dejali malce razneženi, kajti dan preje smo nabrali kakšnih štirideset jurčkov v sosedovem gozdu.

»Jaz pa bi raje govoril o reviziji državljanstva,« je dejal tovariš Neposredni.

– Ah, dajmo raje o jurčkih, gozdovi so jih polni. To je lepša tema, smo prigovarjali.

»Morda je lepša, je pa zato pogovor o reviziji državljanstva daljša tema.«

– Zdi se, da vam ni pri srcu ne ena ne druga tema, ker nas hočete speljati na pravljico o jari kači in steklem polžu...

»O ne! Jaz bi res raje govoril o reviziji državljanstva. To je zdaj v žarišču našega zanimanja. Gobe pa bodo tudi jutri...«

– O hudica, počasi jih bo pobralo...

»Bodo pa rasle še prihodnje leto, pa čez sedem let, saj je vseeno.«

– Tudi o reviziji državljanstva se bomo še pogovarjali leta in leta.

»Saj zato, ker se ne pogovarjamo zdaj, bomo to mečkali še tako dolgo. Jaz sem za debato o reviziji. Kdo je za?« Tovariš Neposredni je dvignil roko in pristavil:

– Stoprocentno smo za. Torej?

»Morate še vprašati, kdo je proti?«

– Kaj vi ste proti? Kakšen Slovenec pa ste?

»Dobro, morate še vprašati, kdo je za debato o gobah?«

– Veste kaj, če že sitnarite, pa dajmo združiti obe temi.

»In kako boste to naredili?«

– Čisto preprosto. Gobarstvo je na Slovenskem najpopularnejši šport, celo bolj kot smučanje. Saj lahko vidite, kako silne množice usak dan bezljajo v gozdove in iz njih tvorijo košare in koše gob.

– Ja in? Kako boste to povežali z revizijo državljanstva?«

»No, pomislite vendar. Kdor od tujcev bo hotel dobiti slovensko državljanstvo, bo moral biti gobar...«

– Torej bo le rekel: Jaz sem gobar! In bo dobil državljanstvo?«

»Oho, to pa ne. To bo moral dokazati.«

– In kako?«

»Ker je večina prosilcev za slovensko državljanstvo z juga, tam pa je gobarstvo nekaj manjvrednega, s čimer se ukvarjajo le ubogi in pa cigani, bi to že bila ena od selekcij.«

– Že, ampak kako bi to selekcijo izvedli operativno?«

»Preprosto. Prosilca za državljanstvo oziroma tistega, ki bi bil podvržen reviziji, bi posebna komisija odpeljala na rob bližnjega gozda. Potem bi ga napolnila v gozd, samega seveda, da naj iz gmajne prinese vsaj eno užitno gobo. Seveda zdajle ni primeren čas, ker je gob preveč. Malce bi bilo treba počakati. No, in ko bi potencialni slovenski državljan prišel iz gozda z omerjeno gobo, bi mu jo komisija ukazala jesti...«

– Kaj pa, če je ne bi hotel?«

»Potem ne bi dobil državljanstva.«

– In če bi se zastrupil?«

»Potem državljanstva ne bi potreboval.«

– Kaj pa, če ne bi našel nobene gobe?«

»Potem sploh nikdar ne more postati slovenski državljan.«

– Ampak precej južnjakov se v gozdu nelagodno počuti. Kaj če ne bi hoteli v gozd?«

»Potem državljanstvo sploh odpade.«

– Kaj pa če bi vseeno šli v gozd, pa bi se izgubili?«

»Potem jim državljanstva pač ne bi bilo treba podeliti. Bili bi pač pogrešani.«

– Oh, veste kaj, vi pa vaše gobe...«

»Nič moje gobe! Zdaj pa hočete debato o gobah obesiti meni. Saj ste vi vztrajali, da se pogovarjamo o gobah. Jaz nisem nič kriv!«

Bogo Sajovic

DELAVSKA ENOTNOST	SOL OCETNE KISLINE	DRŽAVLJANSKA VOJNA VZDA	TUNIZIJA	OBNAVJALEC POSKODOVAL. UMETNIN	SKANDIN. MOSKO IME	KRAJ PRI ZADRU	AVSTRALSKA TISKOVNA AGENCIJA	KAMEN OB CESTI	TINA TURNER	SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI	DVORANA ZA GLEDANJE FILMOV	LJUBIČEV NIMFE GALATEJA
ZNANOST OVESOLJSKIH POLETIH												
SLOVENSKI PESNIK												
EMILIJAN CEVC			JAMBSKI VERZ KOSITER						AMERIŠKA ŠKUKAVICA JONSKI FILOZOF IZ MILETA			
PREIZKUS ZNANJA ZALOST					SLAST, APETIT	GRŠKI BASNO-PISEK	PLANOTA NAD VÍPAVO REKAVI ČRNI GORI					
											STAREJŠA AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA	RAKEV
AVTOR: BORUT LEVEC	BABICA	BOLGARSKI PISATELJ (LJUBEZEN)	DVANAJST MESECEV	GLASBENIK SOSS AMERIŠKA ZVEZNA DRŽAVA							LOVRO KUHAJ PREČNA NIT V TKANINI	
DENARNI FOND					HRVATSKI KOSARKA (ZELJKO) NEMŠKI FILOZOF					OKVARA RENE CASSIN		
AZJSKA UTEZNA ENOTA					DANSKA IGRALKA NIELSEN		AMERIŠKI SOCIOLOG (TALCOTT) PESNICA SIEDEL					
GRŠKO MESTO V EPIRU					RUSKO NOMADSKO LJUDSTVO							
HRVATSKI PISATELJ (IVAN)					OSTANEK KART MONGOLSKI VLADAR						ZDRAVILNA RASTLINA IGRALKA DEREK	
AVELLINO		KOBILCA IVANA SLOVENSKI NARODNI HEROJ			ATELETINJA NIKOLIC JORIS IVENS		ZVERINA	GLAVNO MESTO AZERBAJĐŽANA SANITETNI MATERIAL				TEZA OVONINE
OBESOK ZA OKOLI VRATU							GRŠKA CRKA	NAPRAVA V ZVONIKU IGRALKA GARDNER			KONEC POLOTOKA JAPONSKI BURŽOAZNI POLITIK	
KRILO RIMSKE KONJENICE				TOLKAČ, SET KEVIN OSBORNE			OKREPČILNA PIAČA ALI NIPČ				NEKDANJA MERSKA ENOTA ZA SILO	
MESTO V JUŽNI ARABII (KAVA)					PODUK NAVODILO						HITRO HLAPLJIVA TEKOCINA	
LETALO											HRVATSKI NOGOMETAS IN TRENER (KRASNODAR)	

Nagradna križanka št. 42

Rešeno križanko nam pošljite do 11. 10. 1993 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana p. p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 42. Nagrade so 1.000, 700 in 500 tolarjev. Rešitev nagradne križanke št. 40 SP, BAR KOHBA, LOS, ALDO MORO, ALASKA, ČETA, MIKELN, ELENA, NAPOVEDOVALKA, AI, RC, PAR, POLJANSKA DOLINA,

EGADSKI OTOKI, ARTA, ERNA, ONAN, LIKER, RECKLINGHAUSEN, HN, VAASA, RUTKA, KNE, ČASL, UREA, ALVAREZ, ANTAR, ISLANDIJE, SJENICA, PEJORATIV, TER, MOL, ADE, SAJE

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 40
 1. Marija Vovk, Cesta na Griču 8, 63320 Velenje,
 2. Miran Dobovšek, Krekova 12, 62000 Maribor,
 3. Marjan Mrvar, Kamniška 14, 61230 Domžale.
 Nagrade bomo poslali po pošti.
 Križanko pripravil

Križanko pripravil

Dolitik novega kova Užaljeno brani svoje dobro ime, za katerega ni čisto jasno, ali ga sploh ima!

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Povsod dež

Jeseni je za vsakim grmom dež, pravi ljudski pregovor. Če september štejem za med jesenske mesece, se je letos ta pregovor več kot uresničil! Padavinskih dni je bilo kar lepo število (v Ljubljani kar 14). Količina padavin je bila pa zelo različna. Največ so jih, kot je jeseni najbolj pogosto, dobili v zahodnih krajih. Najmanj dežja pa je padlo v Prekmurju in na zgornjem Štajerskem. Tam po višini vode v vodotokih lahko sodimo, da je še suša! Mura je izjema, ker izvira daleč v Alpah. Srednja mesečna temperatura v Ljubljani je nekoliko nižja od povprečja, ki znaša 15,5° C. Verjetno vas je malo, ki dvomite v ta podatek, saj nas je septembra večkrat zeblo, kot smo se greli na soncu.

Oktober je dober, so rekli včasih. Kako bomo rekli letos? Prilegel bi se sončen in topel, bogat z jesenskimi barvami. Ampak narava je muhasta in se zadnja leta očitno jezi na svoje neposlušne otroke, ki ji delajo preveliko škodo.

V začetku tedna je svojeglavo vreme skorajda pometlo z vremenskimi napovedmi. V petek je pred nami nova fronta, ki se že naznanja z vlažnim jugozahodnikom. V noči na soboto se bo pomaknila nad Slovenijo, zato bo v soboto povsod deževalo. Na zahodu bodo padavine za krajši čas ponehale, ker bo še pihal jugozahodnik in povzročal večinoma oblačno in hladno vreme z občasnimi padavinami. V nedeljo bo le toliko drugače, da bo količina padavin manjša. Če se bodo uresničila predvidevanja o količini padavin, bodo nekatere kraške reke na Notranjskem lahko poplavlje. Tak pojav je za ta letni čas povsem običajen na Planinskem polju, na Ljubljanskem barju, da o Cerkljskem jezeru niti ne govorimo.